

ผลกระทบของการท่องเที่ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด
THE IMPACT OF TOURISM ON THE COMMUNITY OF KO CHANG TAI SUB-DISTRICT,
KO CHANG DISTRICT, TRAT PROVINCE

ภาคนิพนธ์
ของ
เบญจวรรณ ตันเจริญ

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

มิถุนายน 2558

ผลกระทบของการท่องเที่ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด
THE IMPACT OF TOURISM ON THE COMMUNITY OF KO CHANG TAI SUB-DISTRICT,
KO CHANG DISTRICT, TRAT PROVINCE

ภาคนิพนธ์
ของ
เบญจวรรณ ตันเจริญ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

มิถุนายน 2558

ใบรับรองภาคินิพนธ์

เรื่อง

ผลกระทบของการท่องเที่ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด
The Impact of Tourism on the Community of Ko Chang Tai Sub-district,
Ko Chang District, Trat Province

เบญจวรรณ ตันเจริญ

คณะกรรมการสอบภาคินิพนธ์

ประธานสอบภาคินิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยชนต์ ประดิษฐ์ศิลป์)

ประธานที่ปรึกษาภาคินิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยชนต์ ประดิษฐ์ศิลป์)

กรรมการที่ปรึกษาภาคินิพนธ์

(ดร.นักรบ เถียรอ่ำ)

กรรมการสอบภาคินิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ สามัคคีธรรม)

ได้รับอนุมัติจากมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยชนต์ ประดิษฐ์ศิลป์)

วันที่ 20 เดือน มิ.ย. ๒๕๖๑ พ.ศ. ๒๕๕๘

เบญจวรรณ ตันเจริญ. (2558). ผลกระทบของการท่องเที่ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด. ภาคนิพนธ์ รป.ม. (การปกครองท้องถิ่น). จันทบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

คณะกรรมการที่ปรึกษาภาคนิพนธ์

รองศาสตราจารย์ชัยยนต์ ประดิษฐศิลป์ ร.ค. (รัฐศาสตร์)
นักรบ เกียรอำ รป.ค. (รัฐประศาสนศาสตร์)

ประธานกรรมการ
กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาผลกระทบ แนวทางและมาตรการจัดการผลกระทบการท่องเที่ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด วิธีที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ใช้วิธีการเชิงผสมผสาน โดยการสำรวจและการวิจัยเชิงคุณภาพ ในการวิจัยเชิงสำรวจ มีประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จำนวนทั้งสิ้น 2,084 คน และจากการใช้สูตรของยามานะ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 336 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีและการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ

ผลการศึกษาพบว่า ผลกระทบของการท่องเที่ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมวัฒนธรรม และด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก ส่วนแนวทางและมาตรการพบว่า มีข้อเสนอแนะในการจัดการผลกระทบด้านสังคมวัฒนธรรม ด้านเศรษฐกิจ รวมถึงด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ เช่น การให้ความรู้แก่ชุมชน โดยภาครัฐ ไม่ควรเพิ่มราคาสินค้าสูงมากจนเกินไปสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างชาติ การปลูกป่าทดแทน เป็นต้น

คำสำคัญ : ผลกระทบ การท่องเที่ยว

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Benjawan Tancharoen. (2015). **The Impact of Tourism on the Community of Ko Chang Tai Sub-district, Ko Chang District, Trat Province.** Thesis. M.P.A. (Public Administration). Chanthaburi : Rambhai Barni Rajabhat University.

Advisory Committee

Associate Professor Chaiyon Praditsil Ph.D. (Political Science)	Chairman
Nakrob Tainam D.P.A. (Public Administration)	Member

Abstract

The objectives of this research were to study the impacts, guidelines, and management measures of the tourism in the area of Ko Chang Tai Sub-district, Ko Chang District in Trat Province. This research used mixed methods to analyse quantitative and qualitative. The population was 2,084 eligible voters in Ko Chang Tai Sub-district Administration Organization in Ko Chang District. The sample size was 336 participants selecting from Taro Yamane's formula. The research instrument for the data collection was a questionnaire. The descriptive statistics used in the research were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, One-way ANOVA, and Multiple Comparison test of Scheffe's method.

The research revealed that the overall impact of tourism on the community of Ko Chang Tai Sub-district, Ko Chang District in Trat was at the moderate level. When each aspect was investigated, the aspect of economic, socio-cultural context, public health, and environment were at the high level. While the impacts of socio-cultural context, economic, public health, and environment were identified as the guidelines and management measures. The recommendations were to educate the local people by government sector, not to increase the price for both foreign and Thai tourists, and to have the reforestation in the area.

Keywords : Impacts, Tourism

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

กิตติกรรมประกาศ

ภาคนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ด้วยดี โดยได้รับความอนุเคราะห์และความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยนนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ ที่ให้เกียรติเป็นประธานที่ปรึกษาภาคนิพนธ์ และประธานสอบภาคนิพนธ์ ดร.นักรบ เกียรติอ่ำ ที่ให้เกียรติเป็นกรรมการที่ปรึกษาภาคนิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ สามีคศิธรรม กรรมการสอบภาคนิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา ตรวจสอบ แก้ไขและข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง จึงขอขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ผู้สอนใน โครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แนวทางซึ่งเป็นประโยชน์ในการศึกษาและการปฏิบัติงาน ซึ่งผู้ศึกษาจะได้นำไปใช้ประโยชน์ต่อชุมชน สังคมและประเทศชาติต่อไป และขอขอบพระคุณผู้ให้การสนับสนุน จนทำให้การวิจัยในครั้งนี้สำเร็จด้วยดี ขอขอบพระคุณนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะช้าง ใต้ที่อนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าเก็บข้อมูลในพื้นที่ และได้เข้าร่วมเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความตรงของเครื่องมือ

ขอขอบพระคุณประชากรในตำบลเกาะช้าง ใต้ที่ให้ข้อมูลต่าง ๆ ในการศึกษาวิจัย และขอกราบขอบพระคุณบุคลากรที่ให้การอบรมเลี้ยงดูและให้โอกาสในการศึกษา คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากภาคนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบเป็นกตัญญูกตเวทิตาแก่ บิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

เบญจวรรณ ตันเจริญ

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ประโยชน์ของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
สมมติฐานการวิจัย.....	6
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิดและทฤษฎี.....	7
ทฤษฎีเกี่ยวกับผลกระทบ.....	7
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง.....	14
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว.....	19
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว.....	19
ปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางท่องเที่ยว.....	26
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	31
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	38
การวิจัยเชิงสำรวจ.....	38
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	38
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	39
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	41
การวิจัยในเชิงคุณภาพ.....	41
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	41
การตรวจสอบข้อมูล.....	42

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 (ต่อ)	
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม.....	42
4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	43
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	43
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	43
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	44
5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	69
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	69
สรุปผลการวิจัย.....	69
อภิปรายผล.....	71
ข้อเสนอแนะ.....	75
บรรณานุกรม.....	77
ภาคผนวก.....	81
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	82
ภาคผนวก ข หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย.....	84
ภาคผนวก ค แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	90
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	97

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	39
2	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ (n = 336).....	50
3	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ (n = 336).....	51
4	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการศึกษา (n = 336).....	51
5	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ (n = 336).....	52
6	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพ (n = 336).....	52
7	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน (n = 336).....	53
8	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกระยะเวลาการอาศัย (n = 336).....	53
9	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับของประชาชน ที่มีต่อผลกระทบ (n = 336).....	54
10	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับด้านเศรษฐกิจ (n = 336).....	55
11	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับด้านสังคม วัฒนธรรม (n = 336).....	57
12	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง ผลกระทบ ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม (n = 336).....	58
13	สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน ผลกระทบของการท่องเที่ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด จำแนกตามข้อตัวแปรพื้นฐาน.....	60
14	เปรียบเทียบความแตกต่างผลกระทบของการท่องเที่ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ตามเพศ.....	62
15	เปรียบเทียบความแตกต่างผลกระทบของการท่องเที่ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ตามอายุ.....	62
16	เปรียบเทียบความแตกต่างผลกระทบของการท่องเที่ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ตามสถานภาพสมรส.....	63
17	เปรียบเทียบความแตกต่างผลกระทบของการท่องเที่ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ตามการศึกษา.....	63

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
18 เปรียบเทียบความแตกต่างผลกระทบของการท่องเที่ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ด้านอาชีพ.....	64
19 เปรียบเทียบความแตกต่างผลกระทบของการท่องเที่ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ตามรายได้.....	64
20 เปรียบเทียบความแตกต่างผลกระทบของการท่องเที่ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ตามระยะเวลาการอยู่อาศัย.....	65
21 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน จำแนกตามตัวแปรพื้นฐานที่มีผลกระทบของ การท่องเที่ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด.....	70

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

เกาะช้างเป็นเกาะที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 2 ของประเทศ เกาะช้างมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติทั้งน้ำตก และหาดทราย รวมถึงการได้สัมผัสกับชีวิตแบบชาวบ้านซึ่งเป็นวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของหมู่บ้าน เกาะช้างประกอบด้วย เกาะช้าง และหมู่เกาะใกล้เคียงอีก 47 เกาะ โดยมีเกาะช้าง ซึ่งใหญ่เป็นอันดับสองของประเทศรองจากเกาะภูเก็ต เกาะช้างมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่น่าสนใจหลายแห่ง นอกจากนี้จะมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติทั้งน้ำตก และหาดทรายแล้ว ยังมีวิถีชีวิตชาวบ้าน ซึ่งเป็นวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมที่น่าสนใจศึกษาเป็นอย่างยิ่งเนื่องด้วยระยะทางที่ไม่ไกลจนเกินไป และสภาพอากาศที่สามารถเดินทางไปเที่ยวเกือบตลอดทั้งปี เกาะช้างมีลักษณะทางธรณีฐาน เกิดจากภูเขาไฟชนิดแอนดิไซต์ หินกรวดภูเขาไฟ หินทัฟฟ์ หินบะซอลต์ ดิอกแอนด์ไซต์ ซึ่งเป็นหินอัคนี ลักษณะที่ปรากฏในพื้นที่เกาะช้างและเกาะอื่น ๆ หินจะมีสีแดงน้ำตาล สีน้ำตาล สีดำเป็นส่วนใหญ่ และมีสีขาวสีเทาผสมอยู่เป็นบางส่วน เมื่อถูกย่อยสลายกลายเป็นหินกรวดทรายที่มีลักษณะสีขาวจนจนถึงสีน้ำตาล จากประวัติความเป็นมา มีชาวบ้านเล่าว่าแต่เดิมนั้นเกาะช้างนั้นเป็นป่าทึบเขาสูง ลักษณะเหมือนโขลงช้างที่เดินตามกันมาจำนวนหลายเชือก ซึ่งเชือกที่เล็กที่สุดเรียกว่า เกาะช้างน้อย มีประชากรอาศัยอยู่น้อย ประกอบด้วยหลายเชื้อชาติ เช่น ญวน (เวียดนามใต้) จีน เขมร ในอดีตการเดินทางลำบาก ไม่มีไฟฟ้า ไม่มีน้ำประปา ไม่มีถนน ประชาชนทั่วไปใช้เรือไม้พายไปมาหาสู่กันในระยะทางไกล ๆ ส่วนครอบครัวที่มีฐานะจะใช้เรือไม้ดีดเครื่องยนต์เพื่อใช้ในการเดินทางไปยังอำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด หรืออำเภอคลอง จังหวัดจันทบุรี (บ้านมหาดอกทคอม.ออนไลน์. 2553)

ปัจจุบันอำเภอเกาะช้างแบ่งการปกครองออกเป็น 2 ตำบล คือ ตำบลเกาะช้างใต้ และตำบลเกาะช้าง มีเนื้อที่จำนวน 93.75 ตารางกิโลเมตร หรือ 58,276 ไร่ 195 ตารางวา ครอบคลุมทั้ง 5 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 บ้านบางเบ้า หมู่ 2 บ้านสลักเพชร หมู่ 3 บ้านเจ๊กเบ๊ หมู่ 4 บ้านสลักคอก และหมู่ 5 บ้านสลักเพชรเหนือ ต่อมาเมื่อมีการสร้างถนนเชื่อมโยงจากชุมชนสลักเพชร เลียบชายฝั่งตะวันตกขึ้นไปทางทิศเหนือข้ามไปทางชายฝั่งตะวันตกไปสิ้นสุดที่ชุมชนบางเบ้าในช่วงปี พ.ศ. 2527 ซึ่งมีวิถีชีวิตแบบเรียบง่ายด้วยการทำประมงขนาดเล็กชายฝั่ง บริเวณหมู่บ้านมีท่าเรือสะพานปลา จึงได้นำมาทำกะปิ น้ำปลา กุ้งแห้ง และปลาเค็ม เพื่อใช้ในชุมชน ต่อมาทางเชื่อมระหว่างชุมชนสลักเพชรและชุมชนบางเบ้าได้ถูกกระแสน้ำพัดขาด ทำให้การเดินทางไปมาหาสู่ลำบาก เมื่อจะไป

ชุมชนบางเบาจึงต้องเดินย้อนกลับทางตำบลเกาะช้าง และเมื่อปี พ.ศ. 2539 เป็นต้นมา การท่องเที่ยวเริ่มคึกคักขึ้น เส้นทางท่องเที่ยวมุ่งไปที่ชายหาดทรายด้านตะวันตกของเกาะ โรงแรม รีสอร์ท เกิดขึ้นเรียงรายตามที่ราบชายฝั่งแคบ ๆ จากหาดทรายขาวลงไปถึงคลองมะพร้าว ไก่แบ้ ไปสิ้นสุดที่ชุมชนบางเบา ทำให้ชุมชนบางเบา ตำบลเกาะช้างได้ ถูกจัดอยู่ในโซนของการท่องเที่ยวที่เจริญกว่าชุมชนที่อยู่ในตำบลเกาะช้างได้ด้วยกัน ภูมิอากาศมีฝนตกเกือบตลอดทั้งปี โดยเฉพาะในช่วงที่ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ ระหว่างเดือนพฤษภาคม - ตุลาคม ฝนตกชุกมาก ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยตลอดทั้งปีประมาณ 5,500 - 6,500 มิลลิเมตร ลักษณะอากาศเป็นแบบมรสุม คือ ฤดูร้อน (เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ - พฤษภาคม) ฤดูฝน (เริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายน - กันยายน) ฤดูหนาว (เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม - มกราคม) (องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะช้างได้. 2556 : 1 - 8)

อาชีพเดิมของประชาชนส่วนใหญ่คือ อาชีพประมง และทำสวน เช่น สวนทุเรียน สวนเงาะ สวนมังคุด สวนมะพร้าว สวนลองกอง สวนส้มโอ และสวนยางพารา นับตั้งแต่มีการพัฒนาพื้นที่เกาะช้างให้เป็นเมืองท่องเที่ยว ประชาชนก็หันมาประกอบอาชีพค้าขายและประกอบธุรกิจท่องเที่ยวแบบทำกันเองในครอบครัว เช่น ดัดแปลงเรือประมงเป็นเรือท่องเที่ยว ปรับปรุงบ้านเรือนจัดเป็นที่พักแบบโฮมสเตย์ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ซึ่งปัจจุบันมีจำนวนกว่า 20 แห่ง (จักรกฤษณ์ สลักเพชร. สัมภาษณ์. 2557)

เมื่อปี พ.ศ.2548 ได้มีการก่อตั้งชมรมนำเที่ยวพื้นบ้านสลักคอก โดยการรวมกลุ่มของชาวบ้านหมู่ 4 บ้านสลักคอก “คุณพิทยา และคุณราชนันเข้ามาท่องเที่ยวพายเรือคายัค และเขียนหนังสือส่วนตัว เห็นสภาพทรัพยากรธรรมชาติ ท่านบอกว่าหากหมู่บ้านนี้ไม่เกิดการพัฒนาหรือรวมกลุ่มกัน หรือไม่ทำอะไรสักอย่างเพื่อเป็นเกราะป้องกันตัวเอง จะถูกทำลายโดยนายทุนและนักลงทุนต่างถิ่น ซึ่งเขาจะเข้ามาใช้ทรัพยากรโดยไม่คำนึงถึงชุมชนดั้งเดิม ท่านก็เลยแนะนำเสนอขายหุ้น ตอนนั้นทุกคนข่า และไม่ต้องการเรื่องการท่องเที่ยว มันวุ่นวาย แต่ด้วยความที่ขะมันเยอะมาก ทำแล้วขะน่าจะหมดไปเพราะทุกคนต้องมาช่วยกันดูแล ก็เลยลองทำตาม จนถึงปัจจุบันชมรมนำเที่ยวพื้นบ้านสลักคอกประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานเป็นอย่างมาก โดยได้รับรางวัลลูกโลกสีเขียว เมื่อปี พ.ศ. 2553 และเป็นที่รู้จักทั้งในประเทศและต่างประเทศ” (พัชรินทร์ ผลกาจ. สัมภาษณ์. 2557)

การทำงานของชมรมดังกล่าว จึงเป็นต้นแบบให้กับชาวบ้านหมู่ 2 บ้านสลักเพชร และหมู่ 5 บ้านสลักเพชรเหนือ เกิดการรวมกลุ่มตั้งเป็นชมรมนำเที่ยวพื้นบ้านสลักเพชร และหมู่ 3 บ้านเจ๊กแบ้ ได้รวมกลุ่มตั้งเป็นชมรมนำเที่ยวพื้นบ้านเจ๊กแบ้ เช่นกัน แต่การดำเนินงานก็ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร (จักรกฤษณ์ สลักเพชร. สัมภาษณ์. 2557)

อีกทั้งพื้นที่ของชุมชนตำบลเกาะช้างใต้ เป็นชุมชนชาวประมงเหมาะแก่การพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เนื่องจากเป็นหมู่เกาะ มีปะการัง มีป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์ ชายฝั่งทะเลเป็นอ่าวขนาดใหญ่เหมาะสำหรับเป็นที่จอดเรือ เช่น อ่าวสลักคอก อ่าวสลักเพชร อ่าวบางเบ้า มีหาดทรายเล็กที่สวยงามและเงียบสงบ ได้แก่ หาดทรายยาว หาดคลองกลอย และชายฝั่งด้านทิศใต้ เป็นพื้นที่ประวัติศาสตร์ยุทธนาวีเกาะช้าง มีหมู่เกาะที่เหมาะสมแก่การท่องเที่ยว ได้แก่ เกาะง่าม เกาะเหลา เกาะทรายขาว เกาะหวาย เกาะคลุ้ม เกาะไม้ซี้เล็ก และเกาะไม้ซี้ใหญ่ นอกจากนี้ยังมีน้ำตกที่สวยงามอีก 3 แห่ง ได้แก่ น้ำตกคลองหนึ่ง น้ำตกคีรีเพชรและน้ำตกคลองสิบเฮ็ด จากสถิติของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัดตราด บันทึกไว้ว่า ในปี พ.ศ. 2548 มีจำนวนนักท่องเที่ยวจำนวน 300,000 คน และในปี พ.ศ. 2549 (9 เดือน) มีจำนวนนักท่องเที่ยวมากกว่า 500,000 คน ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2548 ประมาณร้อยละ 60 จะมีผู้มาท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 600,000 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะช้างใต้. 2553 : 1 - 8)

การเข้ามาของนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการนักธุรกิจ และแรงงานจากประชากรแฝงที่เข้ามาขายแรงงานก็เพิ่มมากขึ้น ทำให้เกาะช้างมีการเจริญเติบโตและการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว การขยายตัวด้านการท่องเที่ยวก็รวดเร็วตามมา ก่อให้เกิดชุมชนเมือง เริ่มมีผู้คนอยู่อาศัยอย่างหนาแน่น

จากการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมในฐานะนักวิชาการสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเกาะช้าง เริ่มมีผลกระทบเชิงบวก เชิงลบ เช่น

1. ผลกระทบด้านบวก ส่งผลให้ชุมชนเกิดจิตสำนึกเกิดการพัฒนาตนเอง พึ่งพาตนเอง คิดเป็นทำเป็น มีความพยายามในการเรียนรู้พัฒนาตามความคาดหวังและความพยายามที่จะดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเศรษฐกิจ 2) ด้านสังคมวัฒนธรรม 3) สิ่งแวดล้อม และสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่จะนำไปสู่ความยั่งยืน คือ การรวบรวมองค์ความรู้ภูมิปัญญา สืบสานสืบทอด ตลอดจนการนำไปใช้ประโยชน์ได้ เกิดความรักความภูมิใจในความรู้สึกรักความเป็นเจ้าของ มีส่วนร่วมในทรัพยากรชุมชน และเกิดกระบวนการเรียนรู้การทำงานร่วมกันในที่สุด

2. ผลกระทบด้านลบ ด้านสิ่งแวดล้อม อาทิ จำนวนขยะที่เพิ่มมากขึ้นจากนักท่องเที่ยว การใช้น้ำ ระบบนิเวศธรรมชาติ การรับวัฒนธรรมที่เข้ามาอย่างรวดเร็ว เกิดกระแสการเลียนแบบ มีความขัดแย้งทางความคิด เสียความเป็นส่วนตัวในการที่จะต้องรองรับนักท่องเที่ยว และที่สำคัญคือ อาจถึงกับการสูญเสียเอกลักษณ์ของท้องถิ่น หากมีการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวมากเกินไป (จากประสบการณ์การทำงานอยู่ในพื้นที่ศึกษาของผู้วิจัย พ.ศ. 2555 - ปัจจุบัน)

ดังนั้น จากข้อสังเกตดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัย อยากจะสำรวจสภาพรวมของการท่องเที่ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ว่ามีผลกระทบอะไรบ้าง แล้วจะมีมาตรการจัดการผลกระทบการท่องเที่ยวอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้ามีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด
2. เพื่อศึกษาแนวทางและมาตรการจัดการผลกระทบการท่องเที่ยว ในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด

ประโยชน์ของการวิจัย

1. คาดว่าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบการท่องเที่ยวตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด จากประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้ง 5 หมู่บ้านให้ทราบถึงการเข้าถึงการเปลี่ยนแปลงด้านสังคมและวัฒนธรรมในพื้นที่
2. ให้ทราบถึงผลกระทบของการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตในด้านช่วงเวลาของการศึกษา

ในช่วงระยะเวลาของการศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด จะพิจารณาตั้งแต่มีการท่องเที่ยวธุรกิจจนถึงปัจจุบัน

ขอบเขตด้านพื้นที่การศึกษา

ศึกษาเฉพาะในเขตพื้นที่ตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ซึ่งครอบคลุมทั้งหมด 5 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่ที่ 1 บ้านบางเฒ่า หมู่ที่ 2 บ้านสลักเพชร หมู่ที่ 3 บ้านเจ๊กแบ้ หมู่ที่ 4 บ้านสลักคอก และหมู่ที่ 5 บ้านสลักเพชรเหนือ

ขอบเขตในด้านประชากรของการศึกษาดำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด

ประชากรที่ศึกษาคือ ประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในหมู่บ้านบางเฒ่า หมู่บ้านสลักเพชร หมู่บ้านเจ๊กแบ้ หมู่บ้านสลักคอก และหมู่บ้านสลักเพชรเหนือ

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพศ หมายถึง เพศของประชาชนผู้ที่ตอบแบบสอบถาม แบ่งเป็นเพศชาย เพศหญิง

อายุ หมายถึง อายุของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ซึ่งจำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มอายุ 18 - 40 ปีและกลุ่มอายุ 41 ปี ขึ้นไป

การศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของประชาชนผู้ที่ตอบแบบสอบถามที่ได้เล่าเรียน
ฝึกฝน หรืออบรมสูงสุด ที่สำเร็จการศึกษา

รายได้ หมายถึง รายได้ของประชาชนผู้ที่ตอบแบบสอบถามได้รับในแต่ละเดือน

ระยะเวลาการอยู่อาศัย หมายถึง ระยะเวลาการอยู่อาศัยของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม
ที่มีสิทธิเลือกตั้ง ในเขตตำบลเกาะช้างใต้

อาชีพ หมายถึง ลักษณะการทำงานที่ก่อให้เกิดรายได้ของประชาชนผู้ที่ตอบแบบสอบถาม

ผลกระทบการท่องเที่ยว หมายถึง ผลที่ตามมาจากผลงานหรือผลผลิตหรือผลประโยชน์
ของแผนหรือโครงการ ผลกระทบอาจเป็นได้ทั้งทางบวกและทางลบและอาจเกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมาย
และมีใช้กลุ่มเป้าหมาย ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ของตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด

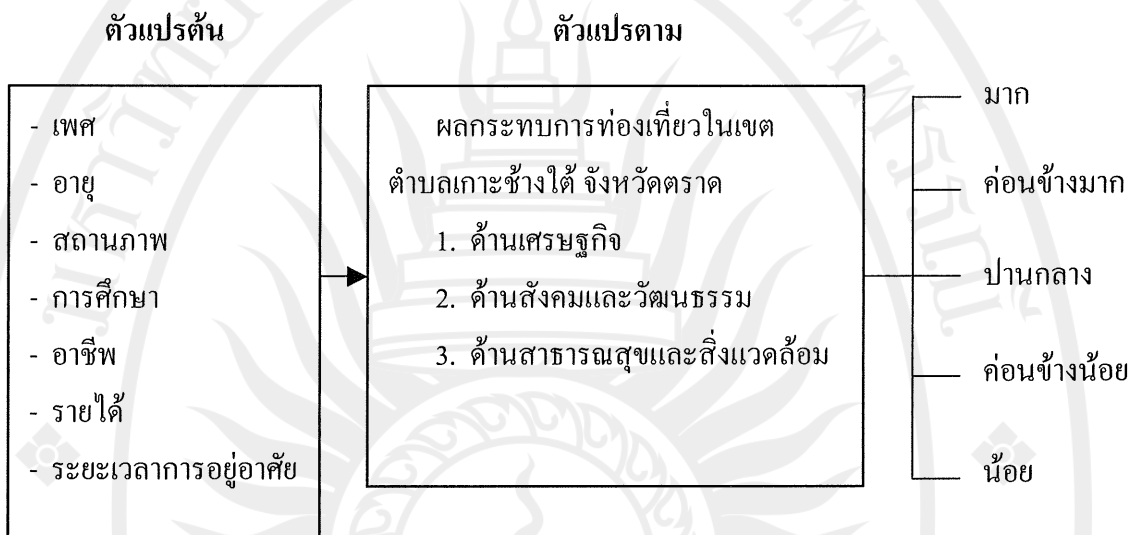
ผลกระทบสังคมวัฒนธรรม หมายถึง ขนบธรรมเนียมประเพณี ระบบครอบครัว ระบบ
การปกครอง ไม่ว่าจะในด้านใดก็ตามอาจจะเป็นไปในทางก้าวหน้าหรือถดถอยเป็นไปได้อย่างถาวร
หรือชั่วคราว โดยการวางแผนให้ เป็นไปหรือเป็นไปเองและที่เป็นประโยชน์หรือให้โทษก็ได้
ในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด

ผลกระทบเศรษฐกิจ หมายถึง การดำเนินกิจกรรมเพื่อให้เกิดการผลิต การบริโภค ซึ่งจะ
ก่อให้เกิดผลต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ การสร้างสรรค์อาชีพและการสร้างงาน การกระจายรายได้
การออม การยกมาตรฐานการครองชีพ การลดภาวะการว่างงาน ค่าครองชีพ ราคาที่ดิน หนี้สิน
การอพยพแรงงาน และการออม อันเกิดจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาเที่ยว ตำบลเกาะช้างใต้
อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด

ผลกระทบสิ่งแวดล้อม หมายถึง การสร้างความตระหนักถึงคุณค่าสิ่งแวดล้อม การทำลาย
ทรัพยากรทางชีวภาพ ภูมิทัศน์ การพัฒนาและปรับปรุงสิ่งแวดล้อม อันเกิดจากนักท่องเที่ยว
ที่เดินทางมาเที่ยว ตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการสำรวจองค์ความรู้ทั้งทางด้านทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสามารถกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานการวิจัย

จากกรอบแนวคิดในการวิจัย ผู้วิจัยสามารถกำหนดสมมติฐาน ได้ดังต่อไปนี้

1. ผลกระทบการท่องเที่ยว ในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราดแตกต่างกันตามเพศ
2. ผลกระทบการท่องเที่ยว ในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราดแตกต่างกันตามอายุ
3. ผลกระทบการท่องเที่ยว ในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราดแตกต่างกันตามการศึกษา
4. ผลกระทบการท่องเที่ยว ในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราดแตกต่างกันตามรายได้
5. ผลกระทบการท่องเที่ยว ในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราดแตกต่างกันตามอาชีพ
6. ผลกระทบการท่องเที่ยว ในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราดแตกต่างกันตามสถานภาพ
7. ผลกระทบการท่องเที่ยว ในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราดแตกต่างกันตามระยะเวลาการอยู่อาศัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในในแต่หัวข้อดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎี
 - 1.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับผลกระทบ
 - 1.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง
2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
 - 2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว
 - 2.2 ปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางท่องเที่ยว
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎี

ทฤษฎีเกี่ยวกับผลกระทบ

โดยทั่วไป คำว่า “ผลกระทบ” หรือ “Impact” เป็นคำกลาง ๆ ที่มีความหมายได้ทั้งทางบวกและทางลบ โดยเกษม จันทร่แก้ว (2542 : 28) ได้ให้ความหมายของผลกระทบไว้ว่า “การเปลี่ยนแปลงทั้งขนาดและทิศทางจากสภาพเดิมของสิ่งใดก็ได้ ทั้งที่มองเห็นหรือสัมผัสได้และที่ไม่สามารถมองเห็นได้ ซึ่งมีขนาดและปริมาณที่สามารถวัดได้เป็นจำนวน ทั้งเป็นตัวเลขและเทียบเป็นตัวเลขได้ การเปลี่ยนแปลงนี้ต้องมีทิศทางในการเปลี่ยนแปลง ซึ่งหมายถึงการเปลี่ยนแปลงทางบวก (เพิ่มขึ้น ดีขึ้น และมากขึ้น) และการเปลี่ยนแปลงทางลบ (เลวลงหรือลดลง) ดังนั้นผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวมนุษย์จึงเรียกว่า “ผลกระทบสิ่งแวดล้อม” ซึ่งหมายถึง การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม ทั้งขนาดและทิศทางจากการกระทำของมนุษย์หรือธรรมชาติ โดยเน้นถึงการเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมจากภาวะวิสัยที่เคยเป็นมาในภาวะวิสัยธรรมชาติ

ผลกระทบ หมายถึง ผลประโยชน์และหรือผลเสียหายอันเกิดขึ้นจากการกระทำเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยตรง (เสถียร เหลืองอร่าม. 2527 : 1 ; อ้างถึงใน อุษา เพ็ชรยิ้ม. 2542 : 1)

ผลกระทบ หมายถึง ผลในชั้นมัธยมและผลในชั้นต่อ ๆ ไปของการเปลี่ยนแปลง (บันลือ สุทธารมณ. 2527 : 2 ; อ้างถึงใน อุษา เพ็ชรยิ้ม. 2542 : 1)

ผลกระทบคือ ผลที่ตามมาจากการผลิต เช่น ถ้ามีการรักษาพยาบาลเพิ่มขึ้นเป็นผลผลิตของโครงการผลกระทบอย่างหนึ่งก็คือ การลดการตายของทารก บร๊านท์ และไวทซ์ (Bryant and White. 1982 : 137 - 140 ; อ้างถึงใน ลักษณ์ เส็งยมจิตต์. 2543 : 38)

ผลกระทบ หมายถึง ผลทั้งหมดของนโยบายที่มีขึ้นในสภาพแห่งความเป็นจริงในโลก อันได้แก่ ผลกระทบที่มีต่อสถานการณ์และกลุ่มเป้าหมาย ผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต ค่าใช้จ่ายทางตรงที่ใช้สำหรับทรัพยากรของโครงการ ค่าใช้จ่ายในทางอ้อมต่าง ๆ รวมทั้ง ค่าเสียโอกาสด้วย (Dye. 1982 : 345)

ผลกระทบ หมายถึง ผลที่ตามจากผลงาน หรือผลผลิตหรือผลประโยชน์ในระดับประถม (Primary Effects) ของแผนหรือโครงการ ผลกระทบอาจเป็นได้ทั้งทางบวกและทางลบและอาจเกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมายและมีใช้กลุ่มเป้าหมาย ทั้งในปัจจุบันและอนาคต (อนันต์ เกตุวงศ์. 2532 : 26 ; อ้างถึงใน ชวลิต โภชนพันธ์. 2543 : 8)

ผลกระทบเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้เสมอด้วยเหตุผลหลายประการ โดยทั่ว ๆ ไปแล้ว ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ที่เป็นเหตุเป็นผลต่อกันของการเปลี่ยนแปลงระดับประถมศึกษา ไปสู่ระดับต่อ ๆ ไป ผลการเปลี่ยนแปลงระดับประถมเป็นผลที่เกิดขึ้นตามวัตถุประสงค์ของแผน และโครงการและผลอันนี้จะมีส่วนทำให้เกิดผลกระทบต่อไปได้อีกระดับหนึ่งหรือหลายระดับได้เป็นกรณีๆ ไป (อนันต์ เกตุวงศ์. 2532 : 27 ; อ้างถึงใน ชวลิต โภชนพันธ์. 2543 : 8)

ผลกระทบคือ ผลที่เกิดจากการกระทำเรื่องใดเรื่องหนึ่งอาจเป็นผลที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต เป็นได้ทั้งทางบวกและทางลบ และอาจเกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมายและมีใช้กลุ่มเป้าหมาย หรือกระทบต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น

1. การวิเคราะห์ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment : EIA)

การวิเคราะห์ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ก่อนการดำเนิน โดยก่อผลเสียให้น้อยที่สุด EIA คือ การวิเคราะห์ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม เป็นการศึกษาคาดการณ์ ผลที่เกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมทั้งทางบวกและทางลบ จากการพัฒนาโครงการหรือกิจการที่สำคัญเพื่อกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม และเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในการส่งเสริมพัฒนาโครงการหรือกิจการนั้น ๆ สำหรับประเทศไทยมีสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) เป็นหน่วยงานรับผิดชอบ อีกทั้งมีคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พิจารณารายงานการวิเคราะห์ EIA ทั้งนี้การปรับโครงสร้างระบบ EIA ใหม่ต้องผ่านกระบวนการการเห็นชอบจากภาครัฐ

ในการดำเนินโครงการแท้จริงแล้ว มีโครงการจำนวนมากที่ดำเนินการโดยไม่มีการจัดทำรายงาน EIA หรือหากมีการจัดทำก็ไม่ใช้รายงานการวิเคราะห์ที่ถูกต้องสมบูรณ์ การประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจของทรัพยากรทางด้านสิ่งแวดล้อมต้องอาศัยเทคนิค Contingent Valuation Method (CVM) และต้องใช้งบประมาณและเวลาในการประเมินมาก ดังนั้นผู้วิเคราะห์จึงต้องให้ความสนใจต่อการศึกษาความเป็นไปได้ทางเศรษฐกิจและการจัดทำรายงาน EIA

การวิเคราะห์ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งวิเคราะห์และประเมินผลกระทบของการดำเนินโครงการหรือโปรแกรมที่มีต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งที่เป็นผลกระทบภายนอกเชิงลบ (External Cost) และเชิงบวก (External Benefit) ซึ่งนักเศรษฐศาสตร์มีบทบาทแตกต่างจากนักวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ เพราะงานการศึกษาไม่เพียงแต่เป็นเรื่องของการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม ตลอดจนผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่ขยายออกไปเท่านั้น หากแต่ยังต้องศึกษาผลกระทบของความเกี่ยวโยงทางเศรษฐกิจอีกด้วย

2. การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ (Health Impact Assessment : HIA)

“การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ” หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในสังคมที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อให้ทุกฝ่ายได้ร่วมกันพิจารณาถึงผลกระทบทางสุขภาพ โดยมีการประยุกต์ใช้แนวทางและเครื่องมือที่หลากหลายในการระบุ คาดการณ์ และพิจารณาถึงผลกระทบด้านสุขภาพที่อาจจะเกิดขึ้นหรือเกิดขึ้นแล้วกับประชาชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เนื่องจากการดำเนินนโยบาย แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยหวังผลเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในทางเลือกที่ดีที่สุด สำหรับการสร้างเสริมและคุ้มครองสุขภาพของทุกคนในสังคมการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ เป็นความพยายามในการพัฒนาชุดของคำแนะนำหรือข้อเสนอแนะที่มีข้อมูลหลักฐานยืนยันที่สะท้อนให้เห็นถึงแนวทาง และคุณค่าหรือความสำคัญของการมีสุขภาพที่ดีร่วมกันของสังคม เพื่อประกอบการตัดสินใจในเชิงนโยบายสาธารณะ โดยคำแนะนำเหล่านั้นต้องมุ่งสนับสนุนผลกระทบทางด้านบวกต่อสุขภาพที่เกิดขึ้นจากข้อเสนอเชิงนโยบาย (หรือข้อเสนอโครงการ) และมุ่งขจัดผลกระทบทางด้านลบต่อสุขภาพจากข้อเสนอดังกล่าวให้เหลือน้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

ดังนั้น การประเมินผลกระทบทางสุขภาพจึงเป็นเครื่องมือหรือกลไกที่สำคัญในการคุ้มครองและส่งเสริมสุขภาพของประชาชนจากการดำเนินการต่างๆ ทั้งจากภาครัฐ องค์กรท้องถิ่น และเอกชน ในรัฐธรรมนูญพุทธศักราช 2550 มาตรา 67 กำหนดให้การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน และจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อน

นอกจากนี้ ใน พ.ร.บ. สุขภาพแห่งชาติ มาตรา 10 วรรคแรกระบุว่า เมื่อมีกรณีที่จะมีผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนเกิดขึ้น หน่วยงานของรัฐที่มีข้อมูลเกี่ยวกับกรณีดังกล่าว ต้องเปิดเผยข้อมูลนั้นและวิธีป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพให้ประชาชนทราบและจัดหาข้อมูลให้โดยเร็ว มาตรา 11 ระบุว่า บุคคลหรือคณะบุคคลมีสิทธิร้องขอให้มีการประเมินและมีสิทธิร่วมในกระบวนการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพจากนโยบายสาธารณะ บุคคลหรือคณะบุคคลมีสิทธิ

ได้รับรู้ข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยงานของรัฐก่อนการอนุญาตหรือดำเนิน โครงการ หรือกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อสุขภาพของคนหรือชุมชนและแสดงความเห็นของตนในเรื่อง ดังกล่าว

2.1 การประเมินผลกระทบทางสุขภาพคืออะไร (What is Health Impact Assessment)

การประเมินผลกระทบทางสุขภาพถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนา นโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ การประเมินผลกระทบทางสุขภาพไม่ได้เป็นกระบวนการตัดสินใจ ในตัวมันเอง แต่เป็นกระบวนการที่จะให้ข้อมูลหลักฐาน ในด้านสุขภาพและเพิ่มน้ำหนัก หรือให้ความสำคัญกับมิติสุขภาพในกระบวนการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายสาธารณะ

การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ เป็นความพยายามในการพัฒนาชุดของคำแนะนำ หรือข้อเสนอแนะที่มีข้อมูลหลักฐานยืนยัน (Evidence-based Recommendations) ที่สะท้อนให้เห็น ถึงแนวทางและคุณค่าหรือความสำคัญของการมีสุขภาพที่ดีร่วมกันของสังคม เพื่อประกอบการตัดสินใจในเชิงนโยบายสาธารณะ ความมุ่งหวังของการประเมินผลกระทบทางสุขภาพที่จะ ก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนการนโยบายสาธารณะให้เอื้อต่อการมีสุขภาพที่ดี ประกอบด้วย บทบาทหลักใน 4 ด้านด้วยกันคือ

2.1.1 การเปิดพื้นที่หรือเปิดกระบวนการให้ทุกฝ่ายได้มีโอกาสร่วมกัน ในการ กำหนดนโยบายสาธารณะ โดยอาศัยคุณค่า ข้อมูลหลักฐาน และทรัพยากรที่ตนเองมีอยู่

2.1.2 การเพิ่มความสำคัญหรือการเพิ่มคุณค่าของมิติทางสุขภาพ ในกระบวนการ กำหนดนโยบายในระดับต่าง ๆ รวมถึงการแสดงให้เห็นถึงการให้คุณค่าที่แตกต่างกันและการ เคารพในการให้คุณค่าที่แตกต่างกันของผู้มีส่วนได้-เสียต่าง ๆ (เช่น การให้คุณค่ากับมิติสุขภาพ ทางจิตวิญญาณของชุมชนท้องถิ่น) ทำให้การตัดสินใจเป็นไปโดยรอบคอบและมีความเป็นธรรม เพิ่มขึ้น

2.1.3 การแสดงน้ำหนักและข้อมูลหลักฐานเกี่ยวกับผลกระทบทางสุขภาพ และ ข้อห่วงใยทางด้านสุขภาพที่ชัดเจนและเป็นระบบ ซึ่งเป็นข้อค้นพบที่ได้จากการประเมินผลกระทบ ทางสุขภาพ ทำให้การตัดสินใจในกระบวนการนโยบายสาธารณะที่จะเกิดขึ้นขึ้นอยู่กับฐานของ ข้อมูลที่เป็นจริง และมีความครบถ้วนรอบด้านมากขึ้น

2.1.4 การระดมทรัพยากรของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่าง ๆ โดยอาศัยกระบวนการเรียนรู้ การสร้างความตระหนัก และการสร้างจิตสำนึกร่วมกันในการสร้างเสริม คุ้มครอง และฟื้นฟูสุขภาพ ของตนเองและสมาชิกอื่น ๆ ในสังคม จนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าร่วมกระบวนการหรือร่วมดำเนินการ ในนโยบาย สาธารณะนั้นด้วยความเต็มใจและตั้งใจ

2.2 ขั้นตอนที่สำคัญของการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ

การประเมินผลกระทบทางสุขภาพประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้คือ

2.2.1 การกลั่นกรองข้อเสนอนโยบายแผนงานหรือโครงการ (Screening) เป็นการดำเนินการเพื่อพิจารณาว่านโยบาย แผนงานหรือโครงการใดมีความจำเป็นหรือมีความเหมาะสมที่จะทำการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ

2.2.2 การกำหนดขอบเขตและแนวทางการประเมินผลกระทบโดยสาธารณะ (Public Scoping) เป็นขั้นตอนพิจารณาาร่วมกันถึงขอบเขต ประเด็น ทางเลือกในการดำเนินกิจกรรม การพัฒนา และแนวทางในการประเมินผลกระทบทางสุขภาพจากกิจกรรมการพัฒนานั้น โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้แสดงให้เห็นถึงหลักฐานข้อมูล ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น ทางเลือกในการดำเนินการ และข้อห่วงใยอย่างเต็มที่ เพื่อให้การประเมินผลกระทบทางสุขภาพในแต่ละครั้งสามารถประเมินถึงผลกระทบทางสุขภาพที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างถูกต้อง รอบด้านและสัมพันธ์เชื่อมโยงกันให้มากที่สุด ตลอดจนไม่ละเลยถึงผลกระทบทางสุขภาพทั้งทางตรง ทางอ้อม และผลกระทบสะสมที่อาจเกิดขึ้นกับประชาชนส่วนใหญ่ และเกิดขึ้นกับประชากรกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเป็นการเฉพาะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส ดังนั้นการกำหนดขอบเขตการประเมินผลกระทบ โดยสาธารณะจึงเป็นขั้นตอนที่สำคัญของกระบวนการการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ

3. การวิเคราะห์ผลกระทบด้านสังคม (Social Impact Assessment : SIA)

การประเมินผลกระทบทางสังคม จะเกี่ยวข้องกับการประเมินผลกระทบของโครงการที่มีต่อชุมชนท้องถิ่น (Local Communities) โดยสถาบันท้องถิ่น ในที่นี้จะหมายถึง ทัศนคติและความเชื่อ รัฐบาลท้องถิ่นและกิจกรรมทางการเมือง การศึกษาและความเชื่อด้านศาสนา การวิเคราะห์ผลกระทบจึงเป็นความพยายามที่จะคาดการณ์ผลกระทบของโครงการที่มีต่อชุมชนท้องถิ่นในระดับต่าง ๆ

ลักษณะความเสี่ยง ขนาด และระยะเวลา อาจนิยามได้ดังนี้

1. ประเภทของผลกระทบ เช่น สูญเสียงานที่เคยทำ สูญเสียที่ดิน บ้านเรือน พืชผลทางการเกษตร บริการทางสังคมที่เคยได้รับ และสูญเสียวิถีการดำเนินชีวิต เป็นต้น

2. ขนาดของผลกระทบ มีตั้งแต่ผลกระทบที่มีระดับต่ำถึงผลกระทบที่มีระดับสูง ผลกระทบเป็นวงกว้าง - เป็นวงจำกัด, ผลกระทบเข้มข้นรุนแรง - เบาบาง, ผลกระทบต่อเนื่อง - เป็นระยะ ๆ, ผลกระทบถาวร - ชั่วคราว, ผลกระทบที่มีโอกาสเกิดสูง มีโอกาสเกิดต่ำ, ผลกระทบสะสม - ไม่สะสม

3. ระยะเวลาของผลกระทบ อาจเป็นเพียงระยะสั้นหรือระยะยาวก็ได้

4. ผลกระทบของโครงการอาจจะมีทั้งผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบ และมีการกระจายผลกระทบที่ไม่เท่าเทียมกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับฐานการจ้างงานของชุมชนที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคลว่าจะสามารถได้รับผลประโยชน์จากโอกาสใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นจากการมีโครงการหรือไม่ มากน้อยเพียงใด แต่ละบุคคลจะมีความแตกต่างกันไปตามระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ในทำนองเดียวกัน ชุมชนก็มีความแตกต่างกันไปตามลักษณะทางเศรษฐกิจและอาชีพ บริการทางสังคม และการกระจายรายได้

การประเมินผลกระทบทางสังคมจะพิจารณาศักยภาพผลกระทบของการพัฒนาจุดเน้นของการวิเคราะห์จะอยู่ที่ประเภท ขนาด และระยะเวลาของผลกระทบ โดยเฉพาะจะเน้นให้ความสนใจไปที่การสร้างแนวคิดและการวัดผลกระทบที่มีต่อประชาชนในท้องถิ่น ครอบครัว และองค์กร รวมทั้งการวิเคราะห์เพื่อค้นหาแนวทางการปรับปรุงแก้ไขผลกระทบ การติดตามผลกระทบที่คาดไว้ และการติดตามวิธีการแก้ไขผลกระทบ ข้อมูลทางสังคมที่ต้องการจึงมีทั้งข้อมูลในระดับชุมชน สถาบัน และบุคคล

4. แนวทางการวิเคราะห์และประเมินผลกระทบ

ในการดำเนินงานเพื่อประเมินผลกระทบของโครงการนั้น จำเป็นต้องริเริ่มด้วยการสร้างฐานข้อมูล เพื่อวัดประชากร สถาบัน และบุคคลหรือครอบครัวจะตอบสนองต่อโครงการที่เสนออย่างไร การกำหนดหรือการประมาณการจะเป็นสิ่งที่จำเป็น เพื่อนำไปสู่การประมาณการถึงประเภทและขนาดของการเปลี่ยนแปลงที่เป็นผลมาจากโครงการ เพื่อเปรียบเทียบกับเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นเมื่อไม่มีโครงการ

การสร้างฐานข้อมูลจะเกี่ยวข้องกับการเข้าถึงข้อมูลก่อนที่จะมีการวางแผนโครงการ และในระยะเริ่มแรกของการมีโครงการ ข้อมูลจะมีหลายประเภทและหาได้จากหลายแหล่ง ดังนั้นการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล และการติดต่อกับองค์กรของรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงเป็นสิ่งจำเป็น และช่วยให้นักวิเคราะห์เกิดความคุ้นเคยกับลักษณะของโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมของพื้นที่โครงการ การออกภาคสนามเพื่อสังเกตการณ์และการปรึกษาหารือกับผู้นำชุมชนและประชาชนในท้องถิ่นในระยะเริ่มแรกก็เป็นสิ่งที่จำเป็นเช่นกัน เพื่อให้ นักวิเคราะห์เห็นสภาพที่แท้จริงของท้องถิ่น รวมทั้งโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมที่เป็นจริง ดังนั้นการวิเคราะห์ประชากรก็เป็นสิ่งที่จำเป็นในขั้นตอนเริ่มแรกนี้

4.1 การรวบรวมภาวะเศรษฐกิจสังคมและการวิเคราะห์ประชากร

เกี่ยวข้องกับการวัดการเปลี่ยนแปลงในขนาดของประชากร การกระจาย และองค์ประกอบ การรวบรวมภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมจะเป็นส่วนหนึ่งของการวิเคราะห์ รวมทั้ง

การประเมินผลกระทบด้านอื่น ๆ โดยทั่วไปการกำหนดผลกระทบด้านประชากรจะมีวิธีการหรือตัวแบบ ดังนี้

- 4.1.1 การนิยามพื้นที่ผลกระทบ เช่น หมู่บ้าน ตำบล และอำเภอ
- 4.1.2 การประมาณการประชากรในพื้นที่ผลกระทบ
- 4.1.3 การกระจายตัวของประชากรตามภูมิศาสตร์
- 4.1.4 การวัดลักษณะครัวเรือน เช่น ขนาด จำนวนคนเลี้ยงดู รายได้ของครัวเรือน การจ้างงานของคนในครัวเรือน และลักษณะการใช้จ่าย
- 4.1.5 การจ้างงานทั้ง โดยทางตรงและทางอ้อม ซึ่งรวมถึง
- 4.1.6 ความต้องการแรงงานของโครงการ
- 4.1.7 ลักษณะของแรงงานที่ทำได้ในพื้นที่
- 4.1.8 อัตราส่วนการจ้างงาน โดยตรงและโดยอ้อม
- 4.1.9 อัตราส่วนการจ้างงานในท้องถิ่นกับนอกท้องถิ่น
- 4.1.10 การวัดลักษณะประชากรของแรงงานที่อพยพเข้ามาในพื้นที่

4.2 การกำหนดบุคคลและกลุ่มที่มีความเสี่ยง

กลุ่มความเสี่ยงสามารถกำหนดเบื้องต้นได้โดยใช้ข้อมูลสำมะโนประชากร และข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากแหล่งอื่น ๆ รวมทั้งการสังเกตการณ์ก็เป็นอีกวิธีหนึ่งที่มีความสำคัญ

4.3 ผลกระทบต่ออุปสงค์ บริการชุมชน และ โครงสร้างพื้นฐาน

โดยทั่วไปผลกระทบเหล่านี้จะหมายถึง ผลกระทบต่อทรัพยากรชุมชน ซึ่งมีจุดเน้นตั้งแต่ผลกระทบที่มีต่อโรงเรียน โรงพยาบาล สถานือนามัย ถึงผลกระทบต่อโอกาสที่บุคคลจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และความพึงพอใจของชุมชน การประเมินผลกระทบต่อท้องถิ่นหรือทรัพยากรชุมชน สามารถศึกษาได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ระดับการบริการในปัจจุบันของชุมชน หรือการวัดบริการพื้นฐานของท้องถิ่น
2. การกระจายบริการให้แก่กลุ่มชนต่าง ๆ ในปัจจุบัน รวมทั้งจำนวนผู้ย้ายถิ่นซึ่งจะมีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงในเรื่องการกระจายของการบริการ
3. ความต้องการของผู้ย้ายถิ่นเข้า ซึ่งอาจกำหนดได้จากการวิเคราะห์ประชากรและการศึกษาภาวะเศรษฐกิจและสังคมที่เกี่ยวข้อง
4. ปัญหาการจัดองค์การและการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบต่อการให้บริการแก่ประชาชนใหม่ที่เข้ามาในพื้นที่
5. ประเด็นเรื่องเงินทุนเพื่อจัดบริการสังคมให้กับผู้เข้ามาอยู่ใหม่ในชุมชนหรือหมู่บ้าน

จากที่กล่าวมาจึงปรากฏอย่างชัดเจนว่า โครงการนอกจากจะก่อให้เกิดผลประโยชน์และผลกระทบทางการเงินและเศรษฐกิจแล้ว ยังก่อให้เกิดผลประโยชน์และผลกระทบทางสังคมอีกด้วย ดังนั้นในการวิเคราะห์โครงการใด ๆ ก็ตาม จึงมีการวิเคราะห์ทางสังคม การวิเคราะห์ส่วนนี้อาจครอบคลุมถึงเรื่องการกระจายรายได้ การจ้างงาน คุณภาพชีวิตของประชาชน และผลกระทบทางสังคมอื่น ๆ นอกจากจะนำไปสู่การปรับปรุงการออกแบบวางแผนโครงการ การคัดเลือกโครงการ และการดำเนินงานโครงการที่มีคุณภาพดีขึ้นแล้ว ยังช่วยให้การวิเคราะห์โครงการมีความละเอียดสมบูรณ์ เพราะเป็นการรวมมิติทางด้านวัตถุและมนุษย์เข้าไว้ด้วยกัน (ปาริชาติ โดชชะ. 2539 : 13 - 17)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง

การเปลี่ยนแปลง (Change) คือ การทำให้สิ่งต่าง ๆ เปลี่ยนไปจากที่เป็นอยู่เดิมไม่เจาะจงว่าเป็นแบบวิธีใด ไม่เจาะจงทิศทาง หรืออัตราความเร็ว เช่น การแลกเปลี่ยนเงิน สังคมเปลี่ยนแปลง เปลี่ยนทาง การเปลี่ยนเกียรติยศ (วรทัศน์ อินทรคัตมพร. 2548 :15)

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social Change) หมายถึง การที่ระบบสังคมกระบวนการแบบอย่างหรือรูปแบบทางสังคม เช่น ขนบธรรมเนียมประเพณี ระบบครอบครัว ระบบการปกครอง ได้เปลี่ยนแปลงไป ไม่ว่าจะเปลี่ยนด้านใดก็ตามการเปลี่ยนแปลงทางสังคมนี้อาจจะเป็นไปในทางก้าวหน้าหรือถดถอยเป็นไปได้อย่างถาวรหรือชั่วคราว โดยการวางแผนให้เป็นไปหรือเป็นไปเอง และที่เป็นประโยชน์หรือให้โทษก็ได้ทั้งสิ้น (ราชบัณฑิตยสถาน. 2524 : 105)

ทฤษฎีนี้กล่าวว่าการพัฒนาทางสังคมเกิดจากการทำงานของปัจจัยทางด้านจิตวิทยาที่เป็นแรงขับให้ประชาชนมีการกระทำมีความกระตือรือร้น มีการประดิษฐ์ มีการค้นพบ มีการสร้างสรรค์ มีการแข่งขันมีการก่อสร้าง และพัฒนาสิ่งต่าง ๆ มีดังนี้ (นิยพรรณ วรณศิริ. 2540 : 25)

Max Webber (ค.ศ. 1864 - 1920) เป็นนักสังคมวิทยาคนแรกที่ใช้หลักจิตวิทยามาใช้ในการอธิบายการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และในผลงานที่ชื่อว่า The Protestant Ethic and the Spirit of Capitalism เสนอว่าการพัฒนาในสังคมอุตสาหกรรมสมัยใหม่ตามลัทธิทุนนิยม มีสาเหตุมาจากปัจจัยด้านจิตวิทยาที่เกิดขึ้นหลังสมัยศตวรรษที่ 16 เมื่อในยุโรปตะวันตกมีการแพร่กระจายคำสอนของศาสนาคริสต์ ลัทธิโปรเตสแตนต์ (Protestant Ethic) ที่สอนให้ศาสนิกชนเกิดจิตวิญญาณแบบทุนนิยม (Spirit of Capitalism) เป็นนักแสวงหาสิ่งใหม่ มุ่งสู่ความสำเร็จเพื่อให้เกิดการยอมรับทำงานหนักเพื่อสะสมความร่ำรวย เก็บออมเพื่อนำไปใช้ในการลงทุนสร้างกำไรอย่างต่อเนื่อง

Everett E. Hagen (ค.ศ. 1906 - 1993) มีแนวความคิดสอดคล้องกับ Weber ที่ว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมีการเริ่มต้นมาจากการพัฒนาเศรษฐกิจและเสนอว่าการเปลี่ยนจากสังคม

ดั้งเดิม (Traditional) ไปสู่สังคมสมัยใหม่ (Modern) จะมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในบุคลิกภาพของบุคคล (Personality) โดยเสนอว่าบุคลิกภาพของคนในสังคมดั้งเดิมมีลักษณะตายตัวที่ถูกกำหนดโดยกลุ่มสังคมต้องมีการสั่งการด้วยการบังคับบัญชา ไม่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการประดิษฐ์คิดค้น เพราะคนเหล่านั้นมองโลกตามยถากรรมมากกว่าที่จะมองโลกแบบวิเคราะห์และต้องการควบคุมให้เป็นไปตามที่คิด ซึ่งเป็นผลทำให้สังคมแบบดั้งเดิมไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนัก ส่วนบุคลิกภาพของคนในสังคมใหม่มีความสร้างสรรค์ อยากรู้อยากเห็นเปิดรับประสบการณ์ใหม่ ๆ มองโลกที่อยู่รอบตัวเขาอย่างมีเหตุมีผลเป็นปัจจัยที่สนับสนุนให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของคนในสังคมดั้งเดิมสามารถที่จะเปลี่ยนไปสู่บุคลิกภาพของคนในสังคมใหม่ได้โดยใช้วิธีการถดถอยสถานภาพ (Status Withdrawal) ด้วยการนำเอาปัจจัยด้านสังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจจากสังคมสมัยใหม่เข้าไปแทรกหรือแทนที่ในสังคมดั้งเดิม และยังสามารถเสนอว่าการเปลี่ยนแปลงของสังคมอาจทำได้จากการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของคนในสังคมโดยเริ่มจากการพัฒนาบุคลิกภาพตั้งแต่วัยเด็ก

David C. McClelland มีแนวความคิดว่า การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจเป็นผลมาจากการพัฒนาด้านเศรษฐกิจเน้นศึกษาที่ตัวแปรด้านแรงจูงใจในความสำเร็จ (Achievement Motivation) ซึ่งหมายถึง ความสำเร็จทางเศรษฐกิจของปัจเจกบุคคล และเสนอแนวความคิดว่าในการพัฒนาทางเศรษฐกิจของสังคมในอดีตและปัจจุบันเป็นผลมาจากแรงจูงใจในความสำเร็จของบุคคล หากคนในสังคมมีแรงจูงใจในความสำเร็จมากการพัฒนาทางเศรษฐกิจก็จะมีแนวโน้มก้าวหน้าตามไปด้วย และเสนอวิธีการสร้างแรงจูงใจในความสำเร็จด้วยการเรียนรู้ (Learning) โดยสร้างแรงกระตุ้นทั้งภายในและภายนอก ดังนั้นในการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็กสังคมควรมีการปูพื้นฐานเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจในความสำเร็จของบุคคลด้วยการใช้ปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1. แบบอย่างของความสำเร็จจากผู้ปกครอง
2. การสร้างความอบอุ่น
3. การให้กำลังใจและแรงเสริม
4. หลีกเลี่ยงการครอบงำและใช้อำนาจของบิดา

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน แผนพัฒนา ความทันสมัย การพัฒนาสังคม ผลกระทบต่อสังคม การเปลี่ยนแปลง การพัฒนา สังคมเปลี่ยนแปลง การพัฒนาสังคมของชุมชน

การที่จะศึกษาวิเคราะห์ถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในมิติด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนนั้นจำเป็นต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะการเปลี่ยนแปลงของชุมชนสังคมและวัฒนธรรม ดังนี้ (นิยพวรรณ วรณศิริ. 2540 : 29)

การเปลี่ยนแปลงของชุมชน คือ การศึกษาถึงเรื่องราวความเป็นมาของชุมชนในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจสังคมวัฒนธรรมและการเมือง โดยการศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมอันมีผลมาจากการท่องเที่ยวของชุมชน โดยการเปลี่ยนแปลงสังคมและวัฒนธรรมนั้นถือว่ามีความสำคัญและส่วนที่เกี่ยวข้องกันอย่างเห็นได้ชัดและเป็นปัจจัยที่สะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ตามมา

การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม คือ การเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตและพฤติกรรมที่บุคคลในสังคมได้เคยประพฤติปฏิบัติติดต่อกันมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานไปสู่แบบแผนใหม่ที่ยังไม่เคยชินมาก่อน ซึ่งในปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงนั้นจะเป็นเรื่องของการเปลี่ยนแปลงในทางที่มีผลดีขึ้นกว่าสภาพเดิมที่ตนเองประสบอยู่ (นิยพรธณ วรณศิริ, 2540 : 12 - 14) หรือเรียกอีกอย่างว่าการพัฒนา ซึ่งปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ได้แก่ การรับรู้ (Perceiving) การเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงนิสัย กิจวัตรหรือพฤติกรรมโดยอัตโนมัติ การเลียนแบบทัศนคติและความคิดเห็นการโยกย้ายถิ่น เป็นต้น

ในการศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมนั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างเหนียวแน่น ผู้วิจัยอาจจะศึกษาโดยพิจารณาในระดับปัจเจกบุคคลซึ่งถือว่าเป็นหน่วยย่อยทางสังคมที่เล็กที่สุดขยายวงกว้างออกไปในระดับกลุ่มบุคคลระดับองค์กรต่าง ๆ จนถึง การเปลี่ยนแปลงในระดับสังคมทั้งหมดเพื่ออธิบายและเชื่อมโยงถึงการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในสังคม โดยในระดับปัจเจกบุคคลนั้น อาจพิจารณาได้จากลักษณะของการเปลี่ยนแปลงทางด้านทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ แรงจูงใจ ความพึงพอใจ ส่วนในการศึกษาระดับกลุ่มบุคคลพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการปฏิสัมพันธ์ เช่น การติดต่อสื่อสารระหว่างกลุ่ม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การยอมรับการแข่งขัน การแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง และในระดับองค์การ อาจพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงในขอบเขตของโครงสร้างและหน้าที่ของแต่ละองค์การ การเปลี่ยนแปลงในช่วงชั้นสังคม รวมถึงการเปลี่ยนแปลงจากระบบการเมืองการปกครอง เป็นต้น

ในส่วนของทฤษฎีเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนมีดังนี้ (นิยพรธณ วรณศิริ, 2540 : 21 - 25)

1. ทฤษฎีจิตวิทยาสังคม (Social-psychological Theory) จากแนวความคิดด้านจิตวิทยาสังคมที่เสนอว่า การพัฒนาทางสังคมเกิดจากการทำงานของปัจจัยทางด้านจิตวิทยาที่เป็นแรงขับให้ประชาชนมีการกระทำ มีความกระตือรือร้น มีการประดิษฐ์ มีการค้นพบ มีการสร้างสรรค์ มีการแข่งขัน มีการก่อสร้างและพัฒนาสิ่งต่าง ๆ ภายในสังคม โดยมีนักสังคมวิทยาที่ใช้ปัจจัยทางด้านจิตวิทยาอธิบายการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เช่น

แมก เวเบอร์ (Max Weber. 1864 :14) เป็นนักสังคมวิทยาคนแรกที่ใช้หลักจิตวิทยา มาใช้ในการอธิบายการเปลี่ยนแปลงทางสังคมว่า การพัฒนาของในสังคมอุตสาหกรรมสมัยใหม่ ตามลัทธิทุนนิยมเป็นแบบนักแสวงหาสิ่งใหม่มุ่งสู่ความสำเร็จเพื่อให้เกิดการยอมรับ ทำงานหนักเพื่อ สะสมความร่ำรวย เก็บออมเพื่อนำไปใช้ในการลงทุนสร้างกำไรอย่างต่อเนื่อง และเวเบอร์ยังเสนอว่า การพัฒนาของจิตวิญญาณแบบทุนนิยมทำให้เกิดลัทธิความมีเหตุผล (Rationalism) ซึ่งภายใต้สังคม ที่ใช้ความมีเหตุผลจะทำให้บุคคลมีความน่าเชื่อถือ เชื่อสัจย์ สุจริต ยอมรับสิ่งใหม่และสามารถ เปลี่ยนแปลงเข้าสู่สภาวะแวดล้อมใหม่ ๆ เวเบอร์เชื่อว่าอิทธิพลของความคิดความเชื่อและบุคลิกภาพ ของคนในสังคมภายใต้สภาวะดังกล่าวมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมตามมา

อีวีเรทท์ (Everett. 1996 : 102 - 105) ได้เสนอแนวความคิดที่สอดคล้องกับเวเบอร์ที่ว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมมีการเริ่มต้นมาจากการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและเสนอว่า การเปลี่ยนจาก สังคมดั้งเดิม (Traditional) ไปสู่สังคมสมัยใหม่ (Modern) จะมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในบุคลิกภาพของบุคคล (Personality) ในสังคมสมัยใหม่ เฮอร์เสนอว่า บุคลิกภาพของคน ที่มีความสร้างสรรค์ อยากรู้อยากเห็นและเปิดรับประสบการณ์ใหม่ ๆ มองโลกที่อยู่รอบตัวเขา อย่างมีเหตุมีผล บุคลิกภาพของคนในสังคมสมัยใหม่ จึงเป็นปัจจัยที่สนับสนุนให้สังคมเกิด การเปลี่ยนแปลงโดยการพัฒนาทางเศรษฐกิจนั้น (Economic Development) ทำให้เกิดความทันสมัย (Modernization) เพราะมีการเปลี่ยนแปลงการผลิตตามแบบดั้งเดิมในยุคสังคมเกษตรกรรม (Preindustrial Society) ไปสู่การผลิตแบบอุตสาหกรรมและแบบเมือง ทำให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลง ไปสู่ความเป็นอุตสาหกรรม (Industrialization) ที่เปลี่ยนระบบการผลิตจากการใช้แรงงานมนุษย์ไปสู่ การใช้แรงงานจากเครื่องจักรกล ใช้ระบบการทำงานแบบอุตสาหกรรม บริเวณที่มีการเปลี่ยนแปลง ไปสู่ความเป็นอุตสาหกรรมเกิดความเป็นเมือง (Urbanization) เพราะมีการอพยพแรงงานจากชนบท เข้ามาทำงานในภาคอุตสาหกรรม การทำงานในกิจกรรมต่าง ๆ เปลี่ยนรูปแบบ ไปสู่ความเป็น ระบบราชการ (Bureaucratization) เกิดเป็นองค์กรขนาดใหญ่ที่มีการจัดการที่เป็นทางการ

สุธีรา อินทร์พรหม (2547 : 35) กล่าวว่าในส่วนของการปรับเปลี่ยนจากชุมชน เกษตรกรรม ไปสู่ชุมชนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวนั้น ผลจากการท่องเที่ยวทำให้ชุมชนเกิดมีรายได้ เพิ่มขึ้นรวมถึงการสร้างแหล่งงานใหม่ให้กับชุมชน ทำให้ผู้อยู่อาศัยในชุมชนจำเป็นต้องปรับตัวและ สนองต่อการเปลี่ยนแปลง ถึงแม้ว่าจะเปลี่ยนไปในทางบวกและทางลบ แต่เพื่อความอยู่รอดจึงจำเป็นต้อง ดำเนินการต่อไป โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางสังคมคือ รูปแบบครอบครัวจากครอบครัว ใหญ่เปลี่ยนไปเป็นครอบครัวเดี่ยวความสัมพันธ์ระหว่างเครือญาติลดน้อยลง การพึ่งพาอาศัยน้อยลง และเปลี่ยนไปในเชิงธุรกิจ

2. ทฤษฎีวิวัฒนาการ (Evolutionary Theory) เป็นแนวความคิดที่ได้รับอิทธิพลจากทฤษฎีวิวัฒนาการทางชีวภาพของชาร์ลส์ ดาร์วิน (Charles Darwin) โดยนักสังคมวิทยาในกลุ่มทฤษฎีวิวัฒนาการเสนอว่า การเปลี่ยนแปลงของสังคมเป็นกระบวนการที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นขั้นตอนตามลำดับ โดยมีการเปลี่ยนแปลงจากขั้นหนึ่งไปสู่อีกขั้นหนึ่ง ในลักษณะที่มีการพัฒนาและก้าวหน้ากว่าขั้นที่ผ่านมา มีการเปลี่ยนแปลงจากสังคมที่มีรูปแบบเรียบง่ายไปสู่รูปแบบที่สลับซับซ้อนมากขึ้นและมีความเจริญก้าวหน้าไปเรื่อย ๆ จนเกิดเป็นสังคมที่มีความสมบูรณ์

นิยพรรณ วรณศิริ (2540 : 18) กล่าวถึงทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงในเชิงพัฒนาการของลิวอิส เฮนรี มอร์แกน (Lewis Henry Morgan) ว่าสังคมจะมีขั้นของการพัฒนา 3 ขั้นคือ จากสังคมคนป่า (Savage) ไปสู่สังคมอนารยชน (Barbarian) และไปสู่สังคมอารยธรรม (Civilized) ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของสังคมนั้นจะเริ่มจากสภาพของสังคมชาวบ้าน (Folk) แล้วเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมแบบเมือง (Urban) หรือการเปลี่ยนแปลงจากวิถีชาวบ้านไปสู่วิถีคนเมือง เช่น มีการค้าขาย มีการแลกเปลี่ยนที่เป็นแนวโน้มทางระบบเศรษฐกิจเกิดขึ้น ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนน้อยลง นอกจากนี้กระบวนการวิวัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรมที่แสดงถึงความเจริญก้าวหน้าขึ้นอยู่กับลำดับเวลาด้วย

จากแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีวิวัฒนาการข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่ากระบวนการวิวัฒนาการเป็นปรากฏการณ์ที่สำคัญทั้งในแง่ของสิ่งมีชีวิตและสังคมและวัฒนธรรมเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ค่อยเป็นค่อยไปและเป็นการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง

ในการศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมนั้น อาจวิเคราะห์ได้ตั้งแต่ผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงตามจิตวิทยาในระดับบุคคลในด้านแรงผลักดันทางจิตวิทยาให้เกิดการกระทำภายใต้เหตุผลที่ทำให้เกิดการยอมรับในสิ่งใหม่และเกิดการเปลี่ยนแปลงที่ตอบสนองความต้องการและก้าวเข้าสู่สภาวะแวดล้อมใหม่ ๆ เช่น จากชุมชนเกษตรกรรมเปลี่ยนไปสู่ชุมชนการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ทำให้คนในชุมชนต้องเปลี่ยนวิถีชีวิตเพื่อปรับตัวสู่สังคมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นต้น จนในที่สุดเกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมตามมา การเปลี่ยนแปลงนี้มักจะเริ่มจากสภาพสังคมที่เรียบง่ายไปสู่สภาพสังคมที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น คนในชุมชนรุ่นต่อมาก็จะปรับตัวให้เข้ากับสภาพสิ่งแวดล้อมใหม่ ปรับเปลี่ยนค่านิยมทัศนคติและพฤติกรรมทางสังคมเพื่อให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ แต่ในขณะที่เดียวกันก็ส่งผลให้เกิดปัญหาสังคมแบบใหม่ที่มีความซับซ้อนและยากต่อการแก้ไขได้ เช่น ปัญหาชุมชนแออัด การโจรกรรม ปัญหาด้านเศรษฐกิจ เป็นต้น

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

ปรีชา แดงโรจน์ (2544 : 29) ได้อ้างอิงนิยามของการท่องเที่ยว (Tourism) ขององค์การสหประชาชาติ ในการประชุมว่าด้วยการเดินทางและท่องเที่ยว ณ กรุงโรม เมื่อปี พ.ศ. 2506 ไว้ว่า การท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมที่มีเงื่อนไขเกี่ยวข้องกับอยู่ 3 ประการ ได้แก่ การเดินทาง จุดหมายปลายทาง และวัตถุประสงค์ของการเดินทาง

นิคม จารุมณี (2535 : 1) ได้ให้ความหมายว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางใด ๆ ที่เป็นการเดินทางที่อยู่ในเงื่อนไข 3 ประการ คือ การเดินทางจากสถานที่อยู่อาศัยประจำไปยังสถานที่อื่น ๆ เป็นการชั่วคราว การท่องเที่ยวเป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจ มิได้ถูกบังคับ และเป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ตาม แต่มิใช่เดินทางเพื่อไปประกอบอาชีพหรือหารายได้

จากคำนิยามและความหมายของการท่องเที่ยวข้างต้น สรุปได้ดังนี้ การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางของมนุษย์ จากสถานที่ใดสถานที่หนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่ง หรือการเดินทางจากถิ่นพำนักที่อาศัยประจำไปยังสถานที่อื่น เป็นการชั่วคราวด้วยความสมัครใจ และเป็นการเดินทางด้วยเหตุผลของการท่องเที่ยว มิใช่เพื่อการประกอบอาชีพ หรือหารายได้ เช่น การเดินทางเพื่อไปพักผ่อน การเดินทางเพื่อไปชมการแข่งขันกีฬา (เช่น การแข่งขันกีฬา ซีเกมส์ โอลิมปิก เป็นต้น) การเดินทางเพื่อการศึกษา การเดินทางเพื่อประชุมสัมมนา การเดินทางเพื่อเยี่ยมเยือนญาติพี่น้อง หรือเพื่อน การเดินทางเพื่อแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม เป็นต้น

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมใหญ่ที่มีองค์ประกอบเป็นอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อมจำนวนมาก ได้แก่ อุตสาหกรรมการขนส่ง อุตสาหกรรมอาหาร และเครื่องดื่ม อุตสาหกรรมที่พักแรม อุตสาหกรรมนันทนาการ อุตสาหกรรมการผลิตสินค้าและบริการ ข้างเคียงต่าง ๆ ซึ่งได้มีผู้กำหนดแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไว้ ดังนี้

1. องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

พยอม ธรรมบุตร (2549 : 1 - 3) ได้แบ่งองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) ได้แก่ การมีระบบโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสม เช่น สนามบิน ระบบคมนาคม ตลอดจนบริการด้านอุตสาหกรรมขนส่ง เช่น การขนส่งทางอากาศ ทางบก และทางน้ำ ซึ่งจะเอื้ออำนวยให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปถึงจุดหมายปลายทาง (Destination) หรือแหล่งท่องเที่ยว (Attraction)

2. การมีที่พักแรมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว (Accommodation) ที่ต้องการค้างคืน ได้แก่ ที่พักประเภทต่าง ๆ เช่น โรงแรม รีสอร์ท เกสต์เฮาส์ โฮมสเตย์ ที่พักประเภทต่าง ๆ จะมี

สิ่งอำนวยความสะดวกในระดับต่าง ๆ กัน ซึ่งจะทำให้มีราคาและบริการในระดับต่างกัน ได้แก่ ภัตตาคาร บาร์ สระว่ายน้ำ ฟิตเนสเซ็นเตอร์ ซาวน่า ศูนย์กลางธุรกิจ และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ

3. แหล่งท่องเที่ยว (Attractions) นับเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญสูงสุดของการเดินทาง เพราะเป็นจุดดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวอาจเป็นแหล่งธรรมชาติที่มีความโดดเด่น เช่น คอยอินทนนท์ ซึ่งมีความหลากหลายทางชีวภาพของเทือกเขาหิมาลัย หรือแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ เช่น ปราสาทพนมรุ้ง ซึ่งแสดงถึงความรุ่งเรืองของอาณาจักรขอม หรือการท่องเที่ยวชนบทเพื่อสัมผัสวิถีชีวิตชาวบ้าน เรียนรู้ถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนโบราณสถานยุคเก่าแก่ก่อนประวัติศาสตร์ เช่น วัฒนธรรมบ้านเชียง เป็นต้น

4. กิจกรรมการท่องเที่ยว (Tourist Activities) และกิจกรรมนันทนาการ (Recreational Activities) นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในยุคปัจจุบัน เพราะการท่องเที่ยวมิได้หมายถึงแค่การเดินทางไปชมโบราณสถาน อนุสาวรีย์ ความงดงามของธรรมชาติเท่านั้น แต่เป็นการที่นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การเดินป่าศึกษาาระบบนิเวศเขตเส้นศูนย์สูตรในป่าดิบชื้น การล่องแก่งในแม่น้ำท้องถิ่น การปีนหน้าผา การดำน้ำ ในรูปแบบ Scuba Diving หรือ Snorkeling การพายเรือแคนูในบริเวณป่าชายเลน การตกปลาหมึกในทะเลลึก ตลอดจนการร่วมกิจกรรมกับชุมชนเจ้าบ้าน เช่น การดำนา การเกี่ยวข้าว การร่วมพิธีบายศรีสู่ขวัญ เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมทั้งหมดจะเป็นประสบการณ์ (Experience) ที่อยู่ในความทรงจำของนักท่องเที่ยวและกิจกรรมดังกล่าวมักก่อให้เกิดการกระจายรายได้

5. บริการเบ็ดเตล็ดทั้งหมดที่มีให้นักท่องเที่ยว (Ancillary) อาทิเช่น บริการด้านร้านอาหาร โรงพยาบาล ไปรษณีย์ สถานีบริการน้ำมัน ร้านค้า ร้านขายของที่ระลึก ห้องสุขา ฯลฯ

องค์ประกอบทั้ง 5 ประการ ควรปรากฏอยู่บนระบบฐานข้อมูลการจัดการการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวทุกแหล่งที่เป็นจุดหมายปลายทาง (Destination Management System : DMS)

2. วัตถุประสงค์ของการเดินทางท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวมีหลายรูปแบบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น ระยะเวลา ประเภทของการคมนาคม จำนวนสมาชิก ค่าใช้จ่าย ดังนั้นเราจึงพอจะแบ่งลักษณะการท่องเที่ยวได้ตามวัตถุประสงค์ของการไปเที่ยว ซึ่งอาจแบ่งได้ใน 6 ลักษณะ ดังนี้

2.1 การท่องเที่ยวเพื่อความสนุกสนาน และความบันเทิงเป็นการท่องเที่ยวเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ ประกอบกับความอยากรู้อยากเห็น อยากสัมผัสสิ่งใหม่ ๆ หรือชมทิวทัศน์ วัฒนธรรม ประเพณี ชีวิตความเป็นอยู่ของท้องถิ่นต่าง ๆ

2.2 การท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อน เป็นการใช้เวลาว่างเพื่อพักผ่อนร่างกายและสมอง อาจรวมถึงการพักผ่อนหลังจากเจ็บป่วย

2.3 การท่องเที่ยวเพื่อศึกษาวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวที่มีจุดประสงค์เพื่อ ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของท้องถิ่นควบคู่ไปกับการท่องเที่ยว เป็นการศึกษาในแง่มานุษยวิทยา และสังคมวิทยา เช่น ชมโบราณสถาน ศิลปะ หรือการแสดง

2.4 การท่องเที่ยวเพื่อการกีฬา มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ

2.4.1 ชมการแข่งขันกีฬาที่ตนสนใจ เช่น ฟุตบอล มวย เทนนิส ซึ่งแม้จะย้ายสถานที่แข่งขัน ผู้ชมก็จะตามไปชมอยู่เสมอ

2.4.2 ร่วมแข่งขันกีฬา หรือออกกำลังกาย ซึ่งการท่องเที่ยวลักษณะนี้สถานที่จะเป็นสิ่งดึงดูดใจให้เกิดการท่องเที่ยว เช่น ชายทะเล ภูเขา ป่าไม้ จากลักษณะดังกล่าว ประเทศที่มีทัศนียภาพ หรือภูมิประเทศหลาย ๆ แบบ จะได้รับความสนใจมาก

5. การท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ การประชุม และสัมมนา การท่องเที่ยวลักษณะนี้ไม่น่าจัดเป็นการท่องเที่ยว เพราะวัตถุประสงค์หลักไม่ใช่การเดินทางเพื่อไปท่องเที่ยวหรือพักผ่อน แต่ตามความเป็นจริง ผู้ไปร่วมประชุมสัมมนามักจะแบ่งเวลาส่วนหนึ่งเพื่อการท่องเที่ยวพักผ่อน ดังนั้น ปัจจัยที่จะดึงดูด คือ สถานที่ที่น่าสนใจ สถานที่พักผ่อน การคมนาคมสะดวก ในปัจจุบันการท่องเที่ยวลักษณะนี้จะมีมากขึ้น

6. การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา จากการที่บุคคลไปศึกษาดูงานทำวิจัย หรือ โครงการแลกเปลี่ยนอาจารย์ นักศึกษา ระหว่างสถาบันการศึกษา บุคคลเหล่านี้ก็จะต้องหาเวลาและโอกาสท่องเที่ยวพักผ่อนเช่นเดียวกับการท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ ประชุม และสัมมนา

นอกจากนี้ ชิดจันทร์ หังสสูตร (2532 : 8 - 9) แบ่งความมุ่งหวังของนักท่องเที่ยวออกเป็น 4 อย่าง คือ

1. ความมุ่งหมายในทางกายภาพ คือ มุ่งเดินทางเพื่อการพักผ่อนทางร่างกาย การแสดงกีฬา การสนุกสนานชายหาด การพักผ่อนใจในไนต์คลับ และการรักษาสุขภาพโดยตรง อาจเป็นคำสั่งของแพทย์หรือคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการรักษาตัว เช่น การอาบน้ำแร่เพื่อรักษา เป็นต้น

2. มุ่งหวังในทางศิลปวัฒนธรรม ผู้เดินทางต้องการจะหาความรู้เกี่ยวกับประเทศนั้น ๆ เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับดนตรี ศิลปะ นิทานพื้นบ้าน การเดินป่า การเขียนภาพ ศาสนา และกิจกรรมวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ

3. มุ่งหวังในมิตรภาพ ผู้เดินทางประสงค์ที่จะเยี่ยมเพื่อนหรือญาติ เพื่อหนีความจำเจ หนีไปจากครอบครัว และเพื่อนบ้าน หรือเพื่อคบเพื่อนใหม่ ๆ

4. มุ่งหวังทางฐานะและชื่อเสียงเกียรติศักดิ์ ต้องการพัฒนานุคลิกส่วนตัว เช่น การไปประชุม ไปธุรกิจ ไปศึกษาต่อ ไปเพื่อให้ได้ปริญญาบัตร และสนใจในด้านอาชีพหรือวิชาชีพอื่น ๆ ที่ต้องการจะเรียนรู้

3. รูปแบบของการท่องเที่ยว

วรรณ วลัยวานิช (2539 : 21) กล่าวว่า การท่องเที่ยวมีหลายรูปแบบด้วยกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง การจัดแบ่งรูปแบบของการท่องเที่ยวในลักษณะนี้ เป็นการจัดแบ่งเพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บข้อมูลการท่องเที่ยวที่สำคัญ เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนการท่องเที่ยวและการศึกษาผลทางเศรษฐกิจที่จะเกิดจากนักท่องเที่ยวที่มีถิ่นพำนักต่างกัน โดยทั่วไปแล้วสามารถจัดแบ่งรูปแบบของการท่องเที่ยวในลักษณะนี้ออกเป็น 2 รูปแบบใหญ่ ๆ คือ

1. การท่องเที่ยวภายในประเทศ เป็นการท่องเที่ยวไปตามสถานที่ต่าง ๆ ภายในประเทศ การท่องเที่ยวลักษณะนี้จะต้องมีสิ่งจูงใจหลายอย่าง เช่น ความสวยงามของภูมิประเทศ ความสะดวกสบายในการเดินทาง ความปลอดภัย ตลอดจนการโฆษณา หรือมีสิ่งจูงใจโดยเฉพาะของสถานที่นั้น เช่น หลักฐานทางประวัติศาสตร์ หรือศิลปวัฒนธรรมประจำท้องถิ่น

2. การท่องเที่ยวต่างประเทศ เป็นการท่องเที่ยวไปยังสถานที่ที่ต่างไปจากประเทศของตนและต้องผ่านกระบวนการระหว่างประเทศหลายอย่าง เช่น สุลกากร ด่านตรวจคนเข้าเมือง เป็นต้น โดยใช้ภาษาต่างประเทศและอาจจะต้องมีมัคคุเทศก์เป็นผู้นำ การท่องเที่ยวต่างประเทศนี้ขนาดของประเทศเป็นสิ่งสำคัญ เช่น ประเทศที่มีขนาดใหญ่จะมีสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวมากเพราะมีโอกาสที่จะมีสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งอื่น ๆ หลายอย่างมากกว่าประเทศขนาดเล็ก แต่บางครั้งการที่จะต้องเดินทางไกล ๆ ก็อาจเป็นอุปสรรคหรือทำให้นักท่องเที่ยวหมดความสนใจหรือมีความสนใจน้อยลงก็ได้

การท่องเที่ยวในปัจจุบันสามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2541 : 8)

1. การท่องเที่ยวธรรมชาติ (Natural Tourism) เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ ความสนุกสนาน ความชื่นชมในแหล่งธรรมชาติเป็นหลัก

2. การท่องเที่ยววัฒนธรรม (Cultural Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นเสนอลักษณะวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ โบราณคดี และสถานที่ต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้นและเกี่ยวเนื่องกับความเป็นอยู่ของสังคม เป็นการท่องเที่ยวในเชิงการใช้ความรู้และความภาคภูมิใจ

3. การท่องเที่ยวแบบบันเทิงและการกีฬา (Sport and Entertainment Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่สนองความต้องการของนักท่องเที่ยว และความพึงพอใจในการพักผ่อนบันเทิงใจที่มุ่งเน้นการได้รับบริการที่เหมาะสม

4. การท่องเที่ยวเพื่อการประชุมสัมมนา (Business and Convention Tourism) เป็นการเดินทางที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการประชุมสัมมนา การติดต่อทางธุรกิจ ซึ่งอาจมีหรือไม่มีการศึกษาดูงานและการทัศนศึกษาควบคู่ไปด้วยก็ได้ ถูกจัดให้เป็นการท่องเที่ยวประเภทหนึ่ง

การท่องเที่ยวทั้ง 4 ประเภท อาจแบ่งระดับการท่องเที่ยวได้ 4 แบบที่ต้องการการจัดการที่ต่างกัน คือ

1. การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์รักษาทรัพยากรให้คงไว้นานที่สุด ครอบคลุมทรัพยากรทุกประเภท เช่น ธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณคดี วัฒนธรรม รวมทั้งวิถีชีวิตของมนุษย์ การท่องเที่ยวเหล่านี้ควรจัดเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Conservation Tourism) ซึ่งครอบคลุม Natural, Cultural Tourism และ Historical Tourism ทั้งหมด

2. การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการศึกษาในแหล่งธรรมชาติเพื่อการรักษาระบบนิเวศ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นมากเป็นพิเศษ ทั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งหรือบางส่วนของ การท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ ที่มีความสำคัญต่อระบบนิเวศของพื้นที่นั้น ๆ จัดเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco Tourism)

3. การจัดการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการันทนาการ การพักผ่อนหย่อนใจ การทัศนศึกษา การประชุม สัมมนา การติดต่อธุรกิจ ที่ให้ความสำคัญในการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นหลัก ยังคงเป็นการท่องเที่ยวแบบประเพณี (Conventional Tourism)

4. การท่องเที่ยวที่ขัดต่อศีลธรรม จริยธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งยังคงมี แอบแฝงอยู่ในทุกส่วนหรือมีการพัฒนาอย่างถูกกฎหมายในบางพื้นที่ เช่น Sex Tour, Casino และ เกมสกีฬาบางประเภทเป็นการท่องเที่ยวที่ขัดต่อศีลธรรม (Immorality Tourism)

4. ความสำคัญของการท่องเที่ยว

นิคม จารุมณี (2535 : 5 - 7) ได้กล่าวถึงอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (Tourism Industry) ประกอบด้วย ธุรกิจหลายประเภท ทั้งธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรง และธุรกิจที่เกี่ยวข้องทางอ้อม หรือสนับสนุนต่าง ๆ การซื้อบริการของนักท่องเที่ยวประเภทนี้ถือได้ว่าเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่มองไม่เห็นด้วยสายตา (Invisible Export) เพราะเป็นการซื้อด้วยเงินตราต่างประเทศ การผลิตสินค้า คือ บริการต่าง ๆ ที่นักท่องเที่ยวซื้อก็จะต้องมีการลงทุนซึ่งเป็นผลประโยชน์จะตกอยู่ในประเทศ และจะช่วยให้เกิดงานอาชีพอีกหลายแขนง เกิดการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ด้านสังคม การท่องเที่ยวเป็นการพักผ่อนคลายความตึงเครียด พร้อม ๆ กับการได้รับความรู้ความเข้าใจ ในวัฒนธรรม ที่ผิดแผกแตกต่างออกไป อีกทั้งอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นแหล่งที่มาของรายได้ ในรูปเงินตราต่างประเทศ ซึ่งจะมีส่วนช่วยสร้างเสถียรภาพให้กับดุลชำระเงินของต่างประเทศ รายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีส่วนช่วยผ่อนคลายความเสียเปรียบในเรื่องดุลการชำระเงิน ได้เป็นอย่างมาก นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังมีบทบาทช่วยกระตุ้นให้มีการนำเอาทรัพยากรของประเทศมาใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวาง เช่น เปลือกหอย หินสวย ๆ ตามชายหาด ไม้ไผ่ ฯลฯ ที่ผู้อยู่ในท้องถิ่นได้เก็บมาประดิษฐ์เป็นหัตถกรรมพื้นบ้านขายเป็นที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยว

เป็นการนำเอาวัสดุที่เคยเห็นว่าปราศจากคุณค่ามาทำให้เกิดประโยชน์ และเพิ่มรายได้ ซึ่งแม้จะเป็นรายได้เล็ก ๆ น้อย ๆ แต่เมื่อรวมกันเข้าก็เป็นรายได้สำคัญอย่างหนึ่งเช่นกัน อาจสรุปได้ว่าบทบาทและความสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต่อเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง มีดังต่อไปนี้

1. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศ นับตั้งแต่ปี 2525 เป็นต้นมารายได้จากการท่องเที่ยวได้กลายเป็นรายได้ลำดับที่ 1 เมื่อเทียบกับรายได้สินค้าอื่น ๆ
2. รายได้จากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ได้มาในรูปแบบของเงินตราต่างประเทศนี้มีส่วนช่วยในการสร้างเสถียรภาพให้กับดุลชำระเงิน ในปี พ.ศ. 2527 การท่องเที่ยวทำรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศ 27,317 ล้านบาทนั้น รายจ่ายจากการเดินทางท่องเที่ยวของคนไทยเป็นเพียงประมาณ 7,028 ล้านบาท ส่วนที่เกินดุลนี้จึงมีส่วนช่วยแก้ไขการขาดดุลในด้านอื่นได้เป็นอย่างมาก
3. รายได้จากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นรายได้ที่กระจายไปสู่ประชากรอย่างกว้างขวาง สร้างงาน สร้างอาชีพมากมาย และเป็นการเสริมอาชีพด้วย อาชีพที่เกิดต่อเนื่องจากการท่องเที่ยว เช่น การผลิตหัตถกรรมพื้นบ้าน หรือการผลิตอาหาร ไปป้อนตามเมืองท่องเที่ยวต่าง ๆ ก็จะเป็นอาชีพเสริมที่ทำรายได้เพิ่มได้เป็นอย่างดีหรือในเมืองท่องเที่ยวก็อาจเป็นผู้นำเที่ยวด้วย
4. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีบทบาทในการสร้างงาน สร้างอาชีพอย่างมากมายและกว้างขวาง เนื่องจากอุตสาหกรรมบริการต้องใช้คนทำหน้าที่บริการ โดยเฉพาะธุรกิจทางตรง เช่น โรงแรม ภัตตาคาร บริษัทนำเที่ยว ฯลฯ ส่วนในธุรกิจทางอ้อมอาจเป็นอาชีพเสริม เช่น หัตถกรรมพื้นบ้าน การใช้เวลาว่างมารับจ้างก่อสร้าง เป็นต้น
5. การท่องเที่ยวจะมีบทบาทในการกระตุ้นให้เกิดการผลิตและนำทรัพยากรของประเทศมาใช้ประโยชน์อย่างสูงสุด เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางไปที่ใดก็จะต้องใช้จ่ายเป็นค่าอาหาร ซื้อผลิตภัณฑ์พื้นเมือง และหากพักแรมก็จะต้องใช้เป็นค่าที่พัก เงินที่จ่ายออกไปนี้จะไม่ตกอยู่เฉพาะโรงแรม แต่จะกระจายไปสู่เกษตรกรรายย่อยต่าง ๆ เมื่อหัตถกรรมพื้นเมืองขายเป็นของที่ระลึกได้ก็จะมีคนนำเอาวัสดุพื้นบ้านมาประดิษฐ์เป็นของที่ระลึก แม้จะเป็นรายได้เพียงเล็ก ๆ น้อย ๆ แต่เมื่อรวมกันเป็นปริมาณมาก ๆ ก็เป็นรายได้สำคัญ ซึ่งส่งผลต่อการกระตุ้นการผลิต หรือที่เรียกว่า Multiplier Effect ทางการท่องเที่ยวที่มีลักษณะที่สูงมาก เทียบการผลิตสินค้าหรืออุตสาหกรรมอื่น ๆ
6. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ไม่มีขีดจำกัดในการจำหน่าย อาจเรียกว่าได้ว่าเป็น Limitless Industry เมื่อเปรียบเทียบกับอุตสาหกรรมอื่น ๆ จากสถิติที่ผ่านมาจำนวนนักท่องเที่ยวนานาชาติของโลก ได้มีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว กล่าวคือ เมื่อปี พ.ศ. 2493 นักท่องเที่ยวนานาชาติทั่วโลกมีจำนวนเพียงล้านคน และได้เพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 290 ล้านคนในปี พ.ศ. 2527 กระนั้นก็ดีนักวิชาการทางการท่องเที่ยวก็ยังเชื่อว่าปริมาณในการท่องเที่ยวที่เป็นอยู่

ในปัจจุบัน ก็เป็นเพียงการเริ่มต้นเท่านั้น เพราะว่าประชากรของโลกเพิ่มจำนวนขึ้นตลอดเวลา ในขณะที่วิวัฒนาการในการขนส่งที่สามารถส่งผู้โดยสารได้เป็นจำนวนมาก ทำให้ค่าใช้จ่ายในการเดินทางถูกลง การเดินทางท่องเที่ยวจึงมิได้จำกัดอยู่เฉพาะในกลุ่มผู้มีรายได้สูงเท่านั้น ดังแต่ก่อน การท่องเที่ยวถือได้ว่าเป็นเรื่องของความพึงพอใจของแต่ละบุคคล องค์การสหประชาชาติ ประกาศว่า “การเดินทางท่องเที่ยวเป็นสิทธิมนุษยชนอย่างหนึ่งที่รัฐต้องสนับสนุน”

7. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไม่มีข้อจำกัดในการผลิต เพราะไม่ต้องพึ่งดินฟ้าอากาศ เหมือนการเกษตร ผลผลิตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่เสนอขายให้แก่นักท่องเที่ยวคือ ความสวยงามของธรรมชาติ หาดทราย ชายทะเล ป่าไม้ ภูเขา สภาพอากาศ และสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น เช่น พระบรมมหาราชวัง วัดวาอาราม โบราณสถาน อาคารในท้องถิ่น ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน เช่น ตลาดน้ำ ประเพณีสงกรานต์ ลอยกระทง เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นรูปธรรมและมีความยั่งยืน ไม่ผันแปร หรือขึ้นอยู่กับสภาพฝนฟ้าอากาศ ดังเช่น การผลิตด้านการเกษตร หรืออุตสาหกรรมอื่น ๆ ไม่ต้องลงทุนและใช้เทคโนโลยีเป็นจำนวนมาก ดังนั้น อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจึงได้รับการสนับสนุนและกระตุ้นจากองค์การท่องเที่ยวโลกอย่างจริงจัง เพื่อที่จะให้ประเทศที่กำลังพัฒนาให้ความสนใจ และหันมาใช้อุตสาหกรรมนี้เป็นประโยชน์เพิ่มเติมต่ออาชีพ

8. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวช่วยสนับสนุนฟื้นฟู อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประเพณี ซึ่งเป็นสิ่งที่ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว สังคมไทยเป็นสังคมของชาติเก่าแก่สืบเนื่องมาเป็นพันปี จึงมีวัฒนธรรม ระเบียบ ประเพณี นาฏศิลป์ การละเล่น ฯลฯ ที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่น เป็นมรดกตกทอดที่ควรแก่การนำออกเผยแพร่ ฟื้นฟู และอนุรักษ์ไว้

9. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวจะมีบทบาทในการสร้างสรรค์ความเจริญไปสู่ภูมิภาคต่าง ๆ เมื่อเกิดการเดินทางท่องเที่ยวจากภูมิภาคหนึ่งไปยังภูมิภาคหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นคนไทย หรือคนต่างประเทศก็ย่อมหลีกเลี่ยงไม่พื้นที่ที่จะสร้างสรรค์ให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ ในท้องถิ่นนั้น เช่น โรงแรม ภัตตาคาร สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ซึ่งจะต้องมีผู้ลงทุนในหลาย ๆ ลักษณะเป็นการสร้างความเจริญให้แก่ท้องถิ่นเหล่านั้น

10. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีมาตรการที่ช่วยเสริมความปลอดภัย และความมั่นคงในพื้นที่ที่ได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว เพราะนักท่องเที่ยวจะเลือกเดินทางไปที่ใด จะต้องมั่นใจว่า มีความปลอดภัยทั้งชีวิตและทรัพย์สิน ฉะนั้นแหล่งใดที่นักท่องเที่ยวเข้าไป แหล่งนั้นจะต้องมีความปลอดภัยเพียงพอ

11. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีส่วนช่วยสร้างสันติภาพสัมพันธไมตรี และความเข้าใจอันดีด้วยการเข้าใจซึ่งกันและกัน เมื่อประชากรในประเทศเดียวกันมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน

โดยการเดินทางไปมาหาสู่กัน ผลก็คือ ความสามัคคีสมานฉันท์ของคนในชาติ ในทำนองเดียวกัน การท่องเที่ยวระหว่างประเทศก็จะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีที่จะนำไปสู่ความเป็นเพื่อนร่วมโลก ที่จะช่วยรักษาสัมพันธไมตรีให้มั่นคง

5. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

5.1 นักท่องเที่ยว คือ ผู้ที่ลงทุนเงินและเวลาเพื่อแสวงหาสินค้าและบริการ ตลอดจนประสบการณ์การท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ

5.2 ภาคเอกชน ได้แก่ ผู้ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยว เช่น ที่พักแรม แหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมและบริการต่าง ๆ ผู้ประกอบการลงทุนทำธุรกิจดังกล่าว โดยมีเป้าหมายที่จะเสนอสินค้าและบริการที่มีคุณภาพให้แก่นักท่องเที่ยวโดยมุ่งสร้างกำไรจากธุรกิจ

5.3 ภาครัฐ ซึ่งหมายถึง รัฐบาลของประเทศที่รองรับซึ่งต้องการดึงดูดนักท่องเที่ยว มาสู่จุดหมายปลายทาง เพื่อที่จะใช้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสร้างเงินและสร้างงานในการพัฒนา เศรษฐกิจของประเทศ

5.4 ภาคประชาชน ได้แก่ ชุมชนที่เกิดการท่องเที่ยว มีวัตถุประสงค์จะเสนอ แหล่งท่องเที่ยวและบริการแก่นักท่องเที่ยว ตลอดจนแลกเปลี่ยนด้านวัฒนธรรม เพื่อก่อให้เกิด การกระจายรายได้และพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น

ปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางท่องเที่ยว

1. ปัจจัยที่ทำให้ตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว

การเดินทางของแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน ในหลาย ๆ ประการ ตามที่ฉลองศรี พิมลสมพงษ์ (2531 : 88 - 90) กล่าวว่า ปัจจัยที่ทำให้บุคคลตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว ประกอบด้วย

1. เงินหรือค่าใช้จ่าย ซึ่งเป็นสิ่งแรกที่ผู้เดินทางท่องเที่ยวจะต้องคิดทันที เพราะการเดินทางท่องเที่ยวไม่ว่าจะใกล้หรือไกล จำเป็นจะต้องมีเงินหรืองบประมาณ เพื่อใช้จ่ายในด้านต่าง ๆ เช่น ค่าพาหนะ ค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าบริการสำหรับสิ่งอำนวยความสะดวก และการใช้จ่ายซื้อของ เป็นต้น

2. เวลา เป็นสิ่งที่มีความหมายสำหรับผู้เดินทางท่องเที่ยว เพราะแต่ละบุคคลย่อม อยู่ในสถานภาพทางการประกอบอาชีพที่แตกต่างกัน บางคนอาจใช้เวลาวันหยุดสุดสัปดาห์เพื่อการท่องเที่ยว แต่บางคนอาจจะต้องรอถึงปิดภาคเรียน หรือบางคนอาจใช้เวลาหลังช่วงชีวิตทำงานเพื่อการท่องเที่ยว เป็นต้น

3. ความตั้งใจที่จะไป ปัจจัยนี้เกิดจากเหตุผลและความรู้สึกนึกคิดส่วนตัวอย่างแท้จริง การมีเงิน มีเวลา คงไม่สามารถกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวได้ถ้าไม่ตั้งใจที่จะไป นักท่องเที่ยว

แต่แต่ละคนมีความตั้งใจในการเดินทางท่องเที่ยวแต่ละครั้งไม่เหมือนกัน ทั้งนี้ความตั้งใจที่จะเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงได้อยู่ตลอดเวลา

2. ปัจจัยที่สนับสนุนให้มีการท่องเที่ยว

วินิจ วีรยางกูร (2532 : 32 - 34) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่สนับสนุนให้มีการท่องเที่ยวมีดังนี้

1. การเปลี่ยนวิถีการดำรงชีวิต คือ การที่คนเริ่มประหยัดเงินส่วนหนึ่งเพื่อนำเงินมาใช้เพื่อการท่องเที่ยวพักผ่อน

2. รายได้ของครอบครัวเพิ่มขึ้น ในปัจจุบันผู้หญิงทำงานมากขึ้น มีรายได้สูงขึ้น ทำให้เกิดตลาดใหม่ขึ้น โดยเฉพาะตลาดการท่องเที่ยว สินค้าประเภทสมัยนิยม กิจการธนาคาร ร้านอาหาร เป็นต้น เพื่อตอบสนองความต้องการในตลาดส่วนนี้

3. การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ แม้ว่าเศรษฐกิจโลกตกอยู่ในภาวะเจริญเติบโตทรงตัวหรือทรุดตัวเป็นบางครั้งสลับกันไป แต่รายได้และประสิทธิภาพในการผลิตก็สูงขึ้นด้วยสาเหตุนี้ ทำให้การท่องเที่ยวเพื่อความสนุกสนานเจริญเติบโตอย่างมองเห็นได้ชัด

4. ค่าใช้จ่ายในการเดินทางลดลง โดยเฉพาะค่าโดยสารเครื่องบิน ทำให้คนระดับกลางสามารถเดินทางท่องเที่ยวได้ระยะทางไกล ๆ

5. อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจากประเทศที่มีเงินสกุลแข็งจะเดินทางไปท่องเที่ยวยังประเทศที่มีเงินสกุลอ่อนกว่า

6. สภาพแวดล้อมทางการเมืองและรัฐบาล เมื่อสภาพแวดล้อมทางการเมืองสงบเรียบร้อยไม่มีปัญหาใด ๆ การท่องเที่ยวก็จะเกิดขึ้น

3. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อบริการทางการท่องเที่ยว

กองวิชาการและฝึกอบรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ม.ป.ป : 13) ผลิตผลของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวคือ บริการ ซึ่งลูกค้าจะเลือกซื้อเมื่อเกิดความพึงพอใจ ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อบริการ มีดังนี้

1. ปัจจัยภายใน ได้แก่

1.1 ทรัพยากรการท่องเที่ยว (Tourism Resource) ประเทศไทยเป็นประเทศที่อุดมไปด้วยทรัพยากรการท่องเที่ยว ทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งดึงดูดใจให้ผู้เดินทางมาเยือนท้องถิ่นนั้น ๆ อันจะมีสิ่งที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น รวมทั้งเทศกาลและงานประเพณีประจำปีที่มีอยู่ในท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1.1.1 ประเภทธรรมชาติ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงามเกิดขึ้นตามธรรมชาติ ได้แก่ ภูเขา น้ำตก ถ้ำ น้ำพุร้อน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ สวนสัตว์ อุทยานแห่งชาติ

วนอุทยาน ทะเล เกาะสวนรุกขชาติ หาดทราย หาดหิน ทะเลสาบ เขื่อน อ่างเก็บน้ำ แหล่งน้ำจืด (ห้วย หนอง คลอง บึง)

1.1.2 ประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ และศาสนสถาน เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญในทางประวัติศาสตร์ โบราณคดีหรือศาสนา ได้แก่ โบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ ชุมชน โบราณ พิพิธภัณฑสถาน กำแพงเมือง คูเมือง อนุสาวรีย์ และอนุสรณ์สถาน

1.1.3 ประเภทศิลปวัฒนธรรมประเพณีและกิจกรรม เป็นแหล่งท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่งในลักษณะพิธี งานประเพณี ความเป็นอยู่ วิถีชีวิต (เช่น หมู่บ้านชาวเขา สภาพชีวิตในชนบท) ศูนย์วัฒนธรรม สินค้าพื้นเมือง ไร่/สวน พืช ผัก ผลไม้ และเหมืองแร่

2. ความปลอดภัย (Security) ในการตัดสินใจเลือกจุดหมายการเดินทางท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวจะคำนึงถึงความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินเป็นประการสำคัญ มาตรการรักษาความปลอดภัยจึงต้องมีประสิทธิภาพและทั่วถึงทุกแหล่งท่องเที่ยว

3. โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructures) ประกอบด้วย สิ่งอำนวยความสะดวกหลัก เช่น ถนน สะพาน สนามบิน สถานีรถไฟ สถานีรถโดยสาร ท่าเรือ ไฟฟ้า น้ำประปา ระบบการสื่อสารที่ทันสมัย เป็นต้น โดยปกติแล้วรัฐจะเป็นผู้ลงทุนจัดโครงสร้างพื้นฐาน เพื่ออำนวยความสะดวกสบายของประชาชนในท้องถิ่น หรือหากเป็นการลงทุนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ประชาชนในท้องถิ่นก็เป็นผู้ได้รับประโยชน์อย่างถาวร

4. สิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities) เป็นสถานที่หรือบริการ ที่ส่วนใหญ่เอกชนจะเป็นผู้จัดหาไว้บริการแก่นักท่องเที่ยวในรูปแบบของการประกอบธุรกิจ แต่ก็มีบริการของรัฐอยู่ในบางส่วนด้วย ดังนี้

4.1 การคมนาคม เมื่อผู้ซื้อเดินทางมาซื้อบริการถึงที่ผลิต การคมนาคมทั้งจากต่างประเทศ และภายในประเทศจะต้องรวดเร็ว และปลอดภัยทั้ง 3 ทาง คือ ทางบกมีถนนที่พาหนะต่าง ๆ ผ่านเข้าออกได้สะดวก หรือมีบริการรถไฟ ทางน้ำมีท่าเทียบเรือ และอุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่าง ๆ ทางอากาศมีท่าอากาศยานทันสมัย มีสายการบินลงมาก

4.2 พิธีการเข้าเมืองและบริการข่าวสาร มีการผ่อนคลากระเบียบวิธีการเข้าเมืองให้สะดวกรวดเร็ว มีการให้บริการให้ข่าวสาร บริการจองที่พัก บริการขนส่งผู้ที่พัก เป็นต้น

4.3 ที่พัก มีโรงแรมระดับต่าง ๆ ให้เลือก มีอัตราค่าที่พักเหมาะสมกับคุณภาพสะอาด และมีบริการตามมาตรฐานสากล

4.4 ร้านอาหาร นอกจากจะมีอาหารให้เลือกมากมายหลายชนิดแล้ว จะต้องถูกสุขลักษณะ มีบริการที่สุภาพ มีการกำหนดราคาที่เหมาะสม

4.5 บริการนำเที่ยว มีบริการนำเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ โดยมีมัคคุเทศก์ที่มีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง มีอรรถาธิบายไมตรี และมีความรับผิดชอบต่อนักท่องเที่ยว

5. สินค้าของที่ระลึก (Souvenirs) จะต้องมีการควบคุมคุณภาพ กำหนดราคา รวมทั้งการส่งเสริมการใช้วัสดุพื้นบ้าน การออกแบบสินค้าให้มีความเป็นเอกลักษณ์ รวมทั้งการบรรจุหีบห่อที่สวยงาม

6. การโฆษณาเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ (Advertising and Public Relation) เป็นปัจจัยสำคัญต่อการขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เป็นกรรมวิธีที่จะทำให้แหล่งท่องเที่ยวของเราเป็นที่รู้จัก และเป็นที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยวทั้งจากต่างประเทศและภายในประเทศ

7. ภาพลักษณ์ (Image) เป็นตัวกำหนดกลุ่มนักท่องเที่ยว หากมีภาพลักษณ์ว่าเป็นดินแดนแห่งความฝันของผู้ชาย นักท่องเที่ยวที่สนใจก็จะเป็นชายรักสนุก จึงควรฟื้นฟูภาพลักษณ์ของประเทศไทยในฐานะแหล่งท่องเที่ยวที่อุดมด้วยมรดกทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เป็นดินแดนแห่งความเพลิดเพลินในการจับจ่ายทั้งสินค้าพื้นเมือง และปลอดอากร

4. ปัจจัยกำหนดการท่องเที่ยว

ปัจจัยกำหนดการท่องเที่ยว (Determinants) ซึ่งอาจถูกกล่าวถึงใน 2 กรณี คือ ปัจจัยที่ทำให้เกิดการท่องเที่ยว และปัจจัยที่ทำให้เลือกประเภทหรือลักษณะในการท่องเที่ยว การตัดสินใจท่องเที่ยวอาจมีการตัดสินใจในองค์ประกอบอื่นตามมา เช่น แหล่งท่องเที่ยว เพื่อนเดินทาง ช่วงเวลาในการเดินทาง พาหนะที่ใช้ ระยะเวลาในการท่องเที่ยว เพื่อนเดินทาง ที่พัก กิจกรรมระหว่างการท่องเที่ยว งบประมาณในการท่องเที่ยว สวอร์บรูค และฮอร์เนอร์ (Swarbrooke and Horner, 1999 : 16) แบ่งปัจจัยที่เลือกในการท่องเที่ยวออกเป็น 2 ปัจจัยคือ ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยภายนอก ซึ่งปัจจัยส่วนบุคคลในพฤติกรรมนักท่องเที่ยวแบ่งย่อยออกมาได้ 4 ประเภท คือ สถานการณ์ ความรู้ ประสบการณ์ ทักษะและการรับรู้ ซึ่งปัจจัยส่วนบุคคลประเภทต่าง ๆ มีรายละเอียดให้พิจารณาดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่

1.1 สุขภาพ เป็นสิ่งแรกที่จะบอกได้ว่าความต้องการท่องเที่ยวจะเป็นจริงได้หรือไม่ สุขภาพที่กล่าวถึงนี้ หมายถึงทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต มนุษย์มีการดูแลตนเองที่ดีขึ้น มีอาหารดี การแพทย์ก้าวหน้า ทำให้เราสามารถต่อสู้กับโรคได้มากกว่าอดีต แต่ในขณะเดียวกันการทำงานที่เคร่งเครียดก็เป็นสิ่งที่บั่นทอนสุขภาพ รวมถึงสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป มลพิษที่เพิ่มสูงขึ้น โรคภัยที่เกิดขึ้นใหม่ เป็นสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลโดยตรงต่อสุขภาพ อย่างไรก็ตาม ปัจจัยด้านสุขภาพเป็นปัจจัยสนับสนุนให้เกิดการเดินทาง ทั้งที่เกิดจากสุขภาพดีและสุขภาพที่ไม่ดี ตัวอย่างของการเดินทางเพื่อการพักผ่อน หรือการไปในสถานที่ที่เหมาะสมต่อการฟื้นฟูสุขภาพ เป็นต้น

1.2 รายได้ มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยว รายได้เป็นปัจจัยที่สำคัญ เริ่มตั้งแต่เป็นตัวกำหนดว่าการท่องเที่ยวจะเป็นจริงได้หรือไม่จนกระทั่งถึงเป็นปัจจัยหนึ่งในการกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยว ในการศึกษาการใช้จ่ายในการท่องเที่ยว มักใช้รายได้เป็นตัวแปรที่สำคัญในการคาดเดาพฤติกรรมการจ่ายของนักท่องเที่ยว เดวีส์ และแมนแกน (Davies and Mangan, 1992 : 25 ; อ้างถึงใน Jang and et al. 2004 : 19 - 23) พิสูจน์จากการใช้ข้อมูลการสำรวจรายจ่ายของครอบครัวในสหราชอาณาจักรว่า ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวเกี่ยวข้องกับรายได้ในทุกกลุ่มรายได้ของประชากร โดยความยืดหยุ่นในการใช้จ่ายแตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่มรายได้เป็นประจำเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญในการคาดการณ์การท่องเที่ยว และการใช้จ่ายในการท่องเที่ยว ความจริงแล้วปัจจัยในส่วนของการมีส่วนร่วมส่วนบุคคล คือ รายได้ เวลาพักผ่อน ภาระงาน ภาระครอบครัว มีความสัมพันธ์กันทั้งสิ้น โดยมีวงจรชีวิตเข้ามาเชื่อมโยง เวลาและรายได้ในแต่ละช่วงชีวิต แสดงความขัดแย้งระหว่างเวลาและรายได้ คนหนุ่มสาวที่มีเวลาว่างมากกลับมีรายได้น้อย คนวัยกลางคนที่มีรายได้เพิ่มขึ้นกลับขาดเวลาว่างในการพักผ่อน คนชราที่กลับมาเป็นเวลาว่างอีกครั้ง รายได้ก็ลดน้อยถอยลง นอกจากนี้ปัจจัยส่วนตัวด้านสถานการณ์แล้ว ปัจจัยที่มีอิทธิพลกำหนดการเที่ยวของแต่ละบุคคล รวมถึงความรู้เกี่ยวกับจุดหมายปลายทางตัวเลือกอื่น ๆ และราคาของตัวเลือก ในสังคมที่ข้อมูลหาได้ง่าย ๆ แหล่งท่องเที่ยวต้องแข่งขันกันสูงขึ้น เพราะความได้เปรียบทางข้อมูลอาจลดบทบาทลง เมื่อนักท่องเที่ยวมีความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเพียงพอ สิ่งที่จะมีอิทธิพลในการเลือกแหล่งท่องเที่ยว อาจเป็นอัตราแลกเปลี่ยนหรือราคาของสินค้าและบริการที่เกี่ยวข้อง ทักษะและการรับรู้เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลไม่แพ้กันและมีความแตกต่างอย่างมากในแต่ละบุคคล ความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยวในยุคของการก่อการร้าย ความชอบและความกลัว เป็นสิ่งที่อุตสาหกรรมท่องเที่ยวพยายามปรับเปลี่ยนให้ไปในแนวทางที่ต้องการ เช่น สายการบินใช้ความเข้าใจเรื่องการกลัวการขึ้นเครื่องบิน จึงจัดอบรมการชนะความกลัวนั้น หากคนเลิกกลัวการขึ้นเครื่องบินหมายถึง การเพิ่มกลุ่มตลาด รวมถึงตลาดนักท่องเที่ยวต่างประเทศ โดยเครื่องบินด้วย ประสบการณ์สามารถปรับเปลี่ยนทั้งสถานการณ์ ความรู้ ทักษะและการรับรู้ได้ ประสบการณ์การซื้อแบบมีส่วนร่วม อาจทำให้เกิดพฤติกรรมการพยายามหาส่วนลดในการซื้อครั้งต่อไป อย่างไรก็ตามแต่ละบุคคลให้ความสำคัญต่อปัจจัยในแต่ละตัวไม่เท่ากัน บางปัจจัยสำคัญกว่าปัจจัยตัวอื่นตามทัศนคติ ความรู้สึกนึกคิด ประสบการณ์ของบุคคลนั้น และในบุคคลเดียวกันนี้เอง การให้ความสำคัญต่อปัจจัยดังกล่าวย่อมเปลี่ยนไปตามเวลา อายุ สถานการณ์ และประสบการณ์ที่เปลี่ยนไป เพื่อเติมกำลังในการกลับมาทำงานมิให้เห็นมากขึ้น เพราะภาระงานที่คาดหวังให้พนักงานทำงานได้มากกว่าเดิม ในรูปแบบที่เปลี่ยนไป ปัจจัยภายในเป็นปัจจัยที่อยู่ในความควบคุม

ของบุคคลมากกว่าปัจจัยภายนอก แต่ปัจจัยทั้ง 2 ตัว มีความเกี่ยวข้องและส่งผลถึงกัน อีกทั้งประกอบกันเป็นกำหนดการท่องเที่ยว

ปัจจัยที่กำหนดการท่องเที่ยว ปัจจัยภายนอกเป็นเสมือนเกราะหุ้มปัจจัยภายใน กล่าวคือ ปัจจัยภายนอกบางตัวมีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวถึงขนาดเป็นตัวกำหนดให้เกิดการท่องเที่ยวได้หรือไม่ แม้ว่าปัจจัยส่วนตัวจะพร้อมที่จะท่องเที่ยวก็ตาม เช่น การเมือง กฎหมาย กฎระเบียบ การท่องเที่ยวระหว่างประเทศได้รับผลโดยตรงจากกฎระเบียบการเดินทางออกนอกประเทศ และการอนุญาตเข้าประเทศ ตัวอย่างที่เห็นเด่นชัด คือ สาธารณรัฐประชาชนจีน

ปัจจัยทางการเมือง เกี่ยวข้องกับกฎหมายและกฎระเบียบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นระเบียบเกี่ยวกับคนเข้าเมือง การขออนุญาตเข้าประเทศ การก่อการร้าย นโยบายภาษี โดยเฉพาะภาษีสนามบิน ภาษีนักท่องเที่ยว ล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่มียุทธศาสตร์กำหนดการเดินทางท่องเที่ยว อิทธิพลของปัจจัยทางการเมืองต่อการท่องเที่ยวเห็นได้ชัดเจนในเหตุการณ์ 11 กันยายน พ.ศ. 2544 การก่อการร้ายในประเทศสหรัฐอเมริกา ทำให้ WTO ลดการประมาณการณ์การเติบโตของการท่องเที่ยวลง

เศรษฐกิจ เป็นอีกปัจจัยภายนอกที่สำคัญ จะเห็นว่า การเดินทางท่องเที่ยวมากในยุคที่เศรษฐกิจเฟื่องฟู เกาหลีใต้เป็นประเทศที่พัฒนาเศรษฐกิจหลังสงครามเกาหลีในปี ค.ศ. 1950 - 1953 ได้อย่างรวดเร็วจากนโยบายการส่งออก ทำให้ประชาชนมีรายได้และกลายเป็นประเทศในเอเชียที่สร้างนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศขึ้นอันดับต้นในกลุ่มประเทศเอเชีย ในที่นี้รวมถึงวัฒนธรรมเป็นปัจจัยที่กำหนดการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นชนชั้นหรือแบบแผนชีวิต ในสังคมเมืองการท่องเที่ยวเป็นเสมือนสิ่งจำเป็นในชีวิต เปลี่ยนจากทัศนคติเดิมที่เห็นว่าการท่องเที่ยวเป็นสิ่งฟุ่มเฟือย

ดังนั้นสิ่งที่ควรตระหนักเกี่ยวกับปัจจัยกำหนดการท่องเที่ยว คือ ปัจจัยตัวเดียวกัน อาจเป็นตัวส่งเสริมให้เกิดหรือขัดขวางไม่ให้เกิดการท่องเที่ยว ตัวอย่างเช่น รายได้เหลือจ่ายที่สูง (Discretionary Income) เป็นตัวส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยว แต่รายได้ที่ไม่พอจ่ายเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การท่องเที่ยวกลายเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็นหรือสิ่งจำเป็นลำดับท้าย ๆ ของรายจ่าย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาถึงผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีผลต่อปัจจัยด้านต่าง ๆ เช่น สภาพเศรษฐกิจสังคมวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม นอกจากประเด็นด้านเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมแล้ว ประเด็นในเรื่องของสิ่งแวดล้อมจัดว่ามีความสำคัญและเป็นทรัพยากรที่ก่อให้เกิดความสวยงามและดึงดูดใจให้เกิดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทำให้สถานที่แห่งนั้นได้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเกิดขึ้นและเกิดการเปลี่ยนแปลงหลาย ๆ ด้านตามมา ซึ่งข้อมูลจากการศึกษาและทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

สุธีรัตน์ คชสวัสดิ์ (2549) ได้ทำการศึกษาการจัดการการท่องเที่ยว บ้านห้วยฮี้ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมวางแผนการกำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยว การดำเนินงานการรักษาและฟื้นฟูทรัพยากร มีการร่วมจัดสรรรายได้อย่างทั่วถึงและชุมชนบ้านห้วยฮี้เป็นหมู่บ้านเล็กแต่ในส่วนแนวคิดของการจัดการท่องเที่ยวมาจากองค์กรภายนอกโดยมีการประชุมแจ้งให้ชาวบ้านร่วมรับรู้และติดตามผล ได้มีการศึกษาดูงานจากหมู่บ้านอื่น โดยองค์กรภายนอกจะมีศักยภาพเป็นพี่เลี้ยง ในช่วงแรก ชุมชน มีความภาคภูมิใจ มีความเป็นอยู่เรียบง่ายเป็นชุมชนที่เข้มแข็งและยั่งยืน ในส่วนของปัญหาพบว่า ส่วนใหญ่เป็นปัญหาการลอบเข้าไปเก็บกล้วยไม้และพรรณไม้หายากในพื้นที่และเรื่องขอบเขตของพื้นที่

มินตรา ติรณปริชญ์ (2549) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนบริเวณเทศบาลตำบลอัมพวาเขตพื้นที่ใกล้เคียง พบว่า การจัดการการท่องเที่ยวเป็นการจัดการการประสานงาน ด้านต่าง ๆ 6 ด้าน คือ ด้านการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม ด้านการมีส่วนร่วมของประชากรท้องถิ่น ด้านการจัดการโดยสร้างพื้นฐานและบริการการท่องเที่ยวด้านการให้การศึกษา และสร้างจิตสำนึกแก่ประชาชนและเยาวชน ด้านการส่งเสริมการตลาดและนำเที่ยวและด้านการส่งเสริมการลงทุน โดยเทศบาลตำบลอัมพวา มีศักยภาพหลาย ๆ ด้านเหมาะสมสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งเป็นรูปแบบการพัฒนาที่เหมาะสมกับทรัพยากรและข้อจำกัดภายในพื้นที่ภายใต้แนวทางการอนุรักษ์โดยควรต้องมีการแบ่งเขตการใช้ที่ดินเพื่อการวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวและสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวในเทศบาลและพื้นที่ใกล้เคียงแบบครบวงจร รวมทั้งควบคุมและส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ต่าง ๆ เช่น พื้นที่บริเวณตลาดน้ำอูทยาน ร.2 มูลนิธิชัยพัฒนาและบริเวณริมเขื่อนหน้าที่ว่าการอัมพวา เป็นต้น

ดวงรัตน์ ชูวงศ์ (2553) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวของเกาะคอเขา จังหวัดพังงา ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาจากการท่องเที่ยวของเกาะคอเขา มีประเด็นที่น่าสนใจ 2 ด้าน ได้แก่ ด้านแหล่งท่องเที่ยวและด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนเกาะคอเขา แหล่งท่องเที่ยวเกาะคอเขาเป็นแหล่งที่มีกลุ่มใช้ประโยชน์ร่วมกันหลายกลุ่ม จึงทำให้ประสบปัญหาการบุกรุกครอบครองพื้นที่ป่าสงวน เกิดการแผ้วถางป่าโดยชาวบ้านและนายทุนเกาะคอเขา เกิดความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวบนเกาะคอเขาจากนักท่องเที่ยว ปัญหาสภาพแวดล้อมถูกทำลายจากขยะ สิ่งปฏิกูลที่เกิดจากผู้ประกอบการธุรกิจและนักท่องเที่ยว และสภาพปัญหา ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนเกาะคอเขา ประกอบด้วยด้านการตลาด การท่องเที่ยวของเกาะคอเขายังไม่เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายของนักท่องเที่ยวเท่าที่ควร การบริหารจัดการเพื่อการสนับสนุนการท่องเที่ยว การจัดบุคลากรสำหรับกิจกรรม

การท่องเที่ยวมีไม่เพียงพอ การปฏิสัมพันธ์กับเครือข่ายการท่องเที่ยว ยังไม่มีการประสานระหว่างเครือข่ายหรือกลุ่มที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวมากพอ สิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลาย ทั้งโดยประชาชนในพื้นที่ นักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการท่องเที่ยวที่ไม่รู้คุณค่าและความสำคัญ ของทรัพยากร และจากการศึกษาพบว่า ความต้องการในการท่องเที่ยวในชุมชนเกาะคอเขา มีความต้องการที่น่าสนใจคือ ต้องการความปลอดภัยในการท่องเที่ยว ความต้องการในการบริการ ความสะดวกสบาย ความต้องการในการบริการทั้งในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว และความต้องการสร้างอาชีพและสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน และแนวทางการส่งเสริม การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวของเกาะคอเขา จังหวัดพังงา มีด้วยกัน 6 แนวทาง คือ 1) แนวทาง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ภาครัฐและเอกชนด้านการท่องเที่ยว 2) แนวทางการส่งเสริม พัฒนาสาธารณูปโภคในแหล่งท่องเที่ยว 3) แนวทางการส่งเสริมการทำตลาดและ การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว 4) แนวทางการส่งเสริมเพิ่มความสามารถในการบริการการท่องเที่ยว ในชุมชน 5) แนวทางการส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในชุมชน และ 6) แนวทาง การส่งเสริมการสร้างเศรษฐกิจชุมชน

สุจารี จันทร์สุข (2541) ได้ทำการศึกษาสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประชาชน อันเป็นผลกระทบจากการท่องเที่ยว อำเภอเขาคือ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยเปรียบเทียบประชาชน ที่อยู่ในเขตแหล่งท่องเที่ยวและเพื่อทดสอบผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อสภาพเศรษฐกิจสังคม ของประชาชนที่อยู่ในเขตและนอกเขตแหล่งท่องเที่ยวทั้งที่เคยย้ายถิ่นและไม่เคยย้ายถิ่น กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่มีที่อยู่ในอำเภอเขาคือ จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 245 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ที่อยู่ในเขตแหล่งท่องเที่ยว 127 คน และกลุ่มตัวอย่างที่อยู่นอกเขตแหล่งท่องเที่ยว 118 คน ทำการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/ PC สถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย เลขคณิต ค่า t-test และ F-test ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ ผลการวิเคราะห์พบว่า สภาพเศรษฐกิจสังคม ของประชาชนในเขตแหล่งท่องเที่ยว และนอกเขตแหล่งท่องเที่ยว มีความแตกต่างกัน ด้านการประกอบอาชีพหลักด้านเกษตรกรรม การมีอาชีพหลักและอาชีพรองที่เกี่ยวข้องกับ การท่องเที่ยว รายได้ รายจ่าย เงินออม หนี้สิน ที่ดินความสัมพันธในครอบครัว และความสัมพันธ์ ในชุมชน และเมื่อทดสอบสมมติฐาน โดยการควบคุมตัวแปรการย้ายถิ่นแล้ว พบว่า ตัวแปร ด้านการประกอบอาชีพหลักและอาชีพรองที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว การเคยเปลี่ยนอาชีพ เงินออม หนี้สิน และการมีที่ดินมีความแตกต่างกัน

วิภาดา สุภรัฐปรีชา (2553) ได้วิจัยเรื่องผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและ วัฒนธรรม วัดเกต เชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 3 กลุ่มมีความเห็นว่า ผลกระทบ

จากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมวัดเกต เชียงใหม่อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการจัดลำดับความสำคัญของผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 3 กลุ่มมีความเห็นเหมือนกันทั้งหมดกล่าวคือ ผลกระทบทางบวกพบว่าทำให้คนในชุมชนมีความภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเองมากขึ้น และมีการสืบสานฟื้นฟูประเพณีและวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชนมากขึ้น นอกจากนี้แล้วยังสามารถนำรายได้จากการท่องเที่ยวมาพัฒนาพื้นที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และอาคารเก่าที่มีคุณค่าภายในชุมชน แต่ในขณะเดียวกันก็มีความเห็นในด้านข้อเสียของการท่องเที่ยวด้วย กล่าวคือ เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมากขึ้น ประเพณีและวัฒนธรรมถูกทำให้กลายเป็นสินค้ามากขึ้น ทำให้วิถีชีวิตของคนในชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงไปมากขึ้น มีการย้ายถิ่นเข้ามาในชุมชนมากขึ้น และมีเพียงบางกลุ่มเท่านั้นที่ได้รับโอกาสและผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว ส่วนการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวพบว่า มีความพึงพอใจต่อการจัดการท่องเที่ยวภายในชุมชนวัดเกตอยู่ในระดับมาก และการหาแนวทาง ลดผลกระทบด้านลบที่เกิดขึ้นชุมชนควรมีการกำหนดแนวทางการอนุรักษ์และการพัฒนาการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับข้อจำกัดทางด้านกายภาพของชุมชน ควรสร้างความตระหนักให้แก่คนในชุมชนเพื่อให้เห็นถึงความสำคัญของสังคมและวัฒนธรรมของตนเอง ควรเน้นให้เกิดการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างแท้จริง โดยไม่ควรมุ่งเน้นทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว

สันทัด เสริมศรี (2529) ได้วิจัยเรื่อง ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมกรณีศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการศึกษาวิจัยที่รวบรวมข้อมูล 3 วิธีผสมผสานด้วยกัน คือ การใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ ในรายละเอียดเกี่ยวกับบุคคลที่มีความรู้ในหัวข้อการวิจัยและการประชุมกลุ่มย่อย ผลการวิจัยพบว่า อิทธิพลของการท่องเที่ยวที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม แบ่งเป็น 3 ระดับ

อิทธิพลการท่องเที่ยวที่มีผลต่อสังคมและวัฒนธรรมในด้านการสร้างงาน การสร้างอาชีพ รายได้และสินค้าและการเปลี่ยนแปลงทางประเพณี

อิทธิพลการท่องเที่ยวที่มีต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรมในฐานะที่เป็นปัจจัยร่วมกับอิทธิพลอื่น ๆ การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ คือ ความสัมพันธ์ทางสังคม มลภาวะ การย้ายถิ่น โสเภณี อาชญากรรม การใช้ภาษาพื้นเมือง กิจกรรมศาสนา การแต่งกาย การรับประทานอาหาร ดนตรีและค่านิยม

อิทธิพลการท่องเที่ยวเป็นตัวเร่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วหรือเพิ่มมากขึ้น เช่น มีโสเภณี อาชญากรรม ศิลปะ การใช้ภาษาและค่านิยม

ฤทธิ อนุจรพันธ์ (2543) ศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวต่ออำเภอเมือง แม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการศึกษาพบว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยวก่อให้เกิดผลกระทบทางตรง

ทางอ้อมในด้านการเปลี่ยนแปลงทั้ง 3 ด้าน เนื่องจากนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้เกิดการเพิ่มขึ้นของพื้นที่ ย่านการค้าขายและบริการแก่นักท่องเที่ยวพื้นที่ ส่วนใหญ่ตั้งอยู่บริเวณริมถนนสายหลัก ได้เปลี่ยนจากที่อยู่อาศัยเป็นพื้นที่การค้าและบริการเกิดการสร้างงาน และการสร้างรายได้ ได้แก่ ประชากรในท้องถิ่นทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งคนต่างถิ่นเข้ามาประกอบกิจการค้าขายและบริการ ทำให้จำนวนประชากรในเขตเทศบาลมีจำนวนที่เพิ่มขึ้น เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม 2 ด้าน คือ ปริมาณขยะที่เพิ่มขึ้นและปัญหาน้ำเสียจากการปล่อยน้ำทิ้งของพื้นที่พักอาศัย อาคารพาณิชย์ และ โรงแรมต่าง ๆ

อภิวัฒน์ ภูริศิวารักษ์ (2551) ได้วิจัยเรื่อง การจัดการท่องเที่ยว ศึกษาพื้นที่บ้านฝั่งท่า หมู่ 5 ตำบลวังคังพวง อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่าการพัฒนารูปแบบเป็นการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดผลประโยชน์แก่คนในชุมชนและนำมาซึ่งแรงจูงใจในการให้ความร่วมมืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชาวบ้าน การจัดโครงสร้างและการดำเนินงานของชมรมท่องเที่ยวเชิงเกษตรจะมีลักษณะเรียบง่าย ไม่มีโครงสร้างที่ซับซ้อนเพื่อเข้าใจง่ายและเกิดความโปร่งใส อันจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชมรม การบริหารจัดการแบ่งตามกิจกรรมต่าง ๆ ของชมรม ได้แก่ กิจกรรมเรือนำเที่ยวล่องแม่น้ำปราณ กิจกรรมที่พัก Home Stay และอุทยานวังมัจฉา มีการระดมทุนในการดำเนินกิจการจากชาวบ้าน และได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกบ้าง การรับผลตอบแทนจะได้รับในลักษณะต่าง ๆ กัน ตามการมีส่วนร่วม เช่น ถ้าเป็นเจ้าของเรือนำเที่ยวจะได้รับค่าตอบแทนจากนักท่องเที่ยวโดยตรง แล้วหักเป็นเงินกองทุนของชมรม ส่วนกิจกรรม Home Stay และกิจกรรมอุทยานวังมัจฉา จะได้รับค่าตอบแทนจากเงินปันผลที่ได้ลงหุ้นไว้ การจัดการท่องเที่ยวของชุมชนก่อให้เกิดผลกระทบในมิติต่าง ๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ คือมีอาชีพเสริม สร้างงาน และเป็นการกระจายรายได้ให้แก่ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การกำหนดปัญหาของชุมชนเอง รวมถึงร่วมกันพิจารณาวิธีแก้ไขปัญหามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ และมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

บุญบา สิทธิการ (2547) ได้วิจัยเรื่อง ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรม โดยการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย จากการศึกษาพบว่า มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และศิลปวัฒนธรรมเกิดขึ้น ทั้งในด้านบวกและด้านลบในพื้นที่ท่องเที่ยว ได้แก่ การเพิ่มรายได้ สร้างอาชีพ และการศึกษาเรียนรู้ของชาวบ้าน ส่วนด้านลบคือการเปลี่ยนแปลงของศิลปวัฒนธรรม สำหรับสถานการณ์การท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่ พบว่า มีรูปแบบการท่องเที่ยวที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยว และความร่วมมือระหว่างภาคการท่องเที่ยวในพื้นที่ นอกจากนั้นในปัจจุบันศักยภาพของการท่องเที่ยวในพื้นที่ ได้ลดลงเนื่องจากความเสื่อมโทรมของทรัพยากรท่องเที่ยวในพื้นที่ และข้อจำกัดของงบประมาณ

และนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ไม่ต่อเนื่อง ด้านการจัดการการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว มีความคิดเห็นว่าจะต้องปรับปรุงคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวควบคู่กับการส่งเสริมและพัฒนา กิจกรรม นันทนาการ และกิจกรรมการท่องเที่ยวให้หลากหลาย และสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ในขณะที่เดียวกันนักท่องเที่ยวให้ความสำคัญต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว ว่าเป็นปัจจัยทางการท่องเที่ยวที่สำคัญและน่าสนใจที่ควรต้องอนุรักษ์เอาไว้ นอกจากนี้ นักท่องเที่ยว อาจมีความรู้สึกไม่ประทับใจต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่แสดงออกโดยการปฏิบัติต่อนักท่องเที่ยว เช่น การตัดทวงผลประโยชน์จากนักท่องเที่ยวและความไม่จริงใจในการให้บริการ แต่อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นนั้นอาจเกิดขึ้นตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมของประเทศ ดังนั้นเพื่อป้องกันผลกระทบทางลบที่อาจเกิดขึ้นได้ในการพัฒนาการท่องเที่ยว ในพื้นที่จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญต่อบริบททางสังคมและศิลปวัฒนธรรมของชุมชน การสร้าง ความเข้มแข็งของชุมชนและโอกาสการมีส่วนร่วมของชุมชน ให้ความรู้ความเข้าใจในหลักการ พัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมการกระจายรายได้ให้เกิดขึ้นอย่างเป็นธรรมในกลุ่มภาคี การท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2526) ได้วิจัยเรื่องผลกระทบของการท่องเที่ยวในพื้นที่ จังหวัดภูเก็ต โดยพิจารณาทั้งผลกระทบด้านดีและด้านเสีย ทั้งนี้ภูเก็ตเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มี การพัฒนาการท่องเที่ยวมากและอยู่ในความนิยมของนักท่องเที่ยว ผลจากการศึกษาพบว่า ผลที่สำคัญที่สุดคือ การท่องเที่ยวทำให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพให้แก่ประชาชนในชุมชนและ นำความเจริญมาสู่ท้องถิ่น ส่วนผลเสียที่สำคัญที่สุด ก็คือการท่องเที่ยว ทำให้ค่าครองชีพของประชาชน ในจังหวัดสูงขึ้นและเกิดปัญหาโจรสลัดเพิ่มมากขึ้น ผู้สูงอายุมีความเห็นว่า นักท่องเที่ยวโดยเฉพาะ ชาวต่างชาติ ได้นำเอาวัฒนธรรมบางอย่างที่ขัดกับสังคมไทย มาเผยแพร่ด้วย เช่น การแต่งกาย ความประพฤติชายหญิงในที่สาธารณะ ซึ่งเป็นช่องทางให้เยาวชนไทยเลียนแบบได้ และไม่เป็นผลดี ต่อท้องถิ่น

ในด้านทรัพยากรธรรมชาตินั้น เนื่องจากภูเก็ตเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีจุดเด่นในด้าน ทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงาม ซึ่งประชาชนในจังหวัด มีความตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องนี้ เป็นอย่างดี จึงให้ความสำคัญในด้านนี้มาก เพราะหาดทรายและเกาะแก่ง หรืออ่าวเหล่านี้สูญเสียไป การท่องเที่ยวในภูเก็ตจะชบเขาไปด้วย ซึ่งจะส่งผลต่ออาชีพและรายได้ของประชาชนในท้องถิ่นเอง

นอกจากนี้ยังพบว่า การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนด้านต่าง ๆ อาทิ ชุมชน สามารถพึ่งตนเองและก่อเกิดความเข้มแข็งขึ้นภายในชุมชน ซึ่งถ้าหากชาวบ้านได้รับการส่งเสริม และสนับสนุนจากภาคีเครือข่าย ภาครัฐและเอกชน เช่น การส่งเสริมและสนับสนุนให้ชาวบ้าน สามารถทำการศึกษาวิเคราะห์ชุมชน เพื่อทางเลือกในการจัดการท่องเที่ยว เข้ามามีส่วนร่วมในการ

กำหนดทิศทางของการท่องเที่ยวบนฐานคิดที่ว่าชาวบ้านทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากรและเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการท่องเที่ยว โดยการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้เป็นต้นทุนหรือเป็นปัจจัยในการจัดการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม รวมทั้งมีการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานตั้งแต่การตัดสินใจ การวางแผน การดำเนินงาน การสรุปทบทวน ตลอดจนคำนึงถึงความสามารถในการรองรับของธรรมชาติ จะทำให้เกิดความยั่งยืนสู่ ครัวเรือน ชุมชน และเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัยในที่นี่จะใช้การวิจัยเชิงบูรณาการระหว่างวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพคือ การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) การสัมภาษณ์ในเชิงคุณภาพและการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participation Observes) ดังนั้นในบทที่ 3 ของการวิจัยจะนำเสนอรายละเอียดวิธีการดำเนินงานวิจัยใน 3 หัวข้อหลักคือ

1. การวิจัยเชิงสำรวจ
2. การสัมภาษณ์ในเชิงคุณภาพ
3. การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม

การวิจัยเชิงสำรวจ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่เป็นเป้าหมายการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตตำบลเกาะช้างได้อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด 5 หมู่บ้าน จำนวนทั้งสิ้น 2,084 คน (ข้อมูลจากจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 12 ตุลาคม 2551) การกำหนดขนาดตัวอย่าง (Sample Size) จะใช้สูตรของทาโรยามาเน (Taro Yamane) กำหนดขนาดของตัวอย่างที่เหมาะสมดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = ขนาดตัวอย่าง

N = ขนาดประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนในการสุ่ม (Sampling Error)

- ความคลาดเคลื่อนมากที่สุดที่ยอมรับได้ = $\pm 5\%$

- ความเชื่อมั่นในการสุ่มน้อยที่สุดที่ยอมรับได้

คือ ความเชื่อมั่นในการสุ่ม 95 %

ดังนั้น ขนาดกลุ่มตัวอย่างคือ จำนวน 336 คน

ส่วนเทคนิคการสุ่มตัวอย่าง (Sampling Techniques) ให้ได้รายชื่อตามกรอบการสุ่ม (Sampling Frame) ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบ 2 ขั้นตอน (Two - stage Sampling) คือ ขั้นที่ 1 ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน (Proportional Random Sampling) และขั้นที่ 2 การสุ่มเชิงระบบ (Systematic Random Sampling) ดังนี้

ขั้นที่ 1 ในการสุ่มแบบสัดส่วนจะพิจารณาสัดส่วนของตัวอย่างจำแนกตามหน่วยเลือกตั้งในแต่ละเขตเลือกตั้งขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะช้างได้จะใช้หลักการแบ่งสัดส่วนตามการเทียบบัญญัติไตรยางศ์

ตาราง 1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เขตเลือกตั้งที่	หมู่บ้าน	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
1	บ้านบางเบ้า	415	67
2	บ้านสลักเพชร	554	89
3	บ้านเจ๊กแม่	371	60
4	บ้านสลักคอก	331	53
5	บ้านสลักเพชรเหนือ	413	67
รวมทั้งหมด		2,084	336

ขั้นที่ 2 การสุ่มเชิงระบบจะพิจารณาจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละเขตเลือกตั้ง/หน่วยเลือกตั้ง โดยแบ่งออกตามช่วงเท่า (Interval) ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{สูตร} &= \frac{\text{จำนวนประชากรในแต่ละเขตเลือกตั้ง}}{\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างของแต่ละเขตเลือกตั้ง}} \\
 &= \frac{2,084}{67} \\
 &= 31.1044 \approx 31
 \end{aligned}$$

สรุปการสุ่มเชิงระบบจะใช้พิจารณาจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละเขตเลือกตั้ง โดยแบ่งออกเป็นช่วงเท่า ลำดับที่ 1, 32, 63, 94, 125, ...

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับผลกระทบของการท่องเที่ยวในเขตตำบล

เกาะช้างได้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด

การสร้างเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบของการท่องเที่ยว

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างเครื่องมือในการศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเที่ยงตรงตาม โครงสร้างเนื้อหาครอบคลุมเนื้อหาและความถูกต้องเหมาะสมของภาษา

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรง (Validity) และความเที่ยง (Reliability) และความครอบคลุมของเนื้อหาเพื่อให้ได้ข้อคำถามที่เที่ยงตรง และมีความสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 5 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

ขั้นตอนที่ 6 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้สัมภาษณ์กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง องค์ประกอบของเครื่องมือวิจัย ประกอบด้วยเนื้อหาสรุป ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปลักษณะแบบปลายปิด (Close - end) และเลือกตอบ (Check - list) ได้แก่ เพศ การศึกษา อาชีพ และลักษณะแบบปลายเปิด (Open - end) ได้แก่ อายุ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามลักษณะแบบปลายปิด (Close - end) และเลือกตอบ (Check - list) เกี่ยวกับผลกระทบของการท่องเที่ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด คือ

1. ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ	จำนวน	10 ข้อ
2. ผลกระทบด้านสังคมวัฒนธรรม	จำนวน	10 ข้อ
3. ผลกระทบด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม	จำนวน	10 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายเปิด (Open - end) เกี่ยวกับความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผลกระทบของการท่องเที่ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด

การทดสอบเครื่องมือจะใช้การทดสอบความตรง (Validity) และความเที่ยง (Reliability) ดังนี้

1. การทดสอบความตรงจะใช้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวิจัยและหัวข้อวิจัย จำนวน 3 คน คือ
 - 1.1 ดร.ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย
 - 1.2 ดร.โอฬาร ถิ่นบางเตียว ผู้เชี่ยวชาญด้านท้องถิ่น
 - 1.3 นายจักรกฤษณ์ สลักเพชร นายก อบต.เกาะช้างใต้

โดยการทดสอบเครื่องมือจะใช้การทดสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยการนำแบบสอบถามให้ทั้ง 3 ท่าน ตรวจสอบ เมื่อรับเครื่องมือกลับคืนจากผู้เชี่ยวชาญนำข้อแก้ไขทั้งหมด มาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

2. การทดสอบความเที่ยง (Reliability) จะใช้การทดลองไปเก็บแบบสอบถาม จำนวน 30 ชุด แล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยค่าสถิติ ซึ่งค่าสถิติมีค่า 0 -1.00 ค่าที่ใช้ได้ต้องเกิน 0.70 โดยค่าสถิติที่ได้จากการไปทดลองเก็บแบบสอบถาม จำนวน 30 ชุด มีค่า 0.77

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ตัวแปรส่วนบุคคลจะใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา คือ โดยการนำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) คำนวณเป็นค่าร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ตัวแปรต้นหรือตัวแปรตามจะใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา โดยนำเสนอในรูปแบบของค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ในการศึกษาครั้งนี้ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้เป็นสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย สำหรับการวัดระดับความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามสร้างขึ้นตามลักษณะการสร้างแบบวัดทัศนคติที่เรียกว่า (Likert Scale) โดยมีตัวเลือกตอบแบบ 5 ระดับ โดยในแต่ละระดับกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนนต่อการตัดสินใจ ระดับคะแนน

เห็นด้วยมาก	5
เห็นด้วย	4
ไม่แน่ใจ	3
ไม่เห็นด้วย	2
ไม่เห็นด้วยมาก	1

ในการตีความค่าเฉลี่ยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

คะแนนระหว่าง 4.51 - 5.00	แสดงว่า	มีผลกระทบมากที่สุด
คะแนนระหว่าง 3.51 - 4.50	แสดงว่า	มีผลกระทบมาก
คะแนนระหว่าง 2.51 - 3.50	แสดงว่า	มีผลกระทบปานกลาง
คะแนนระหว่าง 1.51 - 2.50	แสดงว่า	มีผลกระทบค่อนข้างน้อย
คะแนนระหว่าง 1.00 - 1.50	แสดงว่า	มีผลกระทบน้อยที่สุด

การวิจัยในเชิงคุณภาพ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจะใช้วิธีการวิจัยในรูปแบบดังนี้

การสัมภาษณ์ วิธีการสัมภาษณ์ที่จะใช้ในการวิจัยนี้มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi - structured or Guided Interview) โดยอาศัยแนวการสัมภาษณ์ (Interview Guide) เป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์เจาะลึก (Indepth Interview)

การตรวจสอบข้อมูล

การตรวจสอบข้อมูลในที่นี้จะใช้รูปแบบ ดังนี้

การตรวจสอบการสัมภาษณ์โดยใช้แหล่งข้อมูลที่ต่างกันระหว่างเอกสารและการสัมภาษณ์แบบประวัติศาสตร์บอกเล่า พบว่า การสัมภาษณ์แบบประวัติศาสตร์บอกเล่าของผู้ที่มีประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับผลกระทบของการท่องเที่ยวจะ ได้ข้อมูลที่ลึกมากกว่าการสัมภาษณ์โดยใช้เอกสารซึ่งจะมีตัวเลือกให้เลือก ซึ่งการบอกเล่าโดยการสัมภาษณ์แบบประวัติศาสตร์สามารถบอกได้ว่าก่อให้เกิดปัญหาในเชิงบวกหรือลบมากกว่ากัน ซึ่งสามารถนำมาเป็นการตรวจสอบข้อมูลระหว่างเอกสารและข้อมูลจากการให้สัมภาษณ์แบบประวัติศาสตร์บอกเล่าได้ว่าตรงกันหรือมีข้อแตกต่างกันแต่ประการใด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จะใช้การตีความข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เพื่อเพิ่มเติมคำอธิบายตารางจากการสำรวจให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูล จากบันทึกการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลแต่ละประเด็นหลัก และสรุปข้อค้นพบที่ได้จากการสัมภาษณ์และข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสาร

การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม

การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมในที่นี้ จะมีอุปกรณ์ช่วยเพื่อก่อให้เกิดความชัดเจนในเรื่องสังเกต เช่น กล้องถ่ายรูป เครื่องบันทึกเสียง เป็นต้น ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบของการท่องเที่ยว เพื่อประกอบการวิเคราะห์โดยปราศจากอคติต่อปรากฏการณ์ที่สังเกต เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงที่สุดในการวิจัย

บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษานำเสนอผลการศึกษารื่อง ผลกระทบของการท่องเที่ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ใช้สัญลักษณ์และอักษรย่อในการศึกษาค้นคว้า ดังต่อไปนี้

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
p	แทน	ความน่าจะเป็นของค่าสถิติ
t	แทน	ค่าแจกแจงแบบที (t - distribution)
F	แทน	ค่าสถิติการแจกแจงแบบเอฟ (F-test)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลรวมกำลังสองของคะแนน (Mean of Square)
SS	แทน	ผลรวมกำลังสองของคะแนน (Sum of Square)
df	แทน	ค่าแห่งชั้นความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
*	แทน	ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอ ดังนี้

ตอนที่ 1 บริบทของพื้นที่ตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด

ตอนที่ 4 ผลการทดสอบสมมุติฐาน

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์แนวทางและมาตรการผลกระทบของการท่องเที่ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 บริบทของพื้นที่ตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด

ตำบลเกาะช้างใต้ อยู่ในเขตรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะช้างใต้ เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตั้งอยู่เลขที่ 73/6 หมู่ที่ 5 บ้านสลักเพชรเหนือ ตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด อยู่ห่างจากที่ทำการอำเภอเกาะช้างมาทางทิศใต้ระยะทาง 13 กิโลเมตร มีเนื้อที่ทั้งหมดรวม 93.24 ตารางกิโลเมตร คิดเป็น 58,276 ไร่ 195 ตารางวา องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะช้างใต้ ได้รับการยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลและมีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 25 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2539 จัดตั้งให้สภาตำบลเกาะช้างใต้ เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะช้างใต้ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 23 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2540 โดยมีนายสมบุรณ์ หงส์ร่อน กำนันตำบลเกาะช้างใต้ เป็นประธานกรรมการบริหาร (โดยตำแหน่ง) คนแรก และได้เปลี่ยนเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีนายจักรกฤษณ์ สลักเพชร เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคนปัจจุบัน (พ.ศ.2548 - ปัจจุบัน)

1. อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	พื้นที่ตำบลเกาะช้าง
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ทะเลอ่าวไทย อำเภอเกาะกูด
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ทะเลอ่าวไทย อำเภอแหลมงอบ
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ทะเลอ่าวไทย

2. จำนวนหมู่บ้าน

หมู่ 1	บ้านบางเป้า	จำนวนประชากร 415 คน
หมู่ 2	บ้านสลักเพชร	จำนวนประชากร 554 คน
หมู่ 3	บ้านเจ๊กแม่	จำนวนประชากร 371 คน
หมู่ 4	บ้านสลักคอก	จำนวนประชากร 331 คน
หมู่ 5	บ้านสลักเพชรเหนือ	จำนวนประชากร 413 คน
		รวมทั้งหมด 2,084 คน

หมู่ 1 บางเป้า

หมู่บ้านบางเป้า เป็นหมู่บ้านที่มีอายุกว่า 100 ปี ตามตำนานว่าเริ่มต้นมาจากชาวญวนอพยพชื่อเป้า เข้ามาอยู่เป็นคนแรก หรืออีกความหมายหนึ่งบางเป้า มีความหมายว่าหาดโคลน เริ่มเป็นชุมชนประมาณปี พ.ศ. 2491 ในเวลานั้นมีบ้านอยู่ 9 หลังคาเรือน อยู่บนดิน สังกัดตำบลเกาะช้าง

อำเภอแหลมงอบ ชาวบ้านประกอบอาชีพประมง ทำสวน กรีดยางมะขาง (นำมาเคี้ยวผสมกับยางมะเดื่อ ทำเป็นก้อนกลม ส่งขายเมืองจีน โดยมีจุดรับซื้ออยู่ที่บ้านป่าเสียง ซึ่งเป็นบ้านนายกอบต. เกาะช้างใต้คนปัจจุบัน) ตัดหวายพวน สานรังหมู เก็บลูกตำลอง ทำไร่ข้าว (การปลูกข้าวบนที่สูง ซ่อมกินเอง ชุกกลอยกินพร้อมกับข้าว) การทำกะปิและการแปรรูปอาหารทะเล โดยเฉพาะกะปินับว่าเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สร้างชื่อเสียงให้กับชาวเกาะช้างตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สมัยก่อนเวลาเรียนหนังสือต้องไปเรียนที่วัดสลักเพชร โดยการแจวเรือใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง หมู่บ้านบางเบ้ามีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในอ่าวนั้นก็คือ ศาลเสด็จเตี้ย (กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์) ซึ่งตั้งอยู่ปลายแหลมเขานอกและหลวงปู่อนันต์ สุขกาโม พระสงฆ์เจ้าอาวาสรูปแรกของวัดบางเบ้า ในปี 2512 ชาวบ้าน (ป่ารำพรรณ สง่าศิลป์) ได้ทำสะพานไม้ยื่นลงไปในทะเลเพื่อเป็นท่าเอาไว้จอดเรือประมงครั้งแรกขึ้นในอ่าวบางเบ้า เป็นสะพานเล็ก ๆ สร้างโดยการใช้กระดานไม้ ความกว้างก็คือ ไม้กระดานแผ่นเดียวและใช้เสาเป็น ไม้ต้นขนาดเท่าข้อมือ สะพานมีความยาวประมาณ 400 เมตร เวลาเดินจะโยกเยกไปมาจนชาวบ้านเรียกกันติดปากว่า สะพานดิสโก้ ต่อมาในปี 2518 หมู่บ้านบางเบ้าได้รับงบประมาณจาก มรว.คึกฤทธิ์ ปราโมทย์ มาสร้างสะพานไม้เสริมจากสะพานเก่าให้ใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น ชาวบ้านจึงเรียกกันต่อมาว่า สะพานคึกฤทธิ์ เป็นสะพานไม้ลูกระนาดความยาวเท่าเดิม ความกว้างประมาณ 1 เมตร เริ่มมีการก่อสร้างบ้านเรือนในบริเวณสะพาน ปี 2520

หมู่ 2 บ้านสลักเพชร

ตามตำนานและนิทานของหมู่บ้าน เล่าสืบต่อกันมาว่า “บริเวณที่ตั้งของบ้านสลักเพชรปัจจุบันนั้น เป็นบริเวณที่พระโพธิสัตว์สั่งให้คนไปสกัดอ้ายเพชร ช้างทรงเลี้ยงให้กลับมาเข้าคอกที่สร้างไว้บริเวณบ้านสลักคอก ชาวบ้านจึงเรียกบริเวณไปสกัดช้าง ตามภาษาชาวบ้านว่า สลักหน้า หรือบ้านสลักเพชร ซึ่งคำว่าสลัก มาจากคำว่า สกัด ซึ่งหมายถึงการสกัดหน้าอ้ายเพชร” บ้านสลักเพชรตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ผู้ใหญ่บ้านคนแรกชื่อ นายขลิบ วรสิงห์ และผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบันชื่อ นายคำพูน คงบำณู และทุกวันที่ 5 ของทุกเดือน มีการจัดเวทีประชาคมของหมู่บ้าน ประชากรในหมู่บ้านประกอบอาชีพประมงและเกษตรกรรมเป็นหลัก โดยทำสวนผลไม้ เช่น ทุเรียน ส้มโอ ลองกอง และมังคุด สวนมะพร้าว สวนยางพารา นอกจากนี้ยังประกอบธุรกิจบริการด้านการท่องเที่ยว เช่น โฮมสเตย์ เรือนำเที่ยว และมีกิจกรรมนำเที่ยวโดยชาวบ้าน

หมู่ 3 บ้านเจ๊กแบ้

หมู่บ้านเจ๊กแบ้ มีประวัติอันยาวนานก่อตั้งเมื่อใดไม่มีใครทราบได้อย่างแน่ชัด หมู่บ้านเจ๊กแบ้ ได้ก่อตั้งมาก่อนสงครามอินโดจีนจะเกิดขึ้น ตามคำบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้าน เล่าสืบต่อกันว่า ในสมัยโบราณมีชาวจีนจำนวนมาก เดินทางมาโดยเรือสำเภาเข้ามาขายค้าสินค้า

แต่ได้มีชาวจีนผู้หนึ่งชื่อ แบ้ ได้เข้ามาอาศัยอยู่ทำกินในหมู่บ้านเป็นที่รู้จักของชาวบ้านหมู่บ้านอื่น ๆ ต่อมาชาวจีนผู้นั้นสูญหาย ตายจากไปจึงตั้งชื่อหมู่บ้านว่า “เจ๊กแบ้” แต่ต่อมาการออกเสียงและการเขียนได้เปลี่ยนไปจึงเรียกและเขียนเพี้ยนจากเดิม เป็น “เจ๊กแบ้” นอกจากนี้ยังตั้งชื่อคลองต่าง ๆ เป็นชื่อของชาวจีนที่เข้ามาอยู่ เช่น คลองเจ๊กแบ้, คลองกูด และคลองฟาก โดยใช้ชื่อเรียกมาจนถึงปัจจุบันนี้

หมู่ 4 บ้านสลักคอก

บ้านสลักคอก เป็นชื่อที่เรียกกันตามลักษณะภูมิศาสตร์มีลักษณะเป็นอ่าววงกลม คล้ายคอกสัตว์ มีทางออกทางทะเลเป็นช่องแคบเกือบจะชนกัน มีเกาะสลักและเกาะลิ้มอยู่ด้านหน้า กลางทะเลทางทิศตะวันตก บ้านสลักคอกเดิมขึ้นอยู่กับอำเภอแหลมงอบและแยกเป็นกิ่งอำเภอเกาะ หมู่บ้านสลักคอกสมัยก่อนนั้น มีชุมชนคนดั้งเดิมอาศัยอยู่ไม่กี่หลังคาเรือน มีอาชีพทำสวน เช่น สวนมะพร้าว ฝรั่ง พาราด ประมง การคมนาคมไม่สะดวก ไม่มีไฟฟ้า น้ำประปา ถนน ใช้การติดต่อค้าขายโดยทางเรือ เช่น เรือแจว เรือใบ การปกครองโดยมีผู้ใหญ่บ้านชื่อนายโอ ดั่งสุศรี (ปัจจุบันเสียชีวิตแล้ว) ซึ่งยังเป็นแพทย์แผนโบราณ เป็นที่รู้จักของคนทั่วไปในเกาะช้าง ต่อมาได้มีผู้อพยพหนีสงครามจากเกาะกง ประเทศกัมพูชา เข้ามาอาศัยอยู่ในหมู่บ้านตามริมฝั่งคลองโดยประกอบอาชีพประมงตามชายฝั่ง ปัจจุบันผู้อพยพเหล่านี้ได้เป็นคน ไทยเป็นบางส่วนเพราะได้อาศัยอยู่เป็นเวลา 30 - 40 ปีแล้ว และมีสิทธิ์ในการเลือกตั้งและเป็นคณะกรรมการต่าง ๆ ในหมู่บ้านได้อีกด้วย หมู่บ้านสลักคอกในปัจจุบันได้เกิดการขยายตัวขึ้นส่วนหนึ่งจากการขยายตัวของ คริวเรือนและส่วนหนึ่งจากการพัฒนาด้านความเจริญจากภายนอก ซึ่งมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจากส่วนราชการ และการปกครองท้องถิ่นเข้ามาช่วย เหลือดูแลในเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกด้าน โครงสร้างพื้นฐาน และการประกอบอาชีพ ของคนในชุมชนมีการจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน โดยคนในชุมชนเป็นผู้บริหารจัดการมีการประชุมประชาคมอย่างต่อเนื่อง

หมู่ 5 บ้านสลักเพชรเหนือ

บ้านสลักเพชรเหนือ หมู่ที่ 5 ต.เกาะช้างใต้ เดิมขึ้นอยู่กับหมู่ที่ 2 บ้านสลักเพชร และแยกออกเป็นบ้านสลักเพชรเหนือ หมู่ที่ 5 ในปี พ.ศ. 2542 ในอดีตบ้านสลักเพชรเหนือแห่งนี้ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 เคยเสด็จประพาสและยังได้พระราชทานตราตั้งแก่หลวงสลักเพชร พัฒนะกิจ ปัจจุบันคือ บ้านของนายจักรกฤษณ์ สลักเพชร นายกองกิจการบริหารส่วนตำบลเกาะช้างใต้ บ้านสลักเพชรเหนือยังมีพระอุโบสถที่เก่าแก่อายุหนึ่งร้อยปีและ หลวงพ่อเพชร พระพุทธรูปที่เก่าแก่ที่สุดบนเกาะช้าง เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เคารพบูชาของคน บ้านสลักเพชรเหนือ

บ้านสลักเพชรเหนือเป็นหมู่บ้านขนาดกลาง พื้นที่โดยทั่วไปมีเทือกเขาสูง มีที่ราบตามเชิงเขา ตั้งบ้านเรือนเป็นกลุ่มตามเชิงเขา ที่ราบลุ่มตามแหล่งน้ำ เรียกตามกลุ่มบ้านว่า บ้านบน บ้านล่าง บ้านกลางและบ้านนาใน

3. การสาธารณสุข

มีสถานบริการสาธารณสุข จำนวน 3 แห่ง

สถานที่ตั้ง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านบางเบา

สถานที่ตั้ง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านเจ๊กแบ้

สถานที่ตั้ง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านสลักเพชร

4. วัด/สำนักสงฆ์

4.1 วัดบางเบา

4.2 วัดสลักเพชร

4.3 วัดวัชคามคชทวีป

4.4 สำนักสงฆ์เขาโรงถ่าน

5. การศึกษา

มีสถานศึกษาในสังกัด สพฐ. จำนวน 3 แห่ง

5.1 โรงเรียนบ้านบางเบา

5.2 โรงเรียนวัดวัชคามคชทวีป

5.3 โรงเรียนวัดสลักเพชร (ขยายโอกาส)

(องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะช้างใต้. 2556 : 1 - 8)

6. ภูมิอากาศเกาะช้าง

ฤดูฝน จะเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคมของทุกปี เป็นช่วงเวลาที่ได้รับอิทธิพลจากมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปีประมาณ 4,700 มิลลิเมตร

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงกุมภาพันธ์ ในระยะนี้มีมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุมพื้นที่ ทำให้อุณหภูมิลดลงอากาศหนาวเย็น

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายน ในระยะนี้ ดวงอาทิตย์กำลังเคลื่อนผ่านเส้นศูนย์สูตรไปทางซีกโลกเหนือ ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือมีกำลังอ่อนก่อนข้างจะแปรปรวนมีฝนตกน้อยทำให้อากาศร้อนอบอ้าว โดยเฉพาะในเดือนเมษายน เกาะช้าง มีอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีประมาณ 27 องศาเซลเซียส

7. เศรษฐกิจของชุมชน

อาชีพเดิมของประชาชนส่วนใหญ่คือ อาชีพประมง และทำสวน เช่น สวนทุเรียน สวนเงาะ สวนมังคุด สวนมะพร้าว สวนลองกอง สวนส้มโอ และสวนยางพารา นับตั้งแต่มีการพัฒนาพื้นที่เกาะช้างให้เป็นเมืองท่องเที่ยว ประชาชนก็หันมาประกอบอาชีพค้าขาย และประกอบธุรกิจท่องเที่ยวแบบทำกันเองในครอบครัว เช่น ดัดแปลงเรือประมงเป็นเรือท่องเที่ยว ปรับปรุงบ้านเรือนจัดเป็นที่พักแบบโฮมสเตย์ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ซึ่งปัจจุบันมีจำนวนกว่า 20 แห่ง

เมื่อปี พ.ศ. 2548 ได้มีการก่อตั้งชมรมนำเที่ยวพื้นบ้านสลักคอก โดยการรวมกลุ่มของชาวบ้านหมู่ 4 บ้านสลักคอก “คุณพิทยา และคุณราชนเข้ามาท่องเที่ยวพายเรือคายัค และเขียนหนังสือส่วนตัว เห็นสภาพทรัพยากรธรรมชาติ ท่านบอกว่าหากหมู่บ้านนี้ไม่เกิดการพัฒนาหรือรวมกลุ่มกัน หรือไม่ทำอะไรสักอย่างเพื่อเป็นเกราะป้องกันตัวเอง จะถูกทำลายโดยนายทุนและนักลงทุนต่างถิ่น ซึ่งเขาจะเข้ามาใช้ทรัพยากรโดยไม่คำนึงถึงชุมชนดั้งเดิม ท่านก็เลยแนะนำเสนอขายหุ้น ตอนนั้นทุกคนจำ และไม่ต้องการเรื่องการท่องเที่ยว มันวุ่นวาย แต่ด้วยความที่ขะมันเยอะมาก ทำแล้วขะน่าจะหมดไปเพราะทุกคนต้องมาช่วยกันดูแล ก็เลยลองทำตาม” จนถึงปัจจุบันชมรมนำเที่ยวพื้นบ้านสลักคอกประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานเป็นอย่างมาก โดยได้รับรางวัลลูกโลกสีเขียว เมื่อปี พ.ศ. 2553 และเป็นที่รู้จักทั้งในประเทศและต่างประเทศ

การทำงานของชมรมดังกล่าว จึงเป็นต้นแบบให้กับชาวบ้านหมู่ 2 บ้านสลักเพชร และหมู่ 5 บ้านสลักเพชรเหนือ เกิดการรวมกลุ่มตั้งเป็นชมรมนำเที่ยวพื้นบ้านสลักเพชร และหมู่ 3 บ้านเจ๊กแบ๊ ได้รวมกลุ่มตั้งเป็นชมรมนำเที่ยวพื้นบ้านเจ๊กแบ๊ เช่นกัน แต่การดำเนินงานก็ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

อีกทั้งพื้นที่ของชุมชนตำบลเกาะช้างใต้ เป็นชุมชนชาวประมงเหมาะแก่การพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เนื่องจากเป็นหมู่เกาะ มีปะการัง มีป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์ ชายฝั่งทะเลเป็นอ่าวขนาดใหญ่เหมาะสำหรับเป็นที่จอดเรือ เช่น อ่าวสลักคอก อ่าวสลักเพชร อ่าวบางเบ้า มีหาดทรายเล็กที่สวยงามและเงียบสงบ ได้แก่ หาดทรายยาว หาดคลองกลอย และชายฝั่งด้านทิศใต้เป็นพื้นที่ประวัติศาสตร์ยุทธนาวีเกาะช้าง มีหมู่เกาะที่เหมาะสมแก่การท่องเที่ยว ได้แก่ เกาะง่าม เกาะเหลายา เกาะทรายขาว เกาะหวาย เกาะคลุ้ม เกาะไม้ซี้เล็ก และเกาะไม้ซี้ใหญ่ นอกจากนี้ยังมีน้ำตกที่สวยงามอีก 3 แห่ง ได้แก่ น้ำตกคลองหนึ่ง น้ำตกคีรีเพชรและน้ำตกคลองสิบเอ็ด จากสถิติของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัดตราด บันทึกไว้ว่า ในปี พ.ศ. 2548 มีจำนวนนักท่องเที่ยว จำนวน 300,000 คน และในปี พ.ศ.2549 (9 เดือน) มีจำนวนนักท่องเที่ยวมากกว่า 500,000 คน ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2548 ประมาณร้อยละ 60 จะมีผู้มาท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 600,000 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะช้างใต้. 2556 : 1 - 8)

ช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยวของตำบลเกาะช้างใต้ จะเริ่มตั้งแต่ตุลาคม ไปจนถึง พฤษภาคม ที่เรียกว่า ไฮ ซีซั่น (High Season) จะมีนักท่องเที่ยวต่างชาติมาท่องเที่ยวกันมาก เนื่องจากประเทศทางแถบยุโรปจะเป็นฤดูหนาว ส่วนช่วง มิถุนายน - กันยายน จะช่วง โลว์ ซีซั่น (Low Season) ซึ่ง โรงแรม รีสอร์ท ที่พัก จะมีการลดราคา ค่าห้องพักถูกมาก เนื่องจากมีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติมาท่องเที่ยวกันน้อย

การเมืองการปกครองของชุมชน

ปัจจุบันอำเภอเกาะช้างแบ่งการปกครองออกเป็น 2 ตำบล ตำบลเกาะช้าง ได้แก่ เทศบาลตำบลเกาะช้าง และตำบลเกาะช้างใต้ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะช้างใต้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตั้งอยู่เลขที่ 73/6 หมู่ที่ 5 บ้านสลักเพชรเหนือ ตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะช้างใต้ ได้รับการยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล และมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 25 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2539 จัดตั้งให้สภาตำบลเกาะช้างใต้ เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะช้างใต้ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 23 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2540 โดยมีนายสมบุรณ์ หงษ์รอน กำนันตำบลเกาะช้างใต้ เป็นประธานกรรมการบริหาร (โดยตำแหน่ง) คนแรก และได้เปลี่ยนเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีนายจักรกฤษณ์ สลักเพชร เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล คนปัจจุบัน (พ.ศ. 2548 - พ.ศ. 2557)

ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะช้างใต้มีถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก จำนวน 15 สาย ถนนลูกรัง จำนวน 5 สาย สะพาน จำนวน 10 แห่ง แหล่งน้ำดิบที่ใช้มาจากแหล่งน้ำธรรมชาติและฝายขนาดเล็กสำหรับกักเก็บน้ำภายในหมู่บ้าน มีจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้า 1,462 ครัวเรือน พื้นที่ที่ได้รับบริการไฟฟ้า คิดเป็นร้อยละ 100 ของพื้นที่ทั้งหมด มีโทรศัพท์สาธารณะ จำนวน 25 หมายเลข กด TOT การ์ด 7 แห่ง ชุมสายโทรศัพท์ จำนวน 1 ชุมสาย มีที่ให้บริการด้านไปรษณีย์ จำนวน 1 แห่ง และมีระบบเสียงตามสายและหอกระจายข่าวให้บริการประชาชน ได้ครอบคลุมร้อยละ 100 ของพื้นที่ประชากรที่เป็นเป้าหมายการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตตำบลเกาะช้างใต้ จังหวัดตราด 5 หมู่บ้านจำนวนทั้งสิ้น 2,084 คน ที่มีสิทธิเลือกตั้ง ดังนี้

เขตเลือกตั้งที่	หมู่บ้าน	จำนวนประชากร (คน)
1	บ้านบางเข้	415
2	บ้านสลักเพชร	554
3	บ้านเจ๊กเบ้	371
4	บ้านสลักคอก	331
5	บ้านสลักเพชรเหนือ	413
	รวมทั้งหมด	2,084

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม มาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 336 คน เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามในด้านเพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ที่ตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด โดยแสดงผลเป็นค่าความถี่และร้อยละ ดังตาราง 2 - 8

ตาราง 2 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ (n = 336)

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	165	49.10
หญิง	171	50.90
รวม	336	100.00

จากตาราง 2 แสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างประชาชนในตำบลเกาะช้างใต้ จำนวน 336 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยเป็นเพศหญิง จำนวน 171 ราย คิดเป็นร้อยละ 50.90 และเพศชาย จำนวน 165 ราย คิดเป็นร้อยละ 49.10

ตาราง 3 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ (n = 336)

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
1 - 38 ปี	194	57.70
39 ปีขึ้นไป	142	42.30
รวม	336	100.00

จากตาราง 3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างประชาชนในตำบลเกาะช้างใต้ ส่วนใหญ่จะมีช่วงอายุ 1 - 38 ปี จำนวน 194 ราย คิดเป็นร้อยละ 57.70 รองลงมาเป็นช่วงอายุ 39 ปีขึ้นไป จำนวน 142 ราย คิดเป็นร้อยละ 42.30

ตาราง 4 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการศึกษา (n = 336)

การศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้เรียนหนังสือ	9	2.70
ประถมศึกษา	75	22.30
มัธยมศึกษาตอนต้น/มัธยมตอนปลาย	84	25.00
ปวส./ปวช./อนุปริญญา/เทียบเท่า	65	19.30
ปริญญาตรี	78	23.20
สูงกว่าปริญญาตรี	25	7.40
รวม	336	100.00

จากตาราง 4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างประชาชนในตำบลเกาะช้างใต้ ส่วนใหญ่จะมีการศึกษาในระดับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น/มัธยมตอนปลายมากที่สุด จำนวน 84 คน คิดเป็นสัดส่วนมากที่สุด 25.00 รองลงมาได้แก่ ปริญญาตรี จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 23.20 ประถมศึกษา จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 22.30

ตาราง 5 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ (n = 336)

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
ประมง	53	15.80
เกษตรกรรมอื่น ๆ	43	12.00
รับจ้างทั่วไป	51	15.20
ค้าขาย	57	17.00
ข้าราชการ/ลูกจ้างราชการ/รัฐวิสาหกิจ	89	26.50
พนักงานเอกชน	23	6.80
แม่บ้าน	13	3.90
อื่นๆ	7	2.10
รวม	336	100.00

จากตาราง 5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างประชาชนในตำบลเกาะช้างใต้ ส่วนใหญ่มีอาชีพข้าราชการ/ลูกจ้างราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 89 คน คิดเป็นสัดส่วนมากที่สุด 26.50 รองลงมาคืออาชีพค้าขาย จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 17.00 และอาชีพประมง จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 15.80

ตาราง 6 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพ (n = 336)

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
โสด	99	29.50
แต่งงานแล้ว	221	65.80
หม้าย/หย่า/แยกกันอยู่	16	4.80
รวม	336	100.00

จากตาราง 6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างประชาชนในตำบลเกาะช้างใต้ จำนวน 336 คน พบว่า ส่วนใหญ่มีสถานภาพแต่งงานแล้วมากที่สุด จำนวน 221 คน คิดเป็นร้อยละ 65.80 รองลงมาได้แก่ โสด จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 29.50 หม้าย/หย่า/แยกกันอยู่ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.80

ตาราง 7 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน (n = 336)

รายได้	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 25,398 บาท	245	72.90
25,398 บาทขึ้นไป	91	27.10
รวม	336	100.00

จากตาราง 7 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน น้อยกว่าหรือเท่ากับ 25,398 บาท จำนวน 245 คน คิดเป็นร้อยละ 72.90 และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 25,398 บาทขึ้นไป จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 27.10

ตาราง 8 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกระยะเวลาการอาศัย (n = 336)

ระยะเวลาการอาศัย	จำนวน	ร้อยละ
อาศัยน้อยกว่าหรือเท่ากับ 27 ปี	176	52.40
อาศัยมากกว่า 27 ปี ขึ้นไป	160	47.60
รวม	336	100.00

จากตาราง 8 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในตำบลเกาะช้างใต้ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 27 ปี จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 52.40 และอาศัยมากกว่า 27 ปี ขึ้นไป จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 47.60

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด

เป็นการแสดงข้อมูลในเชิงสถิติ ความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย เกี่ยวกับผลการศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด โดยรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 336 คน ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับของประชาชนที่มีต่อผลกระทบ (n = 336)

ด้าน	\bar{X}	S.D.	การตีความ	ลำดับที่
1. ด้านเศรษฐกิจ	4.19	0.47	มาก	1
2. ด้านสังคมวัฒนธรรม	4.05	0.59	มาก	2
3. ด้านการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม	4.04	0.62	มาก	3
รวม	4.09	0.47	มาก	-

จากตาราง 9 แสดงว่า ผลกระทบของการท่องเที่ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจะพบว่า ผลกระทบของการท่องเที่ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด อยู่ในกลุ่มเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$) รองลงมาคือ ด้านสังคมวัฒนธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) และด้านการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$)

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับด้านเศรษฐกิจ
(n = 336)

ด้านเศรษฐกิจ	\bar{X}	S.D.	การตีความ	ลำดับที่
1. การท่องเที่ยวทำให้ลดภาวะการว่างงาน นอกฤดูทำประมง	4.23	0.82	มาก	4
2. การท่องเที่ยวช่วยลดภาวะการว่างงาน นอกฤดูทำสวนทำไร่	4.20	1.79	มาก	6
3. การท่องเที่ยวส่งผลให้ราคาสินค้า ประเภทของกินของใช้ทั่วไป	4.31	0.70	มาก	3
4. การท่องเที่ยวทำให้มีเงินหมุนเวียน ในชุมชนมากขึ้น	4.32	0.69	มาก	1
5. การท่องเที่ยวทำให้เกิดการขยายธุรกิจ ของโฮมสเตย์	4.32	0.65	มาก	1
6. การท่องเที่ยวทำให้ประชาชนมีรายรับ มากขึ้น	4.22	0.72	มาก	5
7. การท่องเที่ยวมีผลให้เกิดปัญหาขัดแย้ง การบุกรุกที่ดินระหว่างประชาชนกับ นักธุรกิจมากขึ้น	4.10	0.81	มาก	9
8. การท่องเที่ยวทำให้ขายสินค้า OTOP ได้มากขึ้น เนื่องจากขายให้กับ นักท่องเที่ยว	4.16	0.71	มาก	7
9. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดภาวะหนี้สิน มากขึ้น	3.92	0.91	มาก	10
10. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการสร้างอาชีพ ใหม่ขึ้นบนเกาะช้างใต้	4.16	0.69	มาก	7
รวม	3.55	1.01	มาก	-

จากตาราง 10 กลุ่มตัวอย่างของผลกระทบของการท่องเที่ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ในด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 3.55$)

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างของผลกระทบของการท่องเที่ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ในด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก จะพบว่า โดยเรียงลำดับจากระดับมากไปหาน้อยจะได้ดังนี้ โดยผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่าผลกระทบของการท่องเที่ยวทำให้มีเงินหมุนเวียนในชุมชนมากขึ้น และการท่องเที่ยวทำให้เกิดการขยายธุรกิจของโฮมสเตย์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$) มากที่สุด รองลงมาผลกระทบของการท่องเที่ยวส่งผลให้ราคาสินค้าประเภทของกินของใช้ทั่วไป อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$) และผลกระทบของการท่องเที่ยวทำให้ลดภาระการว่างงานนอกฤดูทำประมง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$)

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างของผลกระทบของการท่องเที่ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด จะพบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากกับ 3 อันดับแรก ซึ่งจะมีผลกระทบของการท่องเที่ยวการท่องเที่ยวทำให้มีเงินหมุนเวียนในชุมชนมากขึ้น และการท่องเที่ยวทำให้เกิดการขยายธุรกิจของโฮมสเตย์ การท่องเที่ยวส่งผลให้ราคาสินค้าประเภทของกินของใช้ทั่วไป และทำให้ลดภาระการว่างงานนอกฤดูทำประมง

เนื่องจากสาเหตุที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมาก ผลกระทบการท่องเที่ยวในชุมชนด้านเศรษฐกิจ ชุมชนตำบลเกาะช้างใต้ ซึ่งจะมองผลกระทบในทางเชิงบวกมากกว่าเชิงลบหรือกลุ่มตัวอย่างอาจจะประทับใจกับตัวเองโดยตรงเลยก็ได้ เพราะพื้นที่ตำบลเกาะช้างใต้ เริ่มมีนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น และเริ่มมีการลงทุนธุรกิจเพิ่มขึ้นขึ้น ดังนั้นจึงเห็นด้วยกับผลกระทบของการท่องเที่ยวในชุมชนใน 3 อันดับแรก

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับด้านสังคม วัฒนธรรม (n = 336)

ด้านสังคมวัฒนธรรม	\bar{X}	S.D.	การตีความ	ลำดับที่
1. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพจิตมากขึ้น	4.21	0.83	มาก	1
2. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาทะเลาะวิวาทในชุมชนมากขึ้น	4.12	0.94	มาก	3
3. การท่องเที่ยวทำให้สาธารณูปโภคพื้นฐานในชุมชน เช่น ไฟฟ้าดีขึ้น	4.15	0.89	มาก	2
4. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดความรำคาญเสียงรถเข้า - ออก เพราะนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น	3.99	1.04	มาก	9
5. การท่องเที่ยวทำให้มีการเรียนภาษาอังกฤษมากขึ้นในชุมชน	4.10	0.75	มาก	4
6. การท่องเที่ยวทำให้เกิดปัญหาอาชญากรรมจากแรงงานต่างด้าว	4.08	0.79	มาก	5
7. การท่องเที่ยวทำให้หญิงสาวแต่งกายวาทวิวไม่ถูกกาลเทศะ	4.05	0.90	มาก	7
8. การท่องเที่ยวทำให้จราจรบนท้องถนนเกิดการติดขัด	4.08	0.79	มาก	5
9. การทักทายโดยการจับมือแทนการไหว้แบบไทยเดิม	3.78	1.03	มาก	10
10. การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันของชุมชนเปลี่ยนแปลงเป็นการเอาัดเอาเปรียบกัน เช่น การจ้างงาน	4.01	0.85	มาก	8
รวม	3.55	1.01	มาก	-

จากตาราง 11 เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างของผลกระทบของการท่องเที่ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ในด้านสังคมวัฒนธรรม อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก จะพบว่า เรียงลำดับจากระดับมากไปหาน้อยดังนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่า ผลกระทบของ

การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาเสพติดมากขึ้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$) มากที่สุด รองลงมา ผลกระทบของการท่องเที่ยวทำให้สาธารณูปโภคพื้นฐานในชุมชน เช่น ไฟฟ้าดีขึ้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$) และรองลงมาเป็นผลกระทบของการท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาทะเลาะวิวาทในชุมชน มากขึ้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$)

จากการศึกษาพบว่าการท่องเที่ยว ส่งผลกระทบเชิงลบคือ ทำให้เกิดปัญหาเสพติด มากขึ้นและปัญหาทะเลาะวิวาทในชุมชนมากขึ้น แต่ในทางกลับกันเกิดผลกระทบเชิงบวกคือ การท่องเที่ยวทำให้สาธารณูปโภคพื้นฐานในชุมชน เช่น ไฟฟ้าดีขึ้น ซึ่งเมื่อย้อนกลับไป เมื่อหลายปีก่อนจะเห็นว่าชุมชนเกาะช้างได้นั้น มีความเป็นอยู่ที่ไม่สุขสบายเท่าไรนัก แต่เมื่อ มีนักท่องเที่ยวเข้ามาทำให้ชุมชนเกิดการพัฒนาเพื่อให้นักท่องเที่ยวกลับมาเที่ยวอีก

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง ผลกระทบด้านสาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม (n = 336)

ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม	\bar{X}	S.D.	การตีความ	ลำดับที่
1. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอย ในชุมชนมากขึ้น	4.18	0.83	มาก	1
2. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาน้ำเน่าเสีย มากขึ้นจากโรงแรมรีสอร์ท	4.04	0.95	มาก	4
3. การท่องเที่ยวทำให้การสร้างรีสอร์ททบดบัง ทัศนียภาพของธรรมชาติ	4.08	0.91	มาก	2
4. การท่องเที่ยวทำให้เกิดการแพร่ระบาดของ โรคได้ง่ายขึ้น	4.03	0.91	มาก	7
5. การท่องเที่ยวทำให้เกิดปัญหามลพิษ จากการจราจร	4.04	0.87	มาก	4
6. แรงงานต่างด้าวเป็นพาหะนำโรคใหม่ ๆ จากแรงงานต่างด้าว	4.04	0.90	มาก	4
7. การท่องเที่ยวทำให้สุขภาพจิตคนในชุมชน ดีขึ้น	4.01	0.91	มาก	8
8. การท่องเที่ยวทำให้เกิดเสียงดังรบกวน ในชุมชน	3.95	0.92	มาก	10

ตาราง 12 (ต่อ)

ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม	\bar{X}	S.D.	การตีความ	ลำดับที่
9. การท่องเที่ยวเข้ามาสู่การรวมกลุ่มที่เป็น ทางการ เช่น มุลนิธิพิทักษ์ป่าชายเลน	4.08	0.90	มาก	2
10. การท่องเที่ยวทำให้การออกกำลังกาย ของคนในชุมชนน้อยลง	4.01	0.96	มาก	8
รวม	3.55	1.01	มาก	-

จากตาราง 12 เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างของผลกระทบของการท่องเที่ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ในด้านด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก จะพบว่า โดยเรียงลำดับจากระดับมากไปหาน้อยจะได้ดังนี้ โดยผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่า ผลกระทบของการท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชนมากขึ้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$) มากที่สุด รองลงมาผลกระทบของการท่องเที่ยวทำให้การสร้างรีสอร์ททบคบังทัศนียภาพของธรรมชาติ การท่องเที่ยวเข้ามาสู่การรวมกลุ่มที่เป็นทางการ เช่น มูลนิธิพิทักษ์ป่าชายเลน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$) และผลกระทบของการท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาน้ำเน่าเสียมากขึ้นจากโรงแรมรีสอร์ท การท่องเที่ยวทำให้เกิดปัญหามลพิษจากการจราจร แรงงานต่างด้าวเป็นพาหะนำโรคใหม่ ๆ จากแรงงานต่างด้าว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$)

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างของผลกระทบของการท่องเที่ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมาก กับ 3 อันดับแรก ซึ่งจะมีผลกระทบการท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชนมากขึ้น รองลงมาผลกระทบของการท่องเที่ยวทำให้การสร้างรีสอร์ททบคบังทัศนียภาพของธรรมชาติ การท่องเที่ยวเข้ามาสู่การรวมกลุ่มที่เป็นทางการ เช่น มูลนิธิพิทักษ์ป่าชายเลน และผลกระทบของการท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาน้ำเน่าเสียมากขึ้นจากโรงแรมรีสอร์ท การท่องเที่ยวทำให้เกิดปัญหามลพิษจากการจราจร แรงงานต่างด้าวเป็นพาหะนำโรคใหม่ ๆ จากแรงงานต่างด้าว

เนื่องจากสาเหตุที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมาก ผลกระทบการท่องเที่ยวในด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ชุมชนตำบลเกาะช้างใต้ ซึ่งจะมองผลกระทบในทางเชิงและเชิงลบ เช่น เชิงบวกได้แก่ ผลกระทบการท่องเที่ยวเข้ามาสู่การรวมกลุ่มที่เป็นทางการ เช่น มูลนิธิพิทักษ์ป่าชายเลน ซึ่งการท่องเที่ยวทำให้เกิดการก่อตั้งกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลน เพื่อทำให้เกาะช้างใต้ยังคงความเป็นธรรมชาติมากที่สุด

ผลกระทบเชิงลบ ได้แก่ ผลกระทบการท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชนมากขึ้น และผลกระทบการท่องเที่ยวทำให้การสร้างรีสอร์ททบดบังทัศนียภาพของธรรมชาติ ซึ่งผลกระทบนี้จะส่งผลให้นักท่องเที่ยวเกิดความไม่ประทับใจในทัศนียภาพของตำบลเกาะช้างได้ และอาจทำให้นักท่องเที่ยวไม่กลับมาเที่ยวที่เกาะช้างได้อีกต่อ

ตอนที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ตาราง 13 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน ผลกระทบของการท่องเที่ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด จำแนกตามข้อตัวแปรพื้นฐาน

สมมติฐานการวิจัย	Value	Prob.	ผลการทดสอบ
1. จำแนกตามเพศ	t - value = 0.299	0.585	ไม่ยอมรับสมมติฐาน
2. จำแนกตามอายุ	t - value = 8.330	0.004	ยอมรับสมมติฐาน
3. จำแนกตามสถานภาพ	F - value = 5.471	0.005	ยอมรับสมมติฐาน
4. จำแนกตามการศึกษา	F - value = 0.625	0.735	ไม่ยอมรับสมมติฐาน
5. จำแนกตามอาชีพ	F - value = 2.540	0.028	ยอมรับสมมติฐาน
6. จำแนกตามรายได้	t - value = 15.466	0.000	ยอมรับสมมติฐาน
7. ระยะเวลาการอยู่อาศัย	t - value = 9.538	0.002	ยอมรับสมมติฐาน

* ระดับนัยสำคัญที่ .05

จากตาราง 13 สามารถสรุปผลการทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบจากกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

1. สมมติฐานการวิจัยที่ว่า ผลกระทบการท่องเที่ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราดแตกต่างกันที่เพศ มีผลกระทบของการท่องเที่ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ไม่แตกต่างกันนั้น ไม่สามารถยอมรับในระดับนัยสำคัญที่ .05

2. สมมติฐานการวิจัยที่ว่า ผลกระทบการท่องเที่ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราดแตกต่างกันที่อายุ มีผลกระทบของการท่องเที่ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราดแตกต่างกันนั้น ยอมรับในระดับนัยสำคัญที่ .05

3. สมมติฐานการวิจัยที่ว่า ผลกระทบการท่องเที๋ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราดแตกต่างกันที่การศึกษา มีผลกระทบของการท่องเที๋ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราดแตกต่างกันนั้น ยอมรับในระดับนัยสำคัญที่ .05

4. สมมติฐานการวิจัยที่ว่า ผลกระทบการท่องเที๋ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราดแตกต่างกันที่สถานภาพมีผลกระทบของการท่องเที๋ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราดไม่แตกต่างกันนั้น ไม่ยอมรับในระดับนัยสำคัญที่ .05

5. สมมติฐานการวิจัยที่ว่า ผลกระทบการท่องเที๋ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราดแตกต่างกันที่อาชีพ มีผลกระทบของการท่องเที๋ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราดไม่แตกต่างกันนั้น ยอมรับในระดับนัยสำคัญที่ .05

6. สมมติฐานการวิจัยที่ว่า ผลกระทบการท่องเที๋ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราดแตกต่างกันที่รายได้ มีผลกระทบของการท่องเที๋ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราดแตกต่างกันนั้น ยอมรับในระดับนัยสำคัญที่ .05

7. สมมติฐานการวิจัยที่ว่า ผลกระทบการท่องเที๋ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราดแตกต่างกันที่ระยะเวลาการอยู่อาศัย มีผลกระทบของการท่องเที๋ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราดแตกต่างกันนั้น ยอมรับในระดับนัยสำคัญที่ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบผลกระทบของการท่องเที๋ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) มีรายละเอียดดังนี้

ตาราง 14 เปรียบเทียบความแตกต่างผลกระทบของการท่องเที่ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ตามเพศ

ผลกระทบของการท่องเที่ยว ในเขตตำบลเกาะช้างใต้	df	SS	MS	F	p
ภาพรวม 2 ด้าน					
ระหว่างกลุ่ม	52	14.052	0.270	0.299	0.585
ภายในกลุ่ม	283	69.922	0.247		
รวม	335	83.973	-	-	-

* ระดับนัยสำคัญที่ .05

จากตาราง 14 เปรียบเทียบความแตกต่างของผลกระทบของการท่องเที่ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด จำแนกตามเพศ โดยรวม 2 ด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ตาราง 15 เปรียบเทียบความแตกต่างผลกระทบของการท่องเที่ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ตามอายุ

ผลกระทบของการท่องเที่ยว ในเขตตำบลเกาะช้างใต้	df	SS	MS	F	p
ภาพรวม 2 ด้าน					
ระหว่างกลุ่ม	52	14.088	0.271	1.129	0.266
ภายในกลุ่ม	283	67.900	0.240		
รวม	335	81.988	-	-	-

* ระดับนัยสำคัญที่ .05

จากตาราง 15 เปรียบเทียบความแตกต่างของผลกระทบของการท่องเที่ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด จำแนกตามอายุ โดยรวม 2 ด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ตาราง 16 เปรียบเทียบความแตกต่างผลกระทบของการท่องเที่ยวในเขตตำบลเกาะช้างได้
อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ตามสถานภาพสมรส

ผลกระทบของการท่องเที่ยว ในเขตตำบลเกาะช้างได้	df	SS	MS	F	p
ภาพรวม 3 ด้าน					
ระหว่างกลุ่ม	2	18.102	0.348	5.471	0.005*
ภายในกลุ่ม	383	76.395	0.270		
รวม	335	94.497	-	-	-

* ระดับนัยสำคัญที่ .05

จากตาราง 16 เปรียบเทียบความแตกต่างของผลกระทบของการท่องเที่ยวในเขตตำบล
เกาะช้างได้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด จำแนกตามสถานภาพสมรส โดยรวม 3 ด้าน แตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ตาราง 17 เปรียบเทียบความแตกต่างผลกระทบของการท่องเที่ยวในเขตตำบลเกาะช้างได้
อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ตามการศึกษา

ผลกระทบของการท่องเที่ยว ในเขตตำบลเกาะช้างได้	df	SS	MS	F	p
ภาพรวม 6 ด้าน					
ระหว่างกลุ่ม	52	103.410	1.989	0.625	0.735
ภายในกลุ่ม	283	468.006	1.654		
รวม	335	571.417	-	-	-

* ระดับนัยสำคัญที่ .05

จากตาราง 17 เปรียบเทียบความแตกต่างของผลกระทบของการท่องเที่ยวในเขตตำบล
เกาะช้างได้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด จำแนกตามการศึกษา โดยรวม 6 ด้าน แตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ตาราง 18 เปรียบเทียบความแตกต่างผลกระทบของการท่องเที่ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ด้านอาชีพ

ผลกระทบของการท่องเที่ยว ในเขตตำบลเกาะช้างใต้	df	SS	MS	F	p
ภาพรวม 8 ด้าน					
ระหว่างกลุ่ม	52	171.121	0.271	2.540	0.028
ภายในกลุ่ม	283	912.582	0.240		
รวม	335	1083.702	-	-	-

* ระดับนัยสำคัญที่ .05

จากตาราง 18 เปรียบเทียบความแตกต่างของผลกระทบของการท่องเที่ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด จำแนกตามอาชีพ โดยรวม 8 ด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ตาราง 19 เปรียบเทียบความแตกต่างผลกระทบของการท่องเที่ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ตามรายได้

ผลกระทบของการท่องเที่ยว ในเขตตำบลเกาะช้างใต้	df	SS	MS	F	p
ภาพรวม 2 ด้าน					
ระหว่างกลุ่ม	52	9.209	0.177	15.466	0.000*
ภายในกลุ่ม	283	57.145	0.202		
รวม	335	66.354	-	-	-

* ระดับนัยสำคัญที่ .05

จากตาราง 19 เปรียบเทียบความแตกต่างของผลกระทบของการท่องเที่ยวในเขตตำบล
เกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด จำแนกตามรายได้ โดยรวม 2 ด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ .05

ตาราง 20 เปรียบเทียบความแตกต่างผลกระทบของการท่องเที่ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอ
เกาะช้าง จังหวัดตราด ตามระยะเวลาการอยู่อาศัย

ผลกระทบของการท่องเที่ยว ในเขตตำบลเกาะช้างใต้	df	SS	MS	F	p
ภาพรวม 2 ด้าน					
ระหว่างกลุ่ม	52	13.068	0.251	9.538	0.002*
ภายในกลุ่ม	283	70.742	0.250		
รวม	335	83.810	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่.05

จากตาราง 20 เปรียบเทียบความแตกต่างของผลกระทบของการท่องเที่ยวในเขตตำบล
เกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด จำแนกตามระยะเวลาการอยู่อาศัย โดยรวม 2 ด้าน
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์แนวทางและมาตรการผลกระทบของการท่องเที่ยวในเขต ตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด

จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมจากผู้ให้ข้อมูล เกี่ยวกับผลกระทบของการท่องเที่ยวมีแนวทาง และมาตรการสำคัญ ดังนี้

การให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยว

ควรต้องมีภาครัฐมาช่วยจัดการชุมชนให้เข้าใจถึงผลดี ผลเสียของการท่องเที่ยวที่เข้ามา ในชุมชนเพื่อรับมือกับสิ่งที่จะเกิดตามมา โดยอยากให้ช่วยนำเสนอเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของตำบล เกาะช้างใต้ให้มากกว่านี้ เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ โดยหน่วยงานภาครัฐมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน คนในชุมชนจำเป็นที่จะต้องได้รับความรู้เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว กล่าวคือ ในระยะเริ่มต้นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือแกนนำต้องให้ข้อมูล รายละเอียดถึงแนวทาง วิธีการ ผลที่ได้รับ การกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิตและการได้รับ ผลตอบแทนจากการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ส่วนวิธีการให้ความรู้ อาจใช้วิธีการฝึกอบรม ฝึกปฏิบัติ ลองทำเป็นตัวอย่าง ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง การสื่อสาร การให้บริการ การดูแลความสะอาดสุขอนามัย ในเรื่องที่อยู่อาศัย อาหารการกิน สิ่งสาธารณูปโภคต่าง ๆ ทั้งในบ้านและนอกบ้าน โดยยังคงไว้ซึ่งแบบแผนประเพณี วัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้น ๆ

การปลูกจิตสำนึกในการดูแลแหล่งท่องเที่ยว

การสร้างจิตสำนึกในการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน การสร้างจิตสำนึกในการดูแล รักษาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน ควรมีการเตรียมความพร้อมและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน เพื่อให้เกิดความรัก ความสามัคคีอย่างแนบแน่นในชุมชน โดยต้องมีชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วม ในการกำหนดทิศทางและการตัดสินใจ โดยบรรณรักษ์ให้ช่วยกันคิด ทำ นำเปลี่ยนสิ่งที่ดี ๆ ให้เกิดขึ้น พยายามส่งเสริมความภาคภูมิใจในตนเอง คงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งให้คนในชุมชน ได้รับรู้ ชิม ชั๊บ พร้อมเกิดความหวงแหนสิ่งที่มีคุณค่าในท้องถิ่น จะต้องมีการยกย่อง ชมเชยหรือ มอบรางวัลให้กับคนในชุมชนที่เป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อชุมชนอย่างชัดเจน และสม่ำเสมอ

การส่งเสริมกิจกรรมอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ

ถ้าใช้ประโยชน์จากธรรมชาติมากเกินไป ก็จำเป็นต้องคืนกลับไปสู่ธรรมชาติมากเท่านั้น เช่น การปลูกป่าทดแทน และป้องกันไม่ให้มีการตัดไม้ทำลายป่า รักษาต้นน้ำลำคลองให้ใสสะอาด อยู่เสมอ การร่วมกันระดมความคิดเห็นระหว่างหน่วยงานภาครัฐและชุมชน ศึกษาสภาพ สาเหตุ ของปัญหา การวางแผนการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น มีการ จัดกิจกรรมบรรณรักษ์ เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น เช่น การปลูกป่าชายเลน

การคัดแยกขยะในชุมชนเพื่อปรับปรุงภูมิทัศน์ให้สามารถเป็นจุดชมวิวได้ เนื่องจากสภาพพื้นที่ของชุมชนส่วนใหญ่ตั้งอยู่ริมน้ำ จึงควรมีการจัดการมูลฝอยในแหล่งน้ำด้วยเพื่อไม่ให้เกิดน้ำเน่าเสียไม่ก่อให้เกิดปัญหาต่อสุขภาพตามมา โดยให้มีผู้นำท้องถิ่นให้คำแนะนำและการให้บริการที่ประทับใจ นอกจากนี้การประชาสัมพันธ์และสื่อสารให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักวิถีการท่องเที่ยวตามแหล่งธรรมชาติพร้อมกับช่วยกันรักษาธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมควบคู่กันไปด้วย

จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมประกอบกับข้อเสนอแนะในแบบสอบถาม สรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นทางการจัดการเศรษฐกิจ ดังนี้

การท่องเที่ยวสามารถทำรายได้เพิ่มขึ้นให้กับชาวบ้านในท้องถิ่นเป็นจำนวนมาก สามารถสร้างงานสร้างอาชีพเพิ่มขึ้นมากมาย เป็นผลให้มีการจัดชมรมการท่องเที่ยวเข้ามาดูแลการค้าขายในชุมชน และมีหน่วยงานภาครัฐและเอกชนด้านของการท่องเที่ยวเข้ามาดูแลเพื่อให้การท่องเที่ยวเศรษฐกิจเจริญดีขึ้น แต่ในขณะที่เดียวกันจะทำให้ราคาสินค้าและการบริการ ค่าครองชีพต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยวขึ้น ๆ สูงขึ้น การลงทุนด้านการท่องเที่ยวมีผลทำให้ชาวบ้านหันมาประกอบอาชีพแรงงาน ซึ่งมีค่าตอบแทนสูงกว่าคุณค่าทางจิตใจ เช่น การเอื้อเฟื้อ เพื่อแม่ ของคน ในชุมชน ไม่มีเหมือนก่อน คิดแต่ผลประโยชน์เพื่อตนเองเท่านั้น

เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนจึงไม่ควรเพิ่มราคาสินค้าสูงมากจนเกินไปสำหรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ และสร้างความประทับใจต่าง ๆ ให้กับนักท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวกลับมาเที่ยวเกาะช้างอีกครั้ง

การผลักดันให้หน่วยงานภาครัฐและชาวบ้านมีส่วนร่วม

หน่วยงานภาครัฐผลักดันให้ชาวบ้านมีความเข้าใจที่ตรงกัน โดยให้ชาวบ้านทุกคนเป็นผู้มีความรู้อย่างลึกซึ้ง เรื่องของสังคมวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ในบริบทชุมชนของตนเองก่อน แล้วจึงจะเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาของชุมชนและประชาชนท้องถิ่น และอาจรวมไปถึงการมีส่วนร่วมในการคิด วางแผน ปฏิบัติตามแผน ติดตามตรวจสอบ อันจะก่อให้เกิดผลประโยชน์ในท้องถิ่น การยกระดับคุณภาพชีวิตและการได้รับผลตอบแทน เพื่อกลับมาบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยวและในที่สุดแล้วท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพไปสู่ความยั่งยืนในระยะยาว

การจัดการการท่องเที่ยว หากมีการเตรียมความพร้อมที่ดี สามารถสร้างภูมิคุ้มกันให้กับชุมชนและสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งส่งผลทั้งในด้านสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจ ทำให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ เกิดเศรษฐกิจของชุมชนที่เป็นการพึ่งพาตนเอง ทำให้แหล่งท่องเที่ยวของชุมชนเป็นที่รู้จักไปทั่วโลก เป็นการเผยแพร่ชื่อเสียง ทั้งระดับชุมชนท้องถิ่นและประเทศชาติ ควรสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง ซึ่งจะก่อให้เกิดความรัก ความสามัคคี

เอื้ออาทรกัน ทุกคนให้ความร่วมมือ มีใจรักการบริการในการต้อนรับนักท่องเที่ยวมีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มีมาตรฐาน ส่งผลในเรื่องของการรักษาความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว มีการพัฒนาสาธารณูปโภคในชุมชน ประโยชน์ทางตรงเพื่อบริการนักท่องเที่ยวประโยชน์ทางอ้อมเพื่อบริการชุมชนด้วย นอกจากนี้เป็นการเผยแพร่วัฒนธรรม เกิดวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีคุณค่าให้กับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศได้รู้จัก ส่งผลให้คนในชุมชนรู้จักหวงแหน และรู้คุณค่าของสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ คนในชุมชนมีอาชีพ มีรายได้ ไม่ต้องไปขายแรงงานต่างถิ่นเป็นการยกระดับมาตรฐานการครองชีพและคุณภาพชีวิตที่ดี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การนำเสนอผลการวิจัยในบทที่ 5 จะแบ่งหัวข้อการเสนอออกเป็น 4 หัวข้อใหญ่ ๆ ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. สรุปผลการวิจัย
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด
2. เพื่อศึกษาแนวทางและมาตรการจัดการผลกระทบการท่องเที่ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด

สรุปผลการวิจัย

ข้อค้นพบข้อที่ 1 ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ผลกระทบของการท่องเที่ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$) รองลงมาคือ ด้านสังคมวัฒนธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) และด้านการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$)

พบว่าผลกระทบของการท่องเที่ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ได้แก่ ความสัมพันธ์กับเพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาการอยู่อาศัย ความสมเหตุสมผลของผลกระทบ ใช้การทดสอบสมมติฐาน จากการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ Chi Square ดังตารางต่อไปนี้

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตาราง 21 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน จำแนกตามตัวแปรพื้นฐานที่มีผลกระทบของการท่องเที่ยว
ในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด

สมมติฐานการวิจัย	ผลการทดสอบ
1. จำแนกตามเพศ	ไม่ยอมรับสมมติฐาน
2. จำแนกตามอายุ	ยอมรับสมมติฐาน
3. จำแนกตามสถานภาพ	ยอมรับสมมติฐาน
4. จำแนกตามการศึกษา	ไม่ยอมรับสมมติฐาน
5. จำแนกตามอาชีพ	ยอมรับสมมติฐาน
6. จำแนกตามรายได้	ยอมรับสมมติฐาน
7. จำแนกระยะเวลาการอยู่อาศัย	ยอมรับสมมติฐาน

ข้อค้นพบข้อที่ 2 ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 แนวทางและมาตรการจัดการผลกระทบ
การท่องเที่ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด พบว่ามีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ด้านสังคมวัฒนธรรม

1.1 จะต้องมีการรัฐมาช่วยจัดการชุมชนให้เข้าใจถึงผลดี ผลเสียของการท่องเที่ยว
เข้ามาในชุมชนเพื่อรับมือกับสิ่งที่จะเกิดตามมา

1.2 อยากให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชนช่วยนำเสนอเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
ของตำบลเกาะช้างใต้ให้มากกว่านี้ เพื่อให้เกิดความประทับใจ

1.3 การดูแลความสะอาดสุขอนามัย ในเรื่องที่อยู่อาศัย อาหารการกิน สิ่งสาธารณูปโภค
ต่าง ๆ ทั้งในบ้านและนอกร้าน โดยยังคงไว้ซึ่งแบบแผนประเพณี วัฒนธรรม

1.4 หน่วยงานภาครัฐมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว คนในชุมชน
จำเป็นที่จะต้องได้รับความรู้เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว

1.5 การสร้างจิตสำนึกในการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน การสร้างจิตสำนึก
ในการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยว

1.6 ควรมีการเตรียมความพร้อมและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน เพื่อให้เกิด
ความรัก ความสามัคคีอย่างแนบแน่นในชุมชน

2. ด้านเศรษฐกิจ

2.1 ไม่เพิ่มราคาสินค้าสูงมากเกินไปสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างชาติ
เพื่อจะให้นักท่องเที่ยวกลับมาเที่ยวเกาะช้างอีกครั้ง

2.2 ให้มีการจัดชมรมการท่องเที่ยวเข้ามาดูแลการค้าขายในชุมชน เนื่องจากของแพงมาก รายจ่ายมากขึ้น

2.3 การลงทุนด้านการท่องเที่ยวจะมีผลทำให้ชาวบ้านหันมาประกอบอาชีพแรงงาน ซึ่งมีค่าตอบแทนสูงกว่า แต่ก็เกิดปัญหาด้านการบุกรุกที่ดินตามมา

3. ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

3.1 ควรมีการอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างพอดี ถ้าใช้ประโยชน์จากธรรมชาติมากเกินไป ก็จำเป็นต้องคืนกลับไปสู่ธรรมชาติมากขึ้น

3.2 การปลูกป่าทดแทนและป้องกัน ไม่ให้มีการตัดไม้ทำลายป่า รักษาต้นน้ำลำธารให้ใสสะอาดอยู่เสมอ

3.3 มีการจัดกิจกรรมรณรงค์ เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น

3.4 การร่วมกันระดมความคิดเห็นระหว่างหน่วยงานภาครัฐและชุมชน ศึกษาสภาพสาเหตุของปัญหา การวางแผนการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น

3.5 ขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นทุกปี ควรมีการคัดแยกขยะให้ถูกวิธี

4. ด้านการจัดการผลกระทบของการท่องเที่ยว

4.1 หน่วยงานภาครัฐและชาวบ้านมีส่วนร่วม ชุมชนมีระบบสังคมที่เข้าใจกัน เป็นผู้มีความรู้ทักษะในเรื่องต่าง ๆ ชุมชนรู้สึกเป็นเจ้าของ และเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา

4.2 การบริหารจัดการการท่องเที่ยว ส่งผลในเรื่องของการรักษาความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวมีการพัฒนาสาธารณสุขไป

4.3 การบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยว โดยมีท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุม การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพนำไปสู่ความยั่งยืนในระยะยาว

อภิปรายผล

ผลกระทบของการท่องเที่ยวในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด โดยทำการเก็บข้อมูลจากการออกแบบสอบถาม จำนวน 336 ตัวอย่าง สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

จากกลุ่มตัวอย่าง 336 คนจากกลุ่มที่เป็นประชากรซึ่งมีผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวน 2,084 คน ในพื้นที่ตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด พบว่า ส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยคิดเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 50.90 เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 49.10

เนื่องจากคนในตำบลเกาะช้างใต้ มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยการเก็บข้อมูลในครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลแบบสุ่ม ดังนั้นจึงมีจำนวนเพศหญิงมากกว่าเพศชาย

ส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงอายุ 1 - 38 ปี จำนวน 194 ราย คิดเป็นร้อยละ 57.70 รองลงมาเป็นช่วงอายุ 39 ปีขึ้นไป จำนวน 142 ราย คิดเป็นร้อยละ 42.30 จะเห็นได้ว่าการเก็บข้อมูลแบบสอบถามครั้งนี้ กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับอายุ 38 ปีเต็ม มีจำนวนมากกว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุมากกว่า 39 ปีขึ้นไป อาจเป็นเพราะผู้ตอบแบบสอบถามสามารถอ่านตอบแบบสอบถาม ได้ดีกว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 39 ปีขึ้นไป และประชากรส่วนใหญ่พบว่า กลุ่มประชากร ส่วนใหญ่มีสถานภาพแต่งงานแล้ว มากที่สุด จำนวน 221 คน คิดเป็นร้อยละ 65.80 รองลงมาได้แก่ โสด จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 29.50 หม้าย/หย่า/แยกกันอยู่ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.80 ตามลำดับ เนื่องจากคนในตำบลเกาะช้างใต้ ส่วนใหญ่นั้นจะอยู่กันเป็นแบบครอบครัวโดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จึงเป็นผู้ที่มีสถานภาพแต่งงานแล้วมากกว่า และรองลงมาก็จะเป็น สถานภาพโสดอาจจะจะเป็นนักศึกษาหรือกลุ่มคนที่ยังไม่ได้จดทะเบียนสมรส และสุดท้ายหม้าย/หย่าร้าง ซึ่งมีจำนวนน้อยที่สุดอาจจะเป็นการจดทะเบียนกันแล้วก็เลิกกันไปหรือมีเรื่องทะเลาะกันจึงจำเป็นต้อง หม้าย/หย่าแยกกันอยู่ ซึ่งกลุ่มประชากรส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับพบว่า กลุ่มตัวอย่าง ประชาชนในตำบลเกาะช้างใต้ ส่วนใหญ่จะมีการศึกษาในระดับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น/มัธยมศึกษาตอนปลาย มากที่สุด จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 รองลงมาได้แก่ ปริญญาตรี จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 23.20 ประถมศึกษา จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 22.30 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จะมีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 25,398 บาท จำนวน 245 คน คิดเป็นร้อยละ 72.90 และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 25,398 บาทขึ้นไป จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 27.10 และกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในตำบลเกาะช้างใต้ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 27 ปี จำนวน 176 คน คิดเป็น ร้อยละ 52.40 และอาศัยมากกว่า 27 ปีขึ้นไป จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 47.60

ในการวิเคราะห์ถึงองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย ผู้วิจัยจะอภิปรายเปรียบเทียบระหว่าง ข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาและองค์ความรู้เดิมจากเนื้อหาบทที่ 2 ดังนี้

1. ระดับผลกระทบของการท่องเที่ยวด้านเศรษฐกิจ ในภาพรวม มีผลอยู่ในระดับ เห็นด้วยมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิวัฒน์ ภูริศิวรักษ์ (2551 : 20) ได้วิจัยเรื่อง การจัดการท่องเที่ยว ศึกษาพื้นที่บ้านฝั่งท่า หมู่ 5 ตำบลวังก้ง อำเภอบราญบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนารูปแบบเป็นการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดผลประโยชน์แก่คนในชุมชน และนำมาซึ่งแรงจูงใจในการให้ความร่วมมืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชาวบ้าน การจัดโครงสร้างและการดำเนินงานของชมรมท่องเที่ยวเชิงเกษตร จะมีลักษณะเรียบง่าย ไม่มีโครงสร้างที่ซับซ้อน เพื่อเข้าใจง่ายและเกิดความโปร่งใส อันจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชมรม การบริหารจัดการแบ่งตามกิจกรรมต่าง ๆ ของชมรม ได้แก่ กิจกรรมเรือนำเที่ยว ล่องแม่น้ำปราณ กิจกรรมที่พัก Home Stay และอุทยานวังมัจฉา มีการระดมทุนในการดำเนินกิจการ

จากชาวบ้าน และได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกบ้าง การรับผลตอบแทนจะได้รับในลักษณะต่าง ๆ กัน ตามการมีส่วนร่วม เช่น ถ้าเป็นเจ้าของเรือนำเที่ยว จะได้รับค่าตอบแทนจากนักท่องเที่ยวโดยตรง แล้วหักเป็นเงินกองทุนของชมรม ส่วนกิจกรรม Home Stay และกิจกรรมอุทยานวังมัจฉา จะได้รับค่าตอบแทนจากเงินปันผลที่ได้ลงทุนไว้ การจัดการท่องเที่ยวของชุมชนก่อให้เกิดผลกระทบในมิติต่าง ๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจคือ มีอาชีพเสริม สร้างงาน และเป็นการกระจายรายได้ให้แก่ชุมชน มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การกำหนดปัญหาของชุมชนเอง รวมถึงร่วมกันพิจารณาวิธีแก้ไขปัญหามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ และมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

2. ระดับผลกระทบของการท่องเที่ยวด้านสังคมวัฒนธรรมในภาพรวม มีผลอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุจารี จันทร์สุข (2541 : 7) ได้ทำการศึกษาสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนอันเป็นผลกระทบจากการท่องเที่ยวอำเภอเขาต้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยเปรียบเทียบประชาชนที่อยู่ในเขตแหล่งท่องเที่ยวและเพื่อทดสอบผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อสภาพเศรษฐกิจสังคมของประชาชนที่อยู่ในเขตและนอกเขตแหล่งท่องเที่ยว ทั้งที่เคยย้ายถิ่นและไม่เคยย้ายถิ่น กลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนที่มีที่อยู่ในอำเภอเขาต้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 245 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในเขตแหล่งท่องเที่ยว 127 คน และกลุ่มตัวอย่างที่อยู่นอกเขตแหล่งท่องเที่ยว 118 คน ทำการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC สถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่า t-test และ F-test ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ ผลการวิเคราะห์พบว่า สภาพเศรษฐกิจสังคมของประชาชนในเขตแหล่งท่องเที่ยว และนอกเขตแหล่งท่องเที่ยว มีความแตกต่างกันด้านการประกอบอาชีพหลักด้านเกษตรกรรม การมีอาชีพหลักและอาชีพรองที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว รายได้ รายจ่าย เงินออม หนี้สิน ที่ดิน ความสัมพันธ์ในครอบครัว และความสัมพันธ์ในชุมชน และเมื่อทดสอบสมมติฐาน โดยการควบคุมตัวแปรการย้ายถิ่นแล้ว พบว่า ตัวแปรด้านการประกอบอาชีพหลักและอาชีพรองที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวการเคยเปลี่ยนอาชีพ เงินออม หนี้สิน และการมีที่ดินมีความแตกต่างกัน และสอดคล้องกับบุษบา สิทธิการ (2547 : 47) ได้วิจัยเรื่อง ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรม จังหวัดเชียงราย จากการศึกษาพบว่า มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และศิลปวัฒนธรรมเกิดขึ้น ทั้งในด้านบวกและด้านลบในพื้นที่ท่องเที่ยว ได้แก่ การเพิ่มรายได้ สร้างอาชีพ และการศึกษาเรียนรู้ของชาวบ้าน ส่วนด้านลบคือ การเปลี่ยนแปลงของศิลปวัฒนธรรม สำหรับสถานการณ์การท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่ พบว่า มีรูปแบบการท่องเที่ยวที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยว และความร่วมมือ

ระหว่างภาคีการท่องเที่ยวในพื้นที่ นอกจากนั้น ในปัจจุบันศักยภาพของการท่องเที่ยวในพื้นที่ ได้ลดลง เนื่องจากความเสื่อมโทรมของทรัพยากรท่องเที่ยวในพื้นที่และข้อจำกัดของงบประมาณ และนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ไม่ต่อเนื่อง ด้านการจัดการการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว มีความคิดเห็นที่ต้องปรับปรุงคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวควบคู่กับการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรม นันทนาการ และกิจกรรมการท่องเที่ยวให้หลากหลายและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ในขณะเดียวกัน นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวว่าเป็นปัจจัย ทางการท่องเที่ยวที่สำคัญและน่าสนใจที่ควรต้องอนุรักษ์เอาไว้

3. ระดับผลกระทบของการท่องเที่ยวโดยชุมชนด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ในภาพรวม มีผลอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงรัตน์ ชูวงศ์ (2553 : 20) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวของเกาะคอเขา จังหวัดพังงา ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาจากการท่องเที่ยวของเกาะคอเขา มีประเด็นที่น่าสนใจ 2 ด้าน ได้แก่ ด้านแหล่งท่องเที่ยว และด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนเกาะคอเขา แหล่งท่องเที่ยวเกาะคอเขา เป็นแหล่ง ที่มีกลุ่มใช้ประโยชน์ร่วมกันหลายกลุ่ม จึงทำให้ประสบปัญหาการบุกรุกครอบครองพื้นที่ป่าสงวน เกิดการแผ้วถางป่าโดยชาวบ้านและนายทุนเกาะคอเขา เกิดความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวบนเกาะคอเขาจากนักท่องเที่ยว ปัญหาสภาพแวดล้อมถูกทำลายจากขยะ สิ่งปฏิกูลที่เกิดจากผู้ประกอบการธุรกิจและนักท่องเที่ยว และสภาพปัญหา ด้านการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวของชุมชนเกาะคอเขา ประกอบด้วย ด้านการตลาด การท่องเที่ยวของเกาะคอเขา ยังไม่เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายของนักท่องเที่ยวเท่าที่ควร การบริหารจัดการเพื่อการสนับสนุน การท่องเที่ยว การจัดบุคลากรสำหรับกิจกรรมการท่องเที่ยวมีไม่เพียงพอ การปฏิสัมพันธ์กับเครือข่าย การท่องเที่ยว ยังไม่มีการประสานระหว่างเครือข่ายหรือกลุ่มที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวมากพอ สิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลาย ทั้งโดยประชาชนในพื้นที่ นักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการ การท่องเที่ยวที่ไม่รู้คุณค่าและความสำคัญของทรัพยากร และจากการศึกษาพบว่า ความต้องการ ในการท่องเที่ยวในชุมชนเกาะคอเขา มีความต้องการที่น่าสนใจคือ ต้องการความปลอดภัยในการ การท่องเที่ยว ความต้องการในการบริการ ความสะดวกสบาย ความต้องการในการบริการทั้งในด้าน สิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว และความต้องการสร้างอาชีพและสร้างรายได้ให้กับ คนในชุมชน และแนวทางการส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวขอเกาะคอเขา จังหวัดพังงา มีด้วยกัน 6 แนวทางคือ 1) แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ภาครัฐและเอกชน ด้านการท่องเที่ยว 2) แนวทางการส่งเสริมพัฒนาสาธารณูปโภคในแหล่งท่องเที่ยว 3) แนวทาง การส่งเสริมการทำการตลาดและการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว 4) แนวทางการส่งเสริม

เพิ่มความสามารถในการบริการการท่องเที่ยว 5) แนวทางการส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในชุมชน 6) แนวทางการส่งเสริมการสร้างเศรษฐกิจชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาเรื่องผลกระทบของการท่องเที่ยวในเขตตำบลเกาะช้างได้อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีข้อเสนอแนะที่เป็นนัยยะในเชิงนโยบายที่สำคัญดังนี้

1. หน่วยงานภาครัฐส่งเสริมการกระจายรายได้ให้เกิดขึ้นแก่ชุมชนชาวบ้านในระดับรากหญ้า ที่เป็นเจ้าของพื้นที่ที่มีเพียงอาชีพเดียวในการหาเงินเลี้ยงครอบครัว ซึ่งการส่งเสริมการกระจายรายได้นี้นั้นจะก่อให้เกิดการสร้างอาชีพใหม่ขึ้นบนเกาะช้างได้อีกด้วย
2. การร่วมกันระดมความคิดเห็นระหว่างหน่วยงานภาครัฐ นักธุรกิจและชาวบ้าน ศึกษาสภาพ สาเหตุของปัญหา การวางแผนการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับปัญหาขัดแย้งการบุกรุกที่ดินระหว่างประชาชนกับนักธุรกิจมาก
3. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดภาระหนี้สิน จึงจำเป็นต้องให้หน่วยงานภาครัฐส่งเสริมให้มีการจัดการการท่องเที่ยว โดยการเตรียมความพร้อมที่ดี เพื่อสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว ส่งผลให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ เกิดเศรษฐกิจของชุมชนที่เป็นการพึ่งพาตนเอง และไม่ก่อหนี้สินเพิ่ม
4. ชุมชนเกาะช้างได้ เคยมีการอยู่อาศัยแบบพึ่งพาอาศัยกันและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ซึ่งในปัจจุบันการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันของชุมชนเปลี่ยนแปลงเป็นการเอารัดเอาเปรียบกัน เช่น การจ้างทำงาน จึงต้องให้หน่วยงานภาครัฐ ผู้นำชุมชนและชาวบ้านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้มีกิจกรรมร่วมกันในชุมชน เพื่อให้เกิดความสามัคคีกัน เกิดความเห็นอกเห็นใจกันมากว่าการใช้เงินจ้างทำงาน เป็นต้น
5. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดความรำคาญเสียงรถเข้า - ออก เพราะนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น จึงต้องให้หน่วยงานภาครัฐ สนับสนุนงบประมาณในการซื้อจักรยาน ให้นักท่องเที่ยวเช่า อีกทั้งรณรงค์การปั่นจักรยานเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน เพื่อลดมลพิษและลดความรำคาญของเสียงรถที่เข้า - ออกในชุมชน
6. ปัจจุบันชาวบ้านตำบลเกาะช้างได้รับวัฒนธรรมจากชาวตะวันตกเข้ามามาก เช่น การตกท้ายโดยการจับมือแทนการไหว้แบบไทยเดิม จึงต้องมีการสร้างจิตสำนึก โดยต้องมีผู้นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ส่งเสริมความภาคภูมิใจในตนเอง คงเอกลักษณ์และวัฒนธรรม ซึ่งให้คนในชุมชนได้รับรู้ ชื่นชอบ พร้อมเกิดความหวงแหนสิ่งที่มีคุณค่าในและวัฒนธรรมแบบไทยเดิม

7. ผลักดันให้หน่วยงานภาครัฐและชาวบ้านมีส่วนร่วม ชุมชนมีระบบสังคมที่เข้าใจกัน เป็นผู้มีความรู้ ทักษะในเรื่องต่าง ๆ หลากหลาย ชุมชนรู้สึกเป็นเจ้าของ และเข้ามามีส่วนร่วม ในกระบวนการพัฒนาของชุมชนและประชาชนท้องถิ่น และอาจรวมไปถึงการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีส่วนร่วมในการคิด วางแผน ปฏิบัติตามแผน ติดตามตรวจสอบ อันจะก่อให้เกิดผลประโยชน์ในท้องถิ่น การยกระดับคุณภาพชีวิตและการได้รับผลตอบแทน เพื่อกลับมาบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยวและในที่สุดแล้วท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยว อย่างมีคุณภาพไปสู่ความยั่งยืนในระยะยาว ซึ่งการท่องเที่ยวจะส่งผลให้สุขภาพจิตคนในชุมชนดีขึ้น

8. การท่องเที่ยวทำให้เกิดเสียงดังรบกวนในชุมชน เช่น การเปิดเพลงเสียงดังจากร้านคาราโอเกะ ร้านเหล้า ฯลฯ จึงควรให้ผู้นำชาวบ้าน นักธุรกิจและชาวบ้าน วางข้อตกลงการจัดการในชุมชนว่าควรเปิดและปิดเวลาเท่าไร ถึงจะไม่รบกวน

9. การท่องเที่ยวทำให้การออกกำลังกายของคนในชุมชนน้อยลง จึงต้องประสานงานกับหน่วยงานสาธารณสุข และ อสม.ให้มีส่วนช่วยในการส่งเสริมสุขภาพอนามัยในชุมชน ให้มีการออกกำลังกาย เช่น การเดินแอโรบิก รำไท้เก๊ก ฯลฯ โดยการจัดให้มีการออกกำลังกาย อย่างน้อย สัปดาห์ละ 2 - 3 ครั้ง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

หลังจากที่ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง ผลกระทบของการท่องเที่ยวโดยในเขตตำบลเกาะช้าง ได้อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการดำเนินวิจัยหลังจากนี้คือ

1. ควรทำวิจัยในเชิงคุณภาพเจาะลึก ในด้านผลกระทบของผลกระทบของการท่องเที่ยวในเขตตำบลเกาะช้างได้เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบเพิ่มเติม ในประเด็นที่การศึกษาในเชิงปริมาณไม่สามารถทำได้

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบเพิ่มเติมในอีก 2 - 3 ปีข้างหน้า หลังจากที่มีการเปิดประชาคมอาเซียน เพื่อให้ทราบถึงผลกระทบว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใดบ้าง

3. มีการขยายพื้นที่ในการทำวิจัยให้กว้างขวางมากขึ้น เช่น การศึกษาถึงผลกระทบของแรงงานต่างด้าวในตำบลเกาะช้างด้วย เพื่อทำการเปรียบเทียบถึงผลกระทบของการท่องเที่ยวในพื้นที่ในตำบลที่มาประชากร และเป็นแหล่งท่องเที่ยวอยู่แล้วและจะทำให้ได้มาซึ่งมาตรฐานในการชี้วัดเกี่ยวกับเรื่องผลกระทบของการท่องเที่ยว

4. ควรศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพเกี่ยวกับผลกระทบและมาตรการแก้ไขของการท่องเที่ยวในแนวคิดของประชาชนกลุ่มใหม่ในเขตตำบลเกาะช้างได้

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บรรณานุกรม

- กองวิชาการและฝึกอบรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (ม.ป.ป.). **อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ : กองวิชาการและฝึกอบรมการท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2526). **ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อประชาชนท้องถิ่น (จังหวัดภูเก็ต)**. กรุงเทพฯ : งานสถิติ กองสถิติและวิจัย.
- _____. (2541). **การดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ**. กรุงเทพฯ : กองวางแผนโครงการ การท่องเที่ยว.
- เกษม จันทร์แก้ว. (2542). **วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม**. กรุงเทพฯ : โครงการสหวิทยาการบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จักรกฤษณ์ สลักเพชร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เบญจวรรณ ตันเจริญ เป็นผู้สัมภาษณ์. (10 มกราคม 2557). **ท้องค้การบริหารส่วนตำบลเกาะช้างใต้ จังหวัดตราด**.
- ฉลองศรี พิมลสมพงษ์. (2531). **การวางแผนและการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชวลิต โภชนพันธ์. (2543). **ผลการดำเนินงานแก้ไขปัญหาผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและสังคม จากการดำเนินนโยบายพัฒนานิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด กรณีศึกษาโรงเรียนมาบตาพุดพิทยาคาร**. ปัญหาพิเศษ รป.ม. (นโยบายสาธารณะ). ชลบุรี : วิทยาลัยบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชิดจันทร์ หังสสูตร. (2532). **หลักและการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ : คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ดวงรัตน์ ชวงศ์. (2553). **แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวของเกาะคอเขา จังหวัดพังงา**. วิทยานิพนธ์ รป.ม. (การปกครองท้องถิ่น). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นิคม จารุมณี. (2535). **การท่องเที่ยวและการจัด การอุตสาหกรรมท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- นิยพรรณ วรรณศิริ. (2540). **มานุษยวิทยาสังคมและวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาสังคมวิทยา และมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บ้านมหาดอกท่อม. (2553). **ประวัติ และ เรื่องราวความเป็นมาของ เกาะช้าง**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.baanmaha.com/community/thread31213.html>.
- 4 เมษายน 2557.

- บุญบา สัทธการ. (2547). ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรม การท่องเที่ยว
จังหวัดเชียงราย. เชียงราย : มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.
- ปรีชา แดงโรจน์. (2544). อุตสาหกรรมท่องเที่ยวสู่ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : ไฟว์ แอนด์ โฟร์
พรีนติ้ง.
- ปาริชาติ โตชัช. (2539). รายงานผลกระทบทางสังคม. กรุงเทพฯ : สถาบันนโยบายศึกษา.
- พยอม ธรรมบุตร. (2549). องค์ประกอบของการท่องเที่ยว. (เอกสารประกอบการเรียนการสอน).
กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พัชรินทร์ ผลกาจ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เบญจวรรณ ตันเจริญ เป็นผู้สัมภาษณ์. (8 มกราคม 2557).
ที่ศาลาประชาคมหมู่บ้าน หมู่ที่ 4 สลักคอกตำบลเกาะช้างใต้ จังหวัดตราด.
- มินตรา ติณปริญญ์. (2549). การพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนบริเวณเทศบาลตำบลอัมพวา
และพื้นที่ใกล้เคียง. วิทยานิพนธ์ ผ.ม. (การวางแผนภาคและเมือง). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2524). พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาอังกฤษไทย. กรุงเทพฯ :
อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.
- ฤทธิ อนุจรพันธ์. (2543). ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่ออำเภอแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน.
วิทยานิพนธ์ อ.ม. (ภูมิศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลักษณะ เสี่ยงมจิตต์. (2543). ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมจากการดำเนินนโยบายสร้างทาง
หลวงพิเศษ (มอเตอร์เวย์) ที่มีต่อชุมชนข้างทาง : ศึกษากรณีทางหลวงพิเศษหมายเลข 7
สายกรุงเทพฯ-ชลบุรีสายใหม่. ปัญหาพิเศษ รป.ม. (นโยบายสาธารณะ). ชลบุรี :
วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วรทัศน์ อินทร์คัมพร. (2548). ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- วรรณมา วงษ์วานิช. (2539). ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : ภาควิชาภูมิศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- วินิจ วีรยางกูร. (2532). การจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- วิภาดา ศุภรัฐปรีชา. (2553). ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต
เชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การจัดการทางวัฒนธรรม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สันทัก เสริมศรี. (2529). ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรม : กรณีศึกษา
จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การจัดการทางวัฒนธรรม). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุจารี จันทร์สุข. (2541). **ศึกษาสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนอันเป็นผลกระทบจากการท่องเที่ยวในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์**. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. (เศรษฐศาสตร์). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุธีรัตน์ คชสวัสดิ์. (2549). **การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านห้วยสี จังหวัดแม่ฮ่องสอน**. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การใช้ที่ดินและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- สุธีรา อินทร์พรหม. (2547). **จากชุมชนเกษตรกรรมไปสู่ชุมชนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะช้างใต้. (2553). **รายงานแผนพัฒนาสามปีองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะช้างใต้ 2554 - 2556**. ตราด : องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะช้างใต้.
- _____. (2556). **แผนพัฒนาสามปีองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะช้างใต้ 2557 - 2559**. ตราด : องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะช้างใต้.
- อภิวัฒน์ ภูริศิริวัณท์. (2551). **การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ศึกษาพื้นที่ บ้านฝั่งท่า หมู่ 5 ตำบลวังคัง อำเภอลำดวน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ชนบทศึกษาและการพัฒนา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อุษา เพ็ชรยิ้ม. (2542). **ผลกระทบของวิกฤตเศรษฐกิจคนงานในโรงงานอุตสาหกรรม ศึกษากรณีเขตนิคมอุตสาหกรรมบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. วิทยานิพนธ์ บธ.ม. (บริหารทั่วไป). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกริก.
- Dye Thomas R. (1982). **Understanding Public Policy**. Englewood Cliffs, NJ : Prentice Hall.
- Everett E. Hagen. (1996). "Social Change," **Urban Socio - economics**. 56 (3) : 244
- Jang, S.C., Morrison, A.M., O'Leary, J.T. (2004). "A Procedure for Target Selection in Tourism," **Journal of Travel and Tourism Marketing**. 16 (1) : 19 - 33.
- Weber, Max. (1964). **The Theory of Social and Economic Organization**. Trans. By A.M. New York : The Free Press.
- Swarbrooke and Horner. (1999). **Consumer Behavior in Tourism**. Butterworth-Heinemann : Great Britain.

ภาคผนวก

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ภาคผนวก ก
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ดร.ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ อาจารย์ประจำ ผู้ทรงคุณวุฒิ
มหาวิทยาลัยบูรพา
2. ดร.โอฬาร ถิ่นบางเตียว อาจารย์ประจำ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
3. นายจักรกฤษณ์ สลักเพชร นายกองค้การบริการส่วนตำบลเกาะช้างใต้
จังหวัดตราด

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ที่ ศธ ๐๕๕๒.๐๕/๒๗๗

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี
๒๒๐๐๐

๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน ดร.ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัยและเค้าโครงการวิจัยโดยย่อ จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นางสาวเบญจวรรณ ต้นเจริญ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ได้รับอนุมัติให้ทำภาคินพนธ์เรื่อง “ผลกระทบของการท่องเที่ยวโดยชุมชนในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด” ในกรณีนี้หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่นักศึกษาสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กรรณิการ์ เผือกนำผล)
คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

โทร. ๐ ๘๖๔๔ ๐๓๑๐ ๘

โทรสาร. ๐ ๓๙๔๗ ๑๐๗๙

E – mail : socialRBRU@hotmail.com

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ที่ ศธ ๐๕๕๒.๐๕/ ๓๐๐

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี
๒๒๐๐๐

๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน ดร.โอฬาร ถิ่นบางเตียว

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัยและเค้าโครงการวิจัยโดยย่อ จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นางสาวเบญจวรรณ ต้นเจริญ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ได้รับอนุมัติให้ทำภาคนิพนธ์เรื่อง “ผลกระทบของการท่องเที่ยวโดยชุมชนในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด” ในการนี้หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่นักศึกษาสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กรรณิการ์ เผือกนำผล)
คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

โทร. ๐ ๘๖๔๔ ๐๓๑๐ ๙

โทรสาร. ๐ ๓๙๔๗ ๑๐๗๙

E - mail : socialRBRU@hotmail.com

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ที่ ศธ ๐๕๕๒.๐๕/ ๓๗๑

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี
๒๒๐๐๐

๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน นายจักรกฤษณ์ สลักเพชร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัยและเค้าโครงการวิจัยโดยย่อ จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นางสาวเบญจวรรณ ต้นเจริญ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ได้รับอนุมัติให้ทำภาคนิพนธ์เรื่อง “ผลกระทบของการท่องเที่ยวโดยชุมชนในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด” ในการนี้หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่นักศึกษาสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กรรณิการ์ เผือกนำผล)

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

โทร. ๐ ๘๖๔๔ ๐๓๑๐ ๙

โทรสาร. ๐ ๓๙๔๗ ๑๐๗๙

E – mail : socialRBRU@hotmail.com

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ที่ ศธ ๐๕๕๒.๐๕/ ๗๐๖๒

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี
๒๒๐๐๐

๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความร่วมมือในการทำวิจัย
เรียน นายกองค้การบริหารส่วนตำบลเกาะช้างใต้
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวเบญจวรรณ ต้นเจริญ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ได้รับอนุมัติให้ทำภาคินพนธ์เรื่อง “ผลกระทบของการท่องเที่ยวโดยชุมชนในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด” ในการนี้ขอให้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) จำนวน ๓๐ ฉบับ กับประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะช้างใต้ จังหวัดตราด เพื่อตรวจสอบเครื่องมือที่นักศึกษาสร้างขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กรรณิการ์ เพื่อนำผล)
คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
โทร. ๐ ๘๖๔๔ ๐๓๑๐ ๘
โทรสาร. ๐ ๓๙๔๗ ๑๐๗๙
E – mail : socialRBRU@hotmail.com

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ที่ ศธ ๐๕๕๒.๐๕/ ๓๗๓

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี
๒๒๐๐๐

๙๗ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความร่วมมือในการทำวิจัย
เรียน นายกองค้การบริหารส่วนตำบลเกาะช้างใต้
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวเบญจวรรณ ตันเจริญ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ได้รับอนุมัติให้ทำภาคินพนธ์เรื่อง “ผลกระทบของการท่องเที่ยวโดยชุมชนในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด” จำนวน ๓๓๖ ฉบับ ซึ่งผู้ทำวิจัยได้เลือกหน่วยงานของท่านเป็นกลุ่มตัวอย่าง และจำเป็นต้องนำเครื่องมือในการวิจัยมาเก็บรวบรวมข้อมูลกับบุคลากรในเขตพื้นที่ของท่านคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จึงขออนุญาตให้ นางสาวเบญจวรรณ ตันเจริญ เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลกับบุคลากรดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กรรณิการ์ เผือกนำผล)
คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

โทร. ๐ ๘๖๔๔ ๐๓๑๐ ๘

โทรสาร. ๐ ๓๙๔๗ ๑๐๗๘

E - mail : socialRBRU@hotmail.com

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ภาคผนวก ค
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

แบบสัมภาษณ์

ผลกระทบของการท่องเที่ยว ในเขตตำบลเกาะช้างใต้

อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด

แบบสัมภาษณ์ชุดนี้ทางนิสิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประกอบการขอให้ท่านตอบตามความเป็นจริง ข้อมูลที่ได้ทั้งหมดผู้วิจัยจะเก็บเป็นความลับ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ใน ตามสภาพที่เป็นจริงและเติมข้อความที่เป็นจริงลงในช่องว่าง

1. เพศ ชาย หญิง อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
2. อายุ.....ปีเต็ม
3. สถานภาพสมรส
 โสด แต่งงานแล้ว หม้าย/หย่า/แยกกันอยู่
4. การศึกษา
 ไม่ได้เรียนหนังสือ ปวส./ปวช./อนุปริญญา/หรือเทียบเท่า
 ประถมศึกษา ปริญญาตรี
 มัธยมศึกษาตอนต้น/มัธยมตอนปลาย สูงกว่าปริญญาตรี
5. อาชีพ
 ประมง เกษตรกรรมอื่น ๆ
 รับจ้างทั่วไป ค้าขาย
 รับราชการ/ลูกจ้างของราชการ/รัฐวิสาหกิจ
 พนักงานเอกชน แม่บ้าน
 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
6. รายได้.....เดือน/ปี
7. ท่านอาศัยอยู่ที่ตำบลเกาะช้างใต้เป็นระยะเวลา.....ปี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตอนที่ 2 ผลกระทบของการท่องเที่ยว โดยชุมชนในเขตตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอ เกาะช้าง จังหวัดตราด
หลังจากที่เกาะช้างใต้ได้มีการท่องเที่ยวมากขึ้นท่านเห็นว่าได้เกิดอะไรบ้างในประเด็น
ต่อไปนี้

- 1 = ไม่เห็นด้วยมาก
2 = ไม่เห็นด้วย
3 = ไม่แน่ใจ
4 = เห็นด้วย
5 = เห็นด้วยมาก

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

ประเด็นผลกระทบ	ระดับความเห็น				
	เห็นด้วย มาก (5)	เห็น ด้วย (4)	ไม่ แน่ใจ (3)	ไม่เห็น ด้วย (2)	ไม่เห็น ด้วยมาก (1)
ด้านเศรษฐกิจ					
1. การท่องเที่ยวทำให้ลดภาวะ การว่างงานนอกฤดูทำประมง					
2. การท่องเที่ยวช่วยลดภาวะการว่างงาน นอกฤดูทำสวนทำไร่					
3. การท่องเที่ยวส่งผลให้ราคาสินค้า ประเภทของกินของใช้ทั่วไป สูงกว่าปกติ					
4. การท่องเที่ยวทำให้มีเงินหมุนเวียน ในชุมชนมากขึ้น					
5. การท่องเที่ยวทำให้เกิดการขยาย ธุรกิจของโฮมสเตย์					
6. การท่องเที่ยวทำให้ประชาชนมีรายรับ มากขึ้น					

ประเด็นผลกระทบ	ระดับความเห็น				
	เห็นด้วย มาก (5)	เห็น ด้วย (4)	ไม่ แน่ใจ (3)	ไม่เห็น ด้วย (2)	ไม่เห็น ด้วยมาก (1)
7. การท่องเที่ยวมีผลให้เกิดปัญหา ขัดแย้งการบุกรุกที่ดินระหว่าง ประชาชนกับนักธุรกิจมากขึ้น					
8. การท่องเที่ยวทำให้ขายสินค้า OTOP ได้มากขึ้น เนื่องจากขายให้กับ นักท่องเที่ยว					
9. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดภาวะหนี้สิน มากขึ้น					
10. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการสร้าง อาชีพใหม่ขึ้นบนเกาะช้างได้					
ด้านสังคมและวัฒนธรรม					
1. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหา ยาเสพติดมากขึ้น					
2. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาทะเลาะ วิวาทในชุมชนมากขึ้น					
3. การท่องเที่ยวทำให้สาธารณูปโภค พื้นฐานในชุมชน เช่น ไฟฟ้าดีขึ้น					
4. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดความรำคาญ เสียงรถเข้า-ออก เพราะนักท่องเที่ยว เพิ่มมากขึ้น					
5. การท่องเที่ยวทำให้มีการเรียนภาษา อังกฤษมากขึ้นในชุมชน					
6. การท่องเที่ยวทำให้เกิดปัญหา อาชญากรรมจากแรงงานต่างด้าว					
7. การท่องเที่ยวทำให้หญิงสาวแต่งกาย วบหวีไม่ถูกกาลเทศะ					

ประเด็นผลกระทบ	ระดับความเห็น				
	เห็นด้วย มาก (5)	เห็น ด้วย (4)	ไม่ แน่ใจ (3)	ไม่เห็น ด้วย (2)	ไม่เห็น ด้วยมาก (1)
8. การท่องเที่ยวทำให้จราจรบนท้องถนน เกิดการติดขัด					
9. การตกทายโดยการจับมือแทน การไหว้แบบไทยเดิม					
10. การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันของ ชุมชนเปลี่ยนแปลงเป็นการ เอารัดเอาเปรียบกัน เช่น การจ้างงาน					
ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม					
1. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาขยะ มูลฝอยในชุมชนมากขึ้น					
2. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหา น้ำเน่าเสียมากขึ้นจาก โรงแรม รีสอร์ท					
3. การท่องเที่ยวทำให้การสร้างรีสอร์ท บดบังทัศนียภาพของธรรมชาติ					
4. การท่องเที่ยวทำให้เกิดการแพร่ ระบาดของโรคได้ง่ายขึ้น					
5. การท่องเที่ยวทำให้เกิดปัญหามลพิษ จากการจราจร					
6. แรงงานต่างด้าวเป็นพาหะนำโรค ใหม่ ๆ จากแรงงานต่างด้าว					
7. การท่องเที่ยวทำให้สุขภาพจิต คนในชุมชนดีขึ้น					
8. การท่องเที่ยวทำให้เกิดเสียงดังรบกวน ในชุมชน					

ประเด็นผลกระทบ	ระดับความเห็น				
	เห็นด้วย มาก (5)	เห็น ด้วย (4)	ไม่ แน่ใจ (3)	ไม่เห็น ด้วย (2)	ไม่เห็น ด้วยมาก (1)
9. การท่องเที่ยวนำมาสู่การรวมกลุ่ม ที่เป็นทางการ เช่น มูลนิธิพิทักษ์ ป่าชายเลน					
10. การท่องเที่ยวทำให้การออกกำลังกาย ของคนในชุมชนน้อยลง					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับด้านต่าง ๆ ของผลกระทบของการท่องเที่ยว โดยชุมชนในเขตตำบล
เกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด

คำชี้แจง โปรดเติมข้อความลงในช่องว่าง

1. ข้อเสนอแนะการจัดการทางด้านสังคมวัฒนธรรม

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะการจัดการทางด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

.....

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะการจัดการทางด้านเศรษฐกิจ

.....

.....

4. ข้อเสนอแนะการจัดการผลกระทบของการท่องเที่ยว

.....

.....

.....

ขอบคุณสำหรับความเห็นของท่าน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ประวัติย่อผู้วิจัย

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ - ชื่อสกุล	นางสาวเบญจวรรณ ตันเจริญ
วัน เดือน ปีเกิด	วันที่ 26 มกราคม 2532
สถานที่เกิด	โรงพยาบาลเขาสมิง อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดตราด
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 99 หมู่ 3 ตำบลประณีต อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดตราด
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	นักวิชาการสาธารณสุข
สถานที่ทำงานในปัจจุบัน	สำนักงานสาธารณสุขอำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดตราด
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2547	มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนเขาสมิงวิทยาคม (จงจินต์รุจิรวงศ์อุปถัมภ์) จังหวัดตราด
พ.ศ. 2550	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเขาสมิงวิทยาคม (จงจินต์รุจิรวงศ์อุปถัมภ์) จังหวัดตราด
พ.ศ. 2555	วิทยาศาสตรบัณฑิต วท.บ. (อนามัยสิ่งแวดล้อม) มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
พ.ศ. 2558	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต รป.ม. (การปกครองท้องถิ่น) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี